

קונטרס

הבינוני

**פרשת
ויגש
תשפ"ד**

שנה ו'
חוברת ט"ו
גליון 287

שיעורי

**הרב שמעון
שפיצער שליט"א**

קול הבינוני

718.686.8300 ארה"ב:

0204.586.2115 בריטניה:

03.300.0223 בלגיה:

072.257.7726 ארץ ישראל:

שמעו ותחי נפשכם!

האזינו למאות שיעורים השווים לכל נפש הנאמרים מדי יום ביומו בכל מקצועות התורה והחסידות מסודרים להפליא ומלאים כל טוב

להצטרף לקבלת השיעורים או החוברות באימיל ולשלוח הערות:

Tel. 718.387.1122 E.Y. 03.3096216
Email. Info@MachonHavineini.com

מפתח העניינים

מדור אמונה ובטחון שיעור ר"כ

יום שלישי פרשת מקץ כ"ט כסלו תשפ"ד

ה שלימות מדרגת הבטחון ע"י חיבור ארץ ושמים .....

נתת ליראיך נס להתנוסס | ולקחתם מפרי הארץ | כי כל בשמים ובארץ | לך אל נמלה | צדיק יסוד עולם | מחליפים את הגירסאות | מפריכים את הגירסא הראשונה | צוחקים מהגירסא הראשונה | הדרך אל פסגת ההר | אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו | אין המושפע משפיע | שמונה מי יודע? | וינעם לי כל אשר תעשה עמדי | ביטול הרצון החיצוני לרצון הפנימי | קושר דבר רוחני בדבר חשוך | המתפלל עיניו למטה ולבו למעלה | רגליו מוצבות ארצה וראשו מגיע השמימה | בטחון ותפילה - תרין ריעין דלא מתפרשין | מטפס ועולה מטפס ועולה | נגלה ונסתר בלימוד סוגיית היסורים | ולא קרדום לחפור בו | טוב לבטוח בה' מתוך בטחון בנדיבים | כוחו של פך אחד של שמן | ויתחזק בה' אלוקיו

יום רביעי פרשת מקץ א' טבת תשפ"ד

ב התפעלות המביאה לידי שירה .....

ויצעקו אל ה' בצר להם | שירה פורצת מאליה | התפעלות מתוצאה שבאה על-ידי עבודה | ריקודים ספונטניים בכל עיר ועיר | התבוננות המביאה לידי התפעלות | אמרו שירה על הים דווקא | מן המצר קראתי י-ה | שלושת שלבי ההתפעלות | עת לצחוק ועת לבכות | ההתפעלות תלויה במדת השייכות | מבשרי אחזה א-לוח | שירה על גילוי האהבה | טיפשותו של המחקה אחרים | זדים ביד עוסקי תורתך | להודות ולהלל לשמך הגדול | כדת מה לעשות

יום חמישי פרשת מקץ ב' טבת תשפ"ד

ג תפקיד האדם להאיר במקומות החשוכים ביותר .....

בחינת שמיני עצרת | מה פשר סגולת הימים? | כי גבר עלינו חסדו | ונאמן אתה להחיות מתים | נותן לחם לכל בשר | נשיא לבני מנשה | חייטני מירודי בור | המשכת אלוקות במקומות הנמוכים | הנשמה לך והגוף פעלך | נסיונות שונים ומשונים | לא הולכים לאיבוד | בת קול מן השמים | קראתי שמך ה' מבור תחתיות | שכינה בתחתונים | אל הנער הזה התפללתי | שני חורים בטלית אחת | יעלו שמים ירדו תהומות | גולל חושך מפני אור | ויהי כנגן המנגן | מעלתה של תמונה בהירה | זהירות מעירבוביא

יום ראשון פרשת ויגש ה' טבת תשפ"ד

ד ההזדמנות היקרה של ימי השגרה .....

אנשים אוהבים ששון ושמחה | הסלידה מתקופת השגרה | דרכה של תורה | הטובה היא הטרדה אם לאו | מעלותיו של סדר מחזורי | חסכון ביגיעה ובדמים | לא עוד

מלחמה | חסכון בכוחות הנפש לצורך השקעה באיכות | קבעת עתים לתורה? |
 שאיבת חיות כיצד? | האדם מחפש את עצמו | קבלת עול תורה למה? | פגישה
 בלתי נעימה | כמטמונים תחפשנה | למה תעמוד בחוץ? | חילך לאורייתא

יום שני פרשת ויגש ו' טבת תשפ"ד

**אין אדם שומע לי ומפסיד - לאור דמותו הטמירה של ה'דברי יחזקאל'
 משינאווא הרה"ק רבי יחזקאל שרגא בן הרה"ק רבי חיים זיע"א . . . . נא**

צדיק יסוד עולם | נורא נוראות - ישועה כללית | עד זוב דם | שריפת השטרות |
 חסד בגופו בלי חשבונות | כל ימיו בתשובה | שמרה נפשי כי חסיד אני | לא עם
 הארץ חסיד | נצור לשונך מרע | בטל רצונך מפני רצונו | את הקיר אי אפשר
 לעבור | תכלית החסידות | לא חס על כבודו | העצירה המפליאה בדרך לחופה |
 ויעשו בניו לו כן כאשר צום | מסתכלים פנימה | קייטרינג בבעלותו של ירא שמים
 | השפעתו של בעל אכסניה | חיים ביד הלשון | וידעת את רצון ה' | רעיון באמצע
 התפילה | אל תביאני רגל גאוה | סימן בא מבפנים

מדור אור החיים הק'

ערש"ק פרשת ויגש ו' טבת תשע"ט

אמירת תוכחה רק עם אהבה בלב . . . . . סב

כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם | גדולה לגימה שמקרבת את הלבבות |
 הלבבות ישכילו בנעלם אם לאהוב אם לשנוא | יגיעת הצדיק משכחת עון | אחד
 בפה ואחד בלב | טוב תוכחת מגולה מאהבה מסותרת | נאמנים פצעי אוהב

מדור אמונה ובטחון

שיעור ר"כ

לזכות הבחור הבר מצוה
זכריה אהרן בן שרה חיה
 נדבת **משה צבי בן ביילא רחל** קליין
 לזכות **שאול יחזקאל בן ביילא**
 חווגתו **יודית בלומא בת רוזא**
 להצלחה בכל הענינים
 לרגל הולדת בתם למזל טוב

יום שלישי פרשת מקץ כ"ט כסלו תשפ"ד

שלימות מדרגת הבטחון ע"י חיבור ארץ ושמים

ורק לאחר כל הנסיונות האלה, נעשה מלך ומשביר לכל הארץ.

ולכאורה נראים הדברים ששני הנסיונות האלה, בדומה לניסיונותיהם של יעקב אבינו ושל דוד המלך, היו נסיונות נוספים לאחר שכבר הגיע למדרגתו על-ידי הנסיון הראשון של אשת פוטיפר. אבל ה'פרי הארץ' מלמדנו **ששני הנסיונות האחרונים סייעו בהבאתו למדרגת יוסף הצדיק, ובלעדיהם לא היה מגיע למדרגה זו.** נסיון אשת פוטיפר היה רק ההתחלה, ולאחר שהתורה מספרת עליו, היא ממשיכה לספר מה עוד הביאו למדרגתו העליונה, ומתארת את סיפור נתינתו לבית הסוהר ואת דבר בקשתו משר המשקים שיזכירוהו לפני פרעה אשר לפי מדרגתו נחשב לו כעוון, ואומרת שרק כאשר יצא מבית הסוהר בסוף עשר שנים, נתמנה למלך ולמשביר, משפיע על

נתת ליראיך נס להתנוסס

בספר **פרי הארץ** (פרשת מקץ) יש יסודות גדולים בבטחון השייכים הן ליוסף הצדיק והן לחג החנוכה. הנה על פי פשטות יוסף הגיע למדרגת יוסף הצדיק מחמת עמידתו בנסיון אשת פוטיפר, אך מה שמעורר פליאה הוא **שלאחר מכן היו לו עוד שני נסיונות.** האחד, שנתנהו בבית הסוהר. לכאורה כבר הגיע למדרגתו על-ידי עמידתו בנסיון אשת פוטיפר, ועכשיו היה צריך לקבל אך ורק חיוך מהקב"ה. "יוסף! עמדת בנסיון גדול כזה בהיותך לבד בחור צעיר במצרים". אך לא כן היה, אלא השליכוהו לבור/בית הסוהר, ולא ליום אחד או שנים, אלא לעשר שנים. והנסיון השני היה שלאחר שהגיע זמן פקידתו, נשאר עוד שתי שנים בבית הסוהר, וזאת בעבור עוון בקשתו לשר המשקים שיזכרוהו לפני פרעה.

והמתנשא לכל לראש", ומבואר שהמדה השישית, מדת היסוד נקראת "כי כל בשמים ובארץ", ו**תרגומו** "דאחיד בשמיא וארעא"⁸. דאחיד פירושו מלשון מאחד. הקב"ה מאחד את השמים עם הארץ. שמים כוללים כל הדברים הרוחניים והארץ כוללת את כל הדברים הגשמיים שאנו רואים בעינינו. וכפי שיש לו להקב"ה מדה שנקראת חסד ואנו יכולים לקבל מזה קצת השגה כשרואים את חסדי הקב"ה. הקב"ה רצה שתהיה לנו השגה במדה זו, כי עבודה היא לנו להתדבק במדותיו, ולהתנהג ג"כ במדת החסד, וכשהאדם מתנהג במדת החסד, הוא נעשה מרכבה לשכינה ויש למידת חסדו של הקב"ה היכן לשרות וכך באים חסדים לעולם. כך גם בענין שאר המדות. ולענינו, כך הוא גם בענין מדת היסוד.

להקב"ה יש מדה שדברים שנראים כדברים נמוכים ומגושמים, אינם נפרדים מן השמים, ואף שלבושם מאוד נמוך וארצי, יש לו להקב"ה מדה שהוא מחיה את הלבוש בחיות רוחנית, והאדם צריך להתבונן בזה שאין שום דבר שנמוך כל-כך עד שנפרד מאלוקות. יסוד גדול הוא המופיע בכל ספרי החסידות, כי הוא א"ב, אך צריך להבין שזהו בעצם מדת היסוד, שהקב"ה מאחד בכל עת שמים וארץ, היינו **שמחייה את הדברים הנמוכים ביותר בחיות רוחנית**.

לך אל נמלה

נביא לך משל רחוק כדי שנוכל להשיג את הדבר ולא יהיה כמופשט בעינינו. אתה רואה נמלה קטנה רוחשת על הארץ, אתה רואה שהיא שפלה מאוד וחיותה מועטת, אך עם כל זה אתה יודע ללא שום ספק שהקב"ה מחייה אותה בחסדו ויש בה אלוקות ממש, כלומר, חיות שבא מהקב"ה

כל העולם. יוסף הוא המשביר לא היה יכול לקרות בלי המשך הסיפור.

ולקחתם מפרי הארץ

והשאלה היא: מה הקשר? לכאורה מדובר בניסיונות מסוג אחר לגמרי. יש ניסיונות שקשורים לקדושת האדם. האדם צריך להילחם עם יצרו, הוא צריך לעשות ככל אשר יוכל כדי להישאר יהודי שמור בקדושתו, הוא צריך להתפלל על כך ללא הרף. ויש ניסיונות מסוג אחר, ניסיונות שפוקדים כל אדם במהלך החיים, וכדי לעמוד בהם איתן, זקוק האדם לאמונה שהקב"ה יודע מה הוא עושה ושהכל נעשה בחשבון. סוגיא אחרת היא לגמרי. אכן מפני כך אנו זקוקים לצדיקים שיאירו את עינינו ויאמרו לנו: אין זו סוגיא אחרת, וכשתלמד חומש רש"י תראה להדיא שזה הולך עם סדר, ניסיון אחרי ניסיון, ורק בסיום כל השלושה, הוא נעשה יוסף הצדיק/המשביר.

בלי דברי ה'פרי הארץ', היינו יכולים לבנות מזה יסוד, שכדי להיות צדיק צריך האדם להשתלם בשתי הסוגיות הגדולות של היהדות, בסוגיית הקדושה ובסוגיית האמונה, ורק לאחר שהשתלם בשתיהן, אז הוא נעשה צדיק/מלך. אך ה'פרי הארץ' מסביר לנו שאין מדובר בשתי סוגיות נפרדות, אלא בשתים שהן אחת, ובהמשך נראה שלימוד הסוגיא נותן לנו מבט יסודי וחיוזוק מעשי בסוגיות האמונה והבטחון.

כי כל בשמים ובארץ

ה'פרי הארץ' מתחיל את ביאורו: יש מדה ממדותיו של הקב"ה שנקראת מדת היסוד. הנה כל יום בתפילת שחרית אנו אומרים **הפטוק בדברי הימים** (דה"א כט, יא): "לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי כל בשמים ובארץ לך ה' הממלכה

א. תרגום זה אינו בתרגום שבידינו, אולם מופיע בכמה מקומות בזה"ק בשם התרגום.

הנה בזה הוא מהפך את הארץ לשמים. הוא עומד כאן בעוה"ז ומהפך דברים מגושמים להכיר באלוקות שבהם בזמן שהללו מנסים למשוך אותו אליהם.

זוהי התנהגות במדת היסוד, ותוצאתה היא שבאה קדושה לעולם, ובוודאי שהאדם עצמו נעשה מקודש, כי **כשהעולם נעשה מקודש על-ידי עבודת האדם, הקדושה באה לעולם דרכו, וכיון שכן, הוא עצמו מתקדש. ומי שעושה כן בתמידות, מקבל את התואר צדיק.** והסיבה לכך, כי הוא מביא מדה זו לעולם. כשיש מי שאוהב לתת ולהטיב לאחרים, ועושה זאת בכל לבו ובגישה הנכונה, דהיינו כדי להתדבק במידותיו של הקב"ה וכדי להביא את מדת חסדו של הקב"ה לעולם, הוא נקרא בשם בעל חסד, ולא מפני שהוא מתנהג במדה זו הוא נקרא כן, אלא מפני שהוא מביא חסדו של הקב"ה לעולם. אף מי שמתנהג במדת היסוד, היינו שבמקום להתפעל מהדברים המגושמים, הוא עומד כגיבור ומכניס בהם קדושה, דין הוא שייקרא בעל יסוד, ואיך קוראים לבעל יסוד? - צדיק יסוד עולם. לא קוראים לו צדיק סתם כך כפי שקוראים היום לכל דכפין, אלא מפני שזהו כינויו של המתנהג במדה זו לפי הקבלה.

והנה הצדיק עושה זאת בהרבה מאוד אופנים. למשל, כשהוא עוסק באכילה או בשאר דברים מגושמים, הוא נשאר בקדושתו, וכל-כך הוא קשור לשמים, שאף כשעומד בפניו דבר שיש לו כח משיכה עצום, הוא נשאר לעמוד על מקומו כגיבור. הוא עוסק במה שצריך לעסוק וראשו מגיע השמימה. וכן הוא עושה זאת עם היהודים השוחרים לפתחו. מגיע אליו יהודי שלא נראה כמי שעושה נחת רוח גדולה לשמים, ובמקום שהצדיק יסתכל עליו כפי שהוא נראה מבחוץ, אשר אז סכנה יש לו להימשך אחריו, הוא מתבונן בפנימיותו, בדומה

בעצמו ומחיייה אותה. הנה זהו התגלמות של מדת היסוד שהקב"ה אינו נותן לדברים הארציים להיות פרודים מהדברים העליונים.

וכפי שבחסד, כיון שהקב"ה מתנהג במדה זו, אף האדם מחויב להתנהג בה, וכשהוא מתנהג בה, הוא זוכה להיות מרכבה למדת חסדו של הקב"ה, כך **אם האדם מצליח להחזיק ראש בשעה שהוא עוסק בדברים ארציים או בשעה שהוא מתבונן בדברים ארציים, שמוחו יהיה קשור לשמים...** הוא עוסק עם ידיו במלאכת פרנסתו, ותוך כדי כך הוא חושב: "הקב"ה מכניס עכשיו חיות בידיים שלי, והדבר שאני עוסק בו עכשיו, הוא קדוש, ואף שלבושו נמוך, אני יודע ומאמין שבפנימיותו נמצא הקב"ה בעצמו, והוא זה שנותן חיות באצבעותי והוא זה שנותן את העצה במוחי מה לעשות בהן", **אם הוא באמת מצליח לעשות כן, הרי הוא מתדבק במידתו של הקב"ה.** כפי שהקב"ה מכניס את אלוקותו לדברים ארציים, אף הוא עושה כן.

צדיק יסוד עולם

עבודה נפלאה היא, כי בדרך כלל כשהאדם יורד לעוה"ז, הוא נתפעל ממנו. העוה"ז משפיע עליו ומעורר בו הרגשים של העוה"ז. פירושו של דבר שהעולם הזה מצליח למשוך אותו אליו, **ואם הוא יכול לעמוד כגיבור בתוך העוה"ז ולגרום לעוה"ז להתפעל ממנו, הרי הוא ממשיך אלוקות לעוה"ז.** הוא הופך את העוה"ז לעולם יתור קדוש. האדם רואה פרי שנחמד למראה וטוב למאכל, ובמקום להימשך אחריו, הוא אומר: "הקב"ה רוצה שנאכל את הפרי כדי שנוכל לעבדו וכדי להעלות את הפרי. אנסה עכשיו לכמה רגעים לא להתפעל מהפרי, אלא לחשוב על דברים עליונים",

לראות שיש כאן אלוקות, וכיון שיש כאן אלוקות, אין זה אלא טוב ואין טוב יותר מזה. ואף שאין לי את הכלים להכיל איך יתכן שזה טוב, והרי נשארנו כאן יתומים צעירים ומצפה להם היזקות קשים ברוחניות, אין בזה שום ריעותא, כי הבנת הדבר באה מן הארץ. היא מהחלקים החשובים ביותר שבארץ, אבל היא ארץ. אך **כל זה כשמסתכלים על התמונה כפי שהיא נראית בעוה"ז, אבל איני הולך להתפעל ממנה. אני הולך לשיר להקב"ה ולהודות לו, כי אני רוצה להבין שהדבר המתרחש כאן הוא ממנו יתברך ואף לטובה הוא.** אינני הולך להימשך אחר המצב ולשכב במיטה במרה שחורה. לא, לא, לא. התנהגות זו היא היפך מדת היסוד. היא מידתו של מי שנמשך תמיד אחר המצבים הגשמיים ושוקע בעוה"ז. במלאכתו הוא שוקע במחשבת כוחי ועוצם ידי, באכילתו הוא שוקע בתאות האכילה, בכל דבר הוא שוקע למטה. לעומת כן, מדת היסוד פירושה שהאדם אומר: אני שומע. העוה"ז סיפר את הסיפור בגירסא זו, ועכשיו אני הולך לספר אותו בגירסת שמים, אשר זוהי הגירסא האמיתית. דאחיד בשמיא וארעא פירושו שמדובר באותו סיפור, ועלי להאמין בגירסת שמים ולהוציא אותה מפי הגם שאיני יכול להסבירה, כי **זוהי האמת, כי אני מקושר לריבונו של עולם, לחכמה העליונה, לטוב הגנוז, לדבר פנימי שהוא למעלה מהשגתי, ואם הוא למעלה מהשגתי, אין זה אומר שהוא פחות אמיתי, אלא להיפך, זה אומר שהוא יותר אמיתי.**

מפריכים את הגירסא הראשונה

ראיתם פעם את ראובן ושמעון מתווכחים, אך לא סתם מתווכחים, אלא שניהם בוערים אש להבה. ראובן מדבר ושמעון קוטע אותו ללא הרף: לא נכון, אתה משקר. וראובן אומר לו: אתה רוצה

לשאר הדברים שהוא מאחד בהם שמים וארץ. הוא אומר ככה: הלבוש הוא ארצי, אבל בפנים יש אלוקות. אם בנמלה יש אלוקות, גם ביהודי זה יש אלוקות. ובכן, כשהוא מדבר אתו, במקום להתפעל ממנו, הוא מדבר לפנימיותו/לנשמתו. הוא חושב עליו ככה ומתפלל עליו מתוך גישה זו, וכל דיבורו עמו אינו אלא כדי להחדיר בו אלוקות. וכיון שהוא עושה כן, הוא מהפך את היהודי ומקדשו.

מחליפים את הגירסאות

אומר הפרי הארץ: בא ואלמדך אופן שלישי לקיים מדת היסוד. האופן השלישי הוא להיות בעל אמונה ובטחון אמיתי, כפי שיתבאר. **האדם נקלע למצב שאינו נראה טוב.** הוא נראה נורא. מדובר בצרה, בצער, ביסורים. **והדבר הקל ביותר לאדם הוא להתפעל מהמצב.** כי זהו הסיפור שהלבוש מספר: "אתה יודע איזה יסורים יש לי?! אנשים מטרידים אותי, הנושים רודפים אחריי..." אך הוא נעצר ואומר: לא, לא, לא. אינני הולך להתפעל מן העוה"ז, כי אם אתפעל ממנו, לא אחחד שמים וארץ, אלא אהיה כאומר כשיש לו לאדם תענוג בלימוד התורה ובקיום השבת וכו' - זהו שמים, אך אני אינני במצב כזה, אני שוקע עמוק בתוך הארץ. אין רצוני לומר כך, אלא רצוני לאחד שמים וארץ, ובכן, אומר כך: **הקב"ה מנהל את העולם והוא עושה רק טוב, כי אין דבר רע יורד מלמעלה** (וכפי שכתב כאן בפרי הארץ, שחוץ מהאמונה בהשגחה פרטית על כל פרט ופרט, צריך האדם להאמין גם שהכל נעשה לטוב). מה תאמר, הרי אין שום הסבר למה שעובר עלי... אי אפשר להבין, מדוע מגיע לי כאלה מכות... (פעמים ששומעים את האדם מדבר ממצוקתו ושואל: כזה פושע הייתי בגלגול הקודם שעכשיו מגיע לי כאלה מכות?!), כך הארץ מספרת לי. היא זו שאומרת לי שאי אפשר להבין, אבל **אני אחחד שמים וארץ ואתבונן**

שעוצם את עיניו ומדמיין שהוא נמצא בארמון. לו היית יכול לפתוח את עיניך, היית רואה שהקב"ה מנהל את הכל לטובה. אכן **הקב"ה רוצה שעם עיניים עצומות תזכור את היסודות הפשוטים ולא התפעל מגירסת הארץ של הסיפור**. הקב"ה עשה את זה, וזה לטובתי, אבל זה למעלה מהשגתי. ואף זה שהוא למעלה מהשגתי הוא הדבר הטוב ביותר בשבילי. **איני צריך להבין מדוע זה טוב בשבילי**, וטוב שאיני מבין, כי ברגע שזה נכנס למוחי, זה מצטמצם. **איני חפץ בטוב כזה שהוא כל-כך מצומצם**.

צוחקים מהגירסא הראשונה

עלינו להתרגל בכך שזה מה שנקרא מדת היסוד. ונבהיר עוד קצת. בהתחלה אתה באמת מתפעל מגירסת הארץ, אבל אח"כ, אחרי שענית לו כדבעי, אין לך יותר שום שאלה. הנה כשמועמד לנשיאות נערך לעימות שתתקיים עם המועמד השני², יש בדרך כלל ויכוח בין היועצים אם כדאי לו להיות הדובר הראשון או השני. מצד אחד, הדובר הראשון יכול לקבוע את ההשקפה הראשונה, ומצד שני, הדובר השני יש לו את ההזדמנות להפריך כל מה שדיבר הראשון. אכן האדם מאחר שהוא עומד עם שתי רגליו על הארץ, הארץ היא זו שמספרת ראשונה את הסיפור. כך הוא תמיד. היא בבחינת הדיוט קופץ בראש. תמיד תישמע תחילה הגירסא המתלוננת: "המצב לא טוב, המצב נורא ואיום, אמרתי לו, הזהרתני מראש..." זוהי תמיד הגירסא הראשונה של הסיפור, ומשמעותה, צער, מצוקה, צמצום ודינים.

אך הדובר השני יש לו ביכולת לחזק מגירסא זו ולעשות ממנה ליצנות דעבודה

לתת לי לסיים את דבריי או לא?! שמעון ממשיך להתרחח, אך כשרואה שככה אי אפשר לנהל את הוויכוח, הוא אומר לראובן: אתה יודע מה? אמור מה שיש לך לומר. ראובן מתחיל לדבר ומספר סיפור שלם, ערוך היטב, מתובל בהסברים ורעיונות, כששמעון מתאפק בכל כוחו שלא להגיב. כשהסיפור מגיע אל סיומו, או אז שמעון פותח את פיו ואומר לו: סיימת? אתה בטוח? אמרת כל מה שיש לך לומר? עכשיו אני אומר לך מה שיש לי לומר. כוונתו היא כזו: כבר סיימת, כן? אתה לא הולך לקטוע אותי, נכון? עכשיו אחזיר לך מנה אחת אפיים. אפורר כל מה שאמרת אחד לאחד ואוכיח לך שאין בהם כל שחר.

העוה"ז מספר סיפור: "כאן יש לי עם בני פרשה כזו, וכאן נכשלתי, וכאן הזדמנה לי צרה רוחנית וגשמית, ועשיתי כבר כל-כך הרבה קבלות ואין הקב"ה עוזר לי..." זוהי הדרך כפי שהארץ מספרת את הסיפור. והדרך לקיים מדת היסוד היא כזו: חכה בסבלנות עד שהארץ תסיים לצעוק. כשתראה שהיא סיימה, אז תקיים מדת היסוד. **מדת היסוד פירושה: מי מנהל את העולם? מי מנהל אותו? הן הדבר כל-כך פשוט לו לאדם, כי הוא עצמו ראה פעמים אין מספר שאין לו שום שליטה בעולם. הקב"ה הוא זה שמנהל את העולם**. ובאותה מדה הדבר פשוט וברור אצלו שהוא מנהלו אך לטובה, כפי שהוא יודע מכל הפסוקים וכפי שהוא רואה מתוך המציאות שלו ושל אחרים בעבר ובהווה. אך טיפשי הוא לחשוב אחרת. ומה שהאדם נוטה לחשוב אחרת, אינו אלא מפני שעכשיו הוא שרוי בחושך. אל תשנה את היסודות רק משום שבמקרה אתה שרוי עכשיו בחושך. מי משנה את היסודות בשעה כזו, דומה לילד

ונמנע מן החטא, כדי שלא תהיה לו שום דרך להסביר על מה ולמה נעשה לו כן, ואז **כשנשאר איתן באמונתו ולא התפעל מזה שהושלך לשוחה עמוקה בלי שום סיבה** נראית לעין, אלא אמר לעצמו: "הקב"ה **יודע מה הוא עושה, וזהו הדבר הטוב ביותר בשבילי, ואיני צריך להבין למה**, אצא ברקידה לכבוד המקום ולכבוד החסד שהוא עושה עמדי", ונעשה איש מצליח כי **הקב"ה היה אתו לגודל אמונתו ודביקותו בו, הנה בזה השתלם לגמרי במדת היסוד.**

אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו

ה'פרי הארץ' מוסיף שם בסוף דבריו שזהו גם ההסבר לתוספת שתי השנים שהיה בבית הסוהר, כי הנה **במדרש רבה** איתא (פט, ג): "אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו (תהלים מ, ה), זה יוסף, ולא פנה אל רהבים, על-ידי שאמר לשר המשקים זכרתי והזכרתי, ניתוסף לו שתי שנים". ולכאורה יש בדברי המדרש סתירה מרישא לסיפא ומסיפא לרישא, כי אם בעל בטחון הוא ולא פנה אל רהבים, מדוע תלה את יהבו בשר המשקים? אך התשובה פשוטה **האדם הפשוט** שעדיין לא הגיע למדרגה גבוהה של בטחון, **בוודאי צריך לעשות השתדלות בדרך העולם**, ואין שום חסרון בכך שהוא פונה לבשר ודם ומבקש ממנו שיזכירנו לפני מי שהמפתח בידו בדרך הטבע. לא כן **האדם שהגיע אל השלמות במדת הבטחון, כי הוא אין לו לעשות אף לא השתדלות כזאת**, והסיבה פשוטה, כי ברגע שהאדם עושה השתדלות, במדה מסוימת הוא תולה את יהבו בהשתדלותו, והוא **לגודל בטחונו צריך להיושע מהקב"ה בעצמו בלי שום מהלך.**

ובכן, יוסף הצדיק, מאחר שהיה שלם במדת הבטחון עד שנאמר עליו אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו ולא פנה אל רהבים,

זרה. הוא יכול לקחת כל דיבור מדברי הארץ ולהוכיח כמה שקרי הוא. הרי אתה מדבר שטותים והבלים. אתמול הרי זכרת את האמת, מה קרה לך עכשיו? בגלל שקצת חשון לך, אתה מדבר עכשיו דברי הבל?! יש לו כח להאיר את הארץ, ולא **מפני שהוא מבין** מדוע הקב"ה עשה מה שעשה, אלא **מפני שברור לו הגם שאינו מבין, שכל מה שהקב"ה עושה עכשיו, הוא אך ורק לטובה.** הדבר נעשה כל-כך ברור אצלו, עד שהוא יכול להרגיש את הטוב ולמששו בידיו.

הדרך אל פסגת ההר

אומר ה'פרי הארץ': יוסף הצדיק נקרא בתואר זה מפני שהיה מרכבה למידה זו, מדת היסוד. ובכן, זה שעמד בנסיון אשת פוטיפר ולא נפל ברשתה ולא נתפעל ממנה, ואדרבה, הביא קדושה לתוך מצרים ערות הארץ, זהו השלב הראשון, אבל הדבר לא נחשב לו כשלימות במדת היסוד כי עדיין לא המשיך את אורו של הקב"ה למצבים של חושך שאין להם שום הבנה. בנסיון של אשת פוטיפר, זה עדיין היה בתוך ההשגה. הן תראה שכאשר דיבר אתה יוסף, הסביר לה שאפילו מצד הסברא אין לזה הגיון, וכה אמר: "הן אדני לא ידע אתי מה בבית וכל אשר יש לו נתן בידי, איננו גדול בבית הזה ממני ולא חשך ממני מאומה כי אם אותך באשר את אתנו, ואיך אעשה הרעה הגדלה הזאת?", ורק אח"כ אמר לה: "וחטאתי לאלוקים".

הוא אומר: גם לאחר שהקב"ה סייע לו לאדם ולא נכשל בעבירה, עדיין לא המשיך את האור של הקב"ה למקום שאי אפשר להבינו ואין לו שום השגה. לכן צריך היה להשליכו לבית הסוהר, יחד עם אנשים פראיים. ואפשר להוסיף, שהדבר הגיע לו דווקא לאחר שעמד בנסיונו בגבורה עילאית

דרגות בבעלי בטחון כרשימתו של ה'חובת הלבבות', אלא **שמונה שלבים שהאדם עובר בחייו עד שמתפתח אצלו הבטחון בה'**. הדרגות הראשונות הן טעויות שהאדם עושה, אך רבינו בחיי מראה שכאשר האדם הולך בדרך הישרה, החיים מראים לו עד כמה טעויותיו חמורות, עד שהוא מגיע לאן שהוא צריך להגיע.

שמונה מי יודע?

ואלה דברי רבינו בחיי: וידוע כי בטחונו של אדם מתחלק על שמונה חלקים. האחד הוא בתחילת תולדתו, בוטח על שְׁדֵי אמו מפני שהחלב מזונו וחיותו, וכענין שכתוב (תהלים כב, י): "מבטיחי על שְׁדֵי אמי" (מצדו אין כלום, לא השייט, לא אנשים ולא יועצים ולא שום דבר, והוא בוטח לגמרי על שְׁדֵי אמו שמהם מזונו וחיותו). והשני, הוא שבוטח אחר כך על אמו להאכילו מה שיערב לו ולהטעימו המתוק לחכו, וכענין שאמר **דוד ע"ה**: (שם קלא, ב) "אם לא שויתי ודוממתי נפשי כְּגִמּוּל עֲלֵי אמו". יאמר דוד ע"ה שהיה משהו ומדמה נפשו בבטחון ה' יתברך כגמול הבוטח על אמו.

השלישי הוא שבוטח על אביו, כי אחר שיגדל ותפקחנה עיני שכלו מעט, יראה כי הוא ואמו תלויים על אביו, ואביו הוא עיקר, ואז יתלה בטחונו באביו. הרביעי, הוא שיבטח על כוחו כאשר יגדל יותר וילמד אי זו מלאכה שתהיה באשר יוכל להתפרנס, אז יסיר בטחונו מאביו וישים בטחונו בכוחו ותחבולותיו (אכן כן, זהו הגיל שבו ההורים מתמודדים עם ילדיהם, כשהשינוי הזה קורה).

החמישי, הוא **שיבטח בהקב"ה כאשר יגדל יותר ויתחזק שכלו, ומתוך שיראה שאין כוחו ותחבולותיו כלום** ויראה חסרון הבריות, ופחיתותם וצרכם הגדול לחסדיו **יתעלה, אז יסיר בטחונו אשר היה לו**

אסור היה לו לבקש משר המשקים שיזכרנו לפני פרעה, וכיון שביקש - נענש ונשאר עוד שתי שנים בבית הסוהר. ונמצא מעתה שהעונש הוא זה שמעיד על גודל בטחונו. מזה שהענישוהו על בקשתו משר המשקים, אתה רואה שהגיע לשיא מדרגת הבטחון, אחרת לא היה נענש על זה כלל.

אין המושפע מושפע

נקודת הדבר היא שהקב"ה רצה שיוסף הצדיק יזכה לנס/לאור למעלה מהשגה, וכיון שפנה לעזרת בשר ודם, לא היה יכול לזכות לאור זה, ולכן הוצרך להשכיח זאת לגמרי משר המשקים, ועכשיו יכול היה שוב לזכות באור זה. להלן יבואר יותר טעמא דמילתא, אך כעת עתה נסתפק בזה, ונסכם דברי ה'פרי הארץ' בענין יוסף הצדיק. כדי לזכות לבחינת צדיק, הוצרך יוסף להתנסות תחילה בנסיון אשת פוטיפר, ודווקא לאחר שעמד בו בגבורה, הוצרך להגיע לבית הסוהר ולא להתפעל שם כלל מהמצב, ועוד הוצרך לשלב האחרון שבו ניתק לגמרי את שייכותו לעולם הטבע, ורק עכשיו נעשה ליוסף הוא המשביר המביא שפע של קדושה לכל העולם כולו.

זהו הכלל, **אינך יכול להביא קדושה לעולם אם אתה בעצמך מושפע ממנו ונמשך אחר שיחתו. אתה מוכרח להתעלות מעליו**. אתה נמצא בעולם, אבל אינך נהנה ממנו (בדומה לרבינו הקדוש). אתה מתהלך בעולם ומושפע על אחרים. אם אתה לוקח מן העולם ומושפע ממנו, הלא אתה חלק ממנו ואם כן אינך יכול להיות צדיק יסוד עולם שמביא את כל השפע לעולם.

עד כאן ההקדמה, לעיקר יסודו של ה'פרי הארץ'. ה'פרי הארץ' מביא מרבינו **בחיי בהקדמתו לפרשת מקץ** שפורש שמונה דרגות של בטחון, אך לא שמונה

משתדל ומבקש סיבה שיינצל מן המאורע
ההוא שהוא בו, משים חלק אחד מלבו
בבטחון אותה סיבה ואיננו בוטח בהקב"ה
בטחון שלם בכל לבו (והרי הוא דומה למי שבשנה החדשה רוצה לעזוב את עבודתו הקבועה ולמצוא עבודה אחרת, אך הוא יודע שאפשר שלא ימצא עבודה אחרת ויצטרך להישאר בעבודתו זו, ולכן הוא ממשיך לעבוד כסדרו ולהשתתף בקורסים שהמעביד מעמיד לעובדים לקראת השנה הבאה, ומצד שני, במשך שעה אחת בלילה, כשאף אחד אינו רואה, הוא מתקשר לכל מיודעיו אולי יצליח למצוא עבודה אחרת. אף זה שמשתדל ומבקש סיבה להיחלץ ממצבו, מצד אחד הוא מאמין בה' ומודה לו, ומצד שני, בשעות הערב הוא מבקש לראות אולי יוכל לעשות משהו כדי לשנות את המצב), **ומי שהוא שלם במדת הבטחון יש עליו לבטוח בהקב"ה בכל לבו שהוא יתעלה בעל הסיבות כולן יזמין אליו הסיבות כפי מה שיצטרך** (כלומר, אם הקב"ה ירצה לשנות את המצב, הוא כבר ישלח הסיבה שישנה אותו. נכון לעכשיו המצב נפלא עד מאוד. אני בוטח בה' ומודה לו בכל לבי). עכ"ל רבינו בחיי.

אכן בתפילתו של הרה"ק **רבי מאיר מאפטא זי"ע** האדם מבקש: **"ינעם לי כל אשר תעשה עמדי"**, כי זהו השיא שהאדם צריך להגיע אליו כדברי רבינו בחיי. הוא צריך להגיע למדרגה שיאמר: **"אני מבטל את רצוני מפני רצון ה', אני רוצה מה שהקב"ה רוצה אף על פי שאיני מבין מדוע רצון ה' טוב בשבילי, ואדרבה, אילו הייתי יודע מדוע הוא טוב בשבילי, לא הייתי צריך לבטל את רצוני. מתי אני צריך לבטל את רצוני? רק כשאין לו שום מושג איזה טובה יכולה לצמוח מהמאורע הזה. איני יודע כלום, איני יודע אפילו אם זה בא לי בשביל כפרת עוונות, ואני נהנה מזה שאיני יודע, כי עכשיו אני יכול לבטל את רצוני מתוך אמונה תמימה שמה' יצא הדבר ושבוודאי זה לטובה".**

כוחו וישים בטחון בהקב"ה בענינים שאין בידו כח ותחבולה להפיק אותם, כענין צורך גשמים בזמן הזריעה, או אם ילך בים והים הולך וסוער, או במדבר חיות ולסטים, או בישוב והדבר היה בארץ, וכל הענינים האלו וכיוצא בהן שאין לו כח ותחבולה להמלט, ישים בטחון בהקב"ה (אבל בדברים שנדמה לו שהוא יכול להסתדר לבד, אינו חושב להטריח את הקב"ה ואינו מתקשר אליו לבקש ממנו את עזרתו), ומדרגה זו במדת הבטחון היא טובה, אבל אין לה שלמות מפני שהוא כענין שאמר **הנביא ע"ה** (ירמיה כז): **"ובעת רעתם יאמרו קומה והושיענו".**

הששי, הוא **שיבטח בהקב"ה אפילו בדברים שיש לו בהן כח וקצת תחבולה**, כגון מי שאפשר לו להתפרנס בסיבת מלאכה כבדה שהיא מ'געת הבשר, ומחזיר בטחון להקב"ה שיפרנסוהו בענין שיהיה **נקל יותר** (וכבר דיברנו בעבר שאין הכוונה שהאדם צריך לבקש הקלה במלאכתו כדי שיוכל להתעצל, אלא הכוונה שאם האדם רואה שקושי מלאכתו גוזל ממנו את רוחניותו ואת הצטרקיותיו הבסיסיות, כדאי הוא לו שיבטח בה' שיפרנסו יותר בנקל באופן שלא ייבטל מן התורה והתפילה). השביעי, הוא **שיבטח בהקב"ה בכל הסיבות כולם, בין שתהיה הסיבה קשה או קלה** (היינו שגם כשפוקדים אותם יסורים, הוא בוטח בה' ומקבל אותם באהבה).

ינעם לי כל אשר תעשה עמדי

השמיני (שאליו צריך האדם להגיע), הוא **שיבטח בהקב"ה בכל לבו ולא יתלה מחשבתו לסיבה מן הסיבות, רק שירצה במה שהוא רצון הקב"ה**, כלומר במה שהוא בריא או חולה, עשיר או עני, חפשי או אסור בבית האסורים. **וכיון שרצון הקב"ה שיהיה לו אחד מן המאורעות והיסורין ההם והוא חפץ לדכאו בהם, יש לו לחפץ בזה ואין לו לבקש סיבה** (להינצל מזה), **כי אם הוא**

ולו לרגעים אחדים למדרגה זו שבה הוא באמת חפץ במצבו, הוא מחבר מדת כתר עם מדת מלכות. הוי אומר: הוא נמצא במצב של חושך... איך אני יודע שהוא חושך? כי הוא נראה כחושך, נשמע כחושך ומריח כחושך... ועל-ידי הודאה ותפילה ותשובה הצליח להגיע לכמה רגעים להרגשה שהוא חפץ בזה. אין לי שום השגה מה יש לי מהמצב הזה, אבל אני חפץ בו כי הקב"ה חפץ בו. הנה הוא מקשר ברגעים אלה את הגבוה ביותר עם הנמוך ביותר. זה מה שנקרא דאחיד בשמיא וארעא וזה מה שמביא קדושה בעולם כפי ששום דבר אחר אינו יכול להביאה. זה מביא קדושה, זה מביא אלוקות ומקרב את ביאת המשיח.

ה'פרי הארץ' כותב בלשונו: **"ואף כי אין שום שכל מחייב ומסיק שום טובה מסיבה זו"**, כלומר, אע"פ שאין האדם יכול להבין בשום אופן איזה דבר טוב יכול לצמוח מהמצב שהוא נקלע בו, והדבר מצוי בעיקר בצרות רוחניות שאז אין האדם מסוגל להבין מה טוב יכול להיות בזה, **"הלא זה מחמת העדר השגת חכמתו יתברך, כי החכמה מאין תמצא, שאינו מושג לשום גוף ואינו גוף ונעלם מעין כל חי"**.

הוא מסביר שם שכאשר אתה עושה כן, הרי זה כאילו אתה לוקח מקור של שפע וקושרו בחבל אל החושך. זה מה שאתה עושה, כי כל אדם הוא עולם מלא. יש בך מצד אחד את הדברים הנמוכים ביותר, ומצד שני את הדברים הגבוהים ביותר. יש בך נפש רוח נשמה חיה יחידה, ויחד עם כן, ה' ירחם לאן אתה יכול להתדרדר ברגע אחד של חוסר סייענתא דשמיא. הכל נמצא בתוכך. ובכן, היות שיש לך השגה נפלאה בחושך, בכל מיני החושך, קום והתחבר

ביטול הרצון החיצוני לרצון הפנימי

אמנם כן, כבר ביארנו בשיעור קפ"ט^ג שהאדם יכול להגיע למדרגה זו רק מפני שברצונו הפנימי הוא רוצה ברצון ה'. בלי זה, לא היה הדבר שייך אצלו. רק מפני שיש לו נשמה הרוצה ברצון ה', הוא יכול להגיע למדרגה זו על-ידי שהוא מגלה את נשמתו ואת רצונו הפנימי. על-ידי מחשבות של אמונה ועל-ידי האמנתי כי אדבר ועל-ידי עבודת ההודאה ועל-ידי עבודת התפילה, הוא מגלה את רצונו הפנימי כשמטרתו להגיע למדרגה זו שהוא מבטל לגמרי את רצונו לרצון ה' מבלי להבין כלל מדוע הרצון הזה טוב בשבילו.

לפעמים אשתו של אדם שואלת אותו: "מה יהיה? המצב ביש וצרה רודפת צרה", והוא מוצא את עצמו מסביר לה: "עוד מעט תראה שזה היה הדבר הטוב ביותר בשבילנו". לא, לא, לא. אל תפנה לשם. אולי באמת צריך לפעמים לרדת קצת כדי לחזק את הזולת, אבל אתה כלפי עצמך לאן אתה מבקש להגיע? אתה מבקש להגיע למדרגה שתאמין ותבטח בה' בלי שיהיה לך שום מושג איך וכיצד הדבר נעשה לטובתך. וכיון שאתה עושה כן, מסביר ה'פרי הארץ', אתה מקשר את המדרגה הגבוהה ביותר הקיימת בעולם עם המדרגה הנמוכה ביותר הקיימת בו. זהו מדת היסוד. אתה לוקח אמונה שאינה נתפסת במוחך כי היא למעלה מכל השגה, ואתה מאציל אותה עד למקום החושך.

קושר דבר רוחני בדבר חשוך

מה נפלא הוא שדברי ה'פרי הארץ' כאן עולים בקנה אחד עם דבריו בפרשת נשא, שם הוא מבאר שהיות שהרצון שהוא מדת כתר, גבוה מן החכמה, לכן אם האדם מגיע

רגליו מוצבות ארצה וראשו מגיע השמימה

אומר ה'פרי הארץ': כשאתה עוסק בתפילה, אתה עוסק בקשירת שמים וארץ. זהו סמיכת גאולה לתפילה. אתה מאחד את השמים עם הארץ. אתה מספר את גירסת הארץ לסיפור ואח"כ אתה מספר את גירסת השמים. אתה שופך את שיחתך לפני ה': "מלא חטאים עוונות ופשעים אני, פשטתי רגל ברוחניות ובגשמיות, אני יודע איך להיחלץ ממצבי..." אתה רשאי ואתה צריך לפרוש את מצוקתך עם כל ההסברים. אך כל זה בחלק הראשון שבו הארץ מדברת. עיניו למטה. חלק מהתפילה הוא. אתה אומר כל מה שיש לך על לבך עם כל ההרגשים כדרך שהבן מתחטא בפני אביו. אתה אומר כך: "אומר לך רבונו של עולם, אני רואה איך אני מוצא לי עצה. אני מרגיש כמנוצח במשחק שח-מט, לאן שאני פונה מצבי ביש. רבונו של עולם! אני יודע איך ממשיכים מכאן הלאה. אני יודע שחטאתי, אבל איך אני יוצא מכאן. אני רואה את עצמי איך שאני משליך ועוזב החטאים. אנא עזור לי". כשאתה מדבר בשפת הארץ, אתה רשאי ואף מחויב לדבר בלב גלוי ועם הכנעה לריבונו של עולם ולהסביר מה שאתה מרגיש. אל תתעלם מגירסא זו. אם תתעלם ממנה, לא ייעשה מזה איחוד שמים וארץ.

תחשבו על מי שיושב בבית הסוהר, אך אינו שפוי בדעתו ואינו מבין היכן הוא נמצא. הוא רוקד ושר לריבונו של עולם: הכנסת אותי לארמון, ונתת לי מכל מיני טוב שבעולם. הוא חסר דעה, לא בעל בטחון. כך נראה המתפלל ואינו מכיר במצבו. הוא מתפלל השיבו אבינו לתורתך ואינו מתחיל להבין את שברו. אין עיניו למטה. רגליו אינן נטועות בארץ. הוא מבקש: רבונו של עולם! אני צריך כסף. לא,

בחלק היחידה שלך, ובכך תקשור בתוכך את החלק הנמוך ביותר עם החלק הגבוה ביותר, ועל-ידי כן תמשיך שפע לתוך החושך. זהו ויוסף הוא המשביר. יוסף לא היה יכול להיות המשביר אם לא היתה לו השגה כה עמוקה בריבונו של עולם מתוך החושך.

המתפלל עיניו למטה ולבו למעלה

מוסיף ה'פרי הארץ' ואומר שזהו יסוד התפילה, כי הנה חז"ל אמרו (יבמות קה, ב): "המתפלל צריך שיתן עיניו למטה ולבו למעלה", והיינו שיאחז בשניהם בבת אחת. את עיניו הוא נותן למטה, שם הוא מסתכל על ההסבר הארצי למתרחש. אכן, הוא מבין היטב מה קורה כאן בארץ. יש שאחד רוצה לזרות לו מלח על פצעיו ואומר לו: "אינך קולט... תגיד, אתה קולט באיזה מצב מסובך אתה נמצא? כמדומני שאינך קולט". והלה פותח לו שתי עיניים ואומר: "קלטתי זאת יותר טוב ממך. ברגל אחת אני באמת נמצא בארץ..." זהו עיניו למטה. אך לבו למעלה, היינו שמבין שזה לטובה כי הקב"ה פועל עכשיו אך ורק כדי להטיב לו.

הנה דבריו אלו של ה'פרי הארץ' מוסיפים הרבה מאוד, כי באמת הדבר מצוי מאוד שמי שאינו עומד עם שתי רגליים על הקרקע, מחשיב את עצמו כבעל בטחון גדול. הכל טוב, הכל נפלא. ולמען האמת שלוותו נובעת מחוסר נטילת אחריות ומפריקות עול. אך חז"ל מדברים על מי שעיניו למטה, מי שמכיר היטב את גודל השבר. הוא עומד עם שתי רגליו על הארץ ואף שוקע בה. הוא נמצא ביחד עם יוסף בתוך הבור, ויושם בארון במצרים, אך אומר בלבו: חזק חזק ונתחזק. לבו למעלה. הוא מדבר עם הקב"ה ומתחזק באמונה ובטחון.

חשבון הנפש שכל ענין התפילה הוא להשריש אמונה ובטחון בלב האדם, כי כשאין האדם מדבר עם הקב"ה, אינו זוכר שהקב"ה חונן לאדם דעת ושכל הרפואות תלויות בו ושהטל ומטר תלויים בו. כשיש לך מצוקה ואתה פונה אל ה' ומבקש ממנו, דבר ראשון אתה משריש בלבך את האמונה שהכל ממנו, והאמונה והבטחון שאתה נוטע בקרבך, הם אלה שממשיכים לך את השפע. ואדרבה, אתה שואל אם יש לי אמונה ובטחון למה אני הולך להתפלל? אני הולך להתפלל כדי להשריש עוד יותר את האמונה ובטחון.

ובשיעורים קפ"ח - ק"צ, ובעיקר בשיעור קפ"ט, דיברנו על כך שיש לו לאדם רצון פנימי שהוא כרצון ה', ואינך יכול לגלותו רק על-ידי חפירה בעומק נפשך. והבאנו מדברי המלבי"ם על הפסוק "לך אמר לבי את פניך ה' אבקש", שהאדם מדבר מתוך מצוקתו אל ה', והגם שהוא מדבר על צרתו ועל כאבו, בעצם זה שהוא מדבר עמו, הוא מתקרב אליו ומתחיל להיזכר שהקב"ה מנהיג את עולמו לטובה, עד שמתגלה רצונו הפנימי האומר: "את פניך ה' אבקש". ונמצא שהתפילה היא זו שגורם לו לבטל את רצונו מפני רצון ה'.

מטפס ועולה מטפס ועולה

כעת נראה שכל הביאורים האלה הם חלקים של אותה תמונה. יש מדרגות, כפי שראינו בדברי רבינו בחיי. מדרגות פירושו שיש שמים ויש ארץ, וביניהם יש סולם עם שליכות הרבה שעליהן צריך לטפס. כשהאדם נמצא רק בארץ, לפעמים עמוק בתוך האדמה, מצוקתו חזקה עד מאוד, כי אז קיימת ההתנגשות החזקה ביותר בין רצונו לבין רצון ה'. והאדם מתפרע אז ומתהלך כאוב עד מאוד. הוא עלול להיות אז בחושך כה גדול שאינו מעלה בדעתו

לא, לא. אתה צריך להכיר את שברך. אם אינך מכיר בו, אינך מתפלל באמת, אינך מאחד שמים וארץ. עליך לדעת לספר את שני חלקי הסיפור. תביע כל פרט מצערך כפי שהארץ מספרת, ואז תעבור אל החלק השני - "אבל הקב"ה הרי רחום וחונן ולא יעזוב שום יהודי בשום מצב, והנהגתו אתי עכשיו טובה בשבילי, ואיני מבין ואיני צריך להבין. טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו". דבר כך עוד ועוד, עד שתגרום בכך שהארץ תיהפך לשמים.

בטחון ותפילה - תרין ריעין דלא מתפרשין

הנה במהלך השיעורים דיברנו עד כה בסייעתא דשמיא שלוש פעמים איך התפילה עולה בקנה אחד עם הבטחון, כי לכאורה יש בזה קושי, אם אתה מאמין שכל מה שהקב"ה עושה הוא טוב, למה אתה מבקש ממנו לשנות? בעיקר דיברנו על זה בשיעור כ"ד, ואח"כ בשיעורים ס"ב - ס"ד, ושוב בשיעורים קפ"ח - ק"צ. וזה הזמן לאסוף את היסודות יחד. בשיעור כ"ד ביארנו שאין האדם יודע - אולי הקב"ה רוצה שאתפלל כדי להמשיך את השפע, וכפי שהיה בתחילת הבריאה עם אדם הראשון. הקב"ה רק מחכה לתפילתי, וכיון שאתפלל, מיד ישלח לי את מבוקשי. ואולי אין הקב"ה רוצה לשלוח לי את מבוקשי כי הוא יודע שאינו טוב בשבילי. ואמרנו שכיון שאין האדם יודע, הוא צריך לומר בשעה שהוא מתפלל: רבונו של עולם! אני מתפלל כי ציוויתני להתפלל כי על ידי תפילה אפשר להמשיך שפע. איני יודע אם המצב כאן צריך להשתנות או לא. אולי אתה רוצה שאתפלל וכך המצב ישתנה ואולי אינך רוצה שהמצב ישתנה, ולכן הטוב בעיניך עשה.

ובשיעורים ס"ב - ס"ד הבאנו מדברי המבי"ט ומדברי ה'חובת הלבבות' בשער

ארץ. אדרבה. אבל עם הזמן הוא מתחיל לקלוט שזה כל-כך מציק לו מפני שלא קישר שמים וארץ. הוא חשב שכדי לבוא ולדבר עם הקב"ה, הוא צריך לדכא את רגשותיו. אך לא, לא. הקב"ה אומר לו: למה? למה אתה חושב שאתה צריך לדכא את רגשותיך? להיפך, עיניך צריכות להיות למטה. רק לבך צריך להיות למעלה. שפוך את לבך. כי דרגה זו של ארץ היא ג"כ אלוקות. השכינה הרי נמצאת בגלות, ואם כן מותר לך לדבר בצורה שהשכינה מדברת. בכל צרתם לו צר. לריבונו של עולם גם כואב. עמו אנכי בצרה. יקר אני ואענהו. זעק אלי. אבל מה? - לבו למעלה. **הוא יודע שהוא צריך להגיע למדרגה של ביטול הרצון מפני רצון ה'.** הוא אומר: "הלוואי ואגיע למדרגה זו, אבל עדיין אינני שם". הוא נוטל ספר תהלים ומתחיל לומר על דעת להגיע לשם. וכשהאדם מביע את חלק הארץ, הוא מקרב את עצמו אל השמים. לא כפי שהאדם חושב בדרך כלל: "אם אביע את כאבי, ארחיק את עצמי". ממש לא. **תכלית התפילה היא שהאדם יבין כי אחד שמיא וארעא. אין סתירה ביניהם.**

על כן הוא מדבר עם הקב"ה ואומר מה **שהוא מרגיש.** הוא אומר: "אני יודע שהקב"ה הוא טוב, אבל תחילה לכל תן לי לפרוק מעלי את המשא ולהשליכו עליו". אכן כן, **להשליך את יהבו על ה', הוא ג"כ עבודה.** הוא מביע את כל רגשותיו ולאט לאט, הוא מתחיל להרגיש משהו אחר. וכפי שהעולם אומרים שכאשר מסבירים היטב את הקושיא, כבר מקבלים חצי תשובה. אתה מספר את הסיפור בגירסא שלך, אבל אתה מספר אותו לריבונו של עולם, ואתה אומר את הכל באופן ברור, ופתאום אתה מתחיל לשים לב לטעויותיך ולהבין מה אתה באמת רוצה. זהו שראינו מדברי המלבי"ם וזהו מדת היסוד. אתה

בכלל שהקב"ה הוא זה שסיבב את כל הנעשה. ובכן, **כשמתחילים מתחילים עם שיעורי ס"ב - ס"ד, הקב"ה סיבב את כל אשר נעשה והכל תלוי בידו ורק הוא יכול לעזור.** דבר ראשון צריך להחיות את נפשו, כפי שעושים החייה למי שאיבד את הכרתו - "התעורר! יש אלוקים בעולם. דבר אליו". האדם שוכב על הארץ בפשוט ידיים ורגליים, רצים אליו וצועקים לו באוזן: "יש אלוקים בעולם והוא מנהל את הכל בהשגחה פרטית מדוקדקת". הפלא ופלא, הוא מתעורר, הוא פוקח קצת את עיניו ואף מתחיל לדבר קצת. הוא מתחיל לומר פסוקי דזמרה בכוונה ועזרת אבותינו ומשריש בלבו עוד ועוד שאין עוד מלבדו והכל מאתו יתברך.

עם הזמן הוא מתקדם ומתחיל להבין שיתכן שהקב"ה רוצה כן ויתכן שהוא רוצה כן, וכפי שדיברנו בשיעור כ"ה. הוא אומר כך: "אם הקב"ה אינו רוצה, איני הולך לריב אתו". כפי שהאב מדבר אל בנו בגיל ההתבגרות - "איני הולך לריב אתך, אני רק מציע לך, אני מראה לך שכך יהיה לך יותר טוב". אף זה אומר: "יתכן שהקב"ה רוצה ליתן לי את הטוב ויתכן שאינו רוצה, ובכן, אני מציע לו ואת הטוב בעיניו יעשה". הוא מתפלל בכל הכוח ואומר: "אין זו סתירה, אתה יודע למה? כי אולי הקב"ה מסכים ליתן לי את הטוב". **הוא יודע כבר שהוא תלוי ביד הקב"ה, הוא כבר מסכים קצת שיתכן שהמצב הזה הוא הטוב ביותר בשבילו.** אמנם הוא לא אוהב כל-כך את הסגנון הזה, אלא הוא יותר אוהב את הדרשנים שאומרים שהקב"ה הוא כל יכול ובוודאי יביא את הישועה, אבל הוא כבר מסכים שהצדדים הם חמישים על חמישים, ואומר: הבה אתפלל ואולי תבוא ישועתי.

אז הוא עולה ומטפס על הסולם ומתחיל להתפלל, והוא מביע בפיו את המצוקה. זהו

הרבה עומק וכל-כך הרבה סודות בכל דברי חז"ל.

אף כאן, נחוץ לו לאדם שבכל מצב שבו הוא שרוי, יזכור שיש למצבו פירוש עמוק שנושגב מבינתו, אך לא מפני כך יפרוק עול לומר: "איני צריך לפשפש במעשיי". הידיעה שיש כאן דברים שנושגבים מבינתו, רק נותנים לו את האפשרות להישאר בשמחת הלב, כי הוא אומר: "מה שאני צריך להבין - אבין בסיעתא דשמיא, אך יש כאן דברים שהם למעלה מבינתי". הוא מקשר את מצבו למקום שהוא למעלה מחכמה.

ולא קרדום לחפור בו

הדבר נחוץ מאוד, כי לפעמים האדם שרוי במצוקה קשה מאוד, כגון שבנו חולה מסוכן והרופאים חוזים לו את הגרוע מכל, והרי הוא מחפש במה להיאחז. הוא שואל: "במה אני צריך להאמין? להאמין שהקב"ה הוא כל יכול? לאסוף הבטחות מכל מחלקי ההבטחות?". עליך להבין שאם אתה משתמש באמונה שהקב"ה הוא כל יכול כדי לשמש את רצונך, אינך מביא שפע לא למוחך ולא למצבך, כי אינך מקשר שמים וארץ, וכל-כך חבל. יהיה לך צער גם עכשיו וגם לאחר מכן, זאת מפני שדרכך להתמודד עם הצרה היא - "הוא בוודאי יבריא ויחזור להיות כאחד האדם. אל תאמין לרופאים. למה? כי הקב"ה הוא כל יכול ואף פלוני הבטיח לי שבוודאי יתרפא". איני חולק על שום מילה ממה שאמרת, אבל אינך מביא שפע למצבך, והכאב הגדול הוא שאתה עכשיו שרוי בצער, ואף מחר תהיה שרוי בצער. אתה יודע למה? כי אינך הולך בכלל בכיוון של בטל רצונך מפני רצונך, ומה שאתה אומר שהקב"ה הוא כל יכול, זה רק כדי לבנות את רצונך. אתה אומר כך: "מה תאמר, הקב"ה הרי אומר אחרת. לא, לא,

לוקח ארץ ומקשרה לשמים. פירושו של דבר שאתה רואה את המצב הקשה בעיניך ואינך רואה שום דרך להסביר מדוע הוא טוב, אך אתה אומר: "טוב שאיני יודע, אבל אני מאמין".

נגלה ונסתר בלימוד סוגיית היסורים

ה'פרי הארץ' ממשיך שזהו ענין קבלת יסורים באהבה שאמרו חז"ל (ברכות סב, ב) "קבלה דיסורי שתיקתא", ובאור החיים הק' (פרשת ויגש) "סמא דיסורי קבולי", היינו שהאדם מגיע למדרגה שהיא למעלה מחכמה. אי אפשר להסביר זאת, אבל זה מרפא את היסורים. זה מביא לשם אור חדש. אם אתה יכול לקיים את שני החלקים האלה, אתה מקשר את מצבך עם דבר שהוא למעלה מהשגת אנוש.

נמצאנו למדים לענין מי שסובל יסורים, שהגם שהוא צריך לפשפש במעשיו ולבדוק מפני מה באו לו, הוא צריך תמיד לזכור בד בבד שזה למעלה מהשגתו. מצד אחד יאמר האדם לעצמו: הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט, א-ל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא, ומצד שני יגיל וישמח על שזה למעלה מהשגתו. ונסביר על פי משל: יש שהאדם לומד גמרא ואומר מה שכתוב מבלי לדעת מתי לשנות את הניגון מקושיא לתירוץ ומתירוץ לקושיא, והיושב לצדו עוצר אותו ושואל: "אמור נא! אתה לומד גמרא או סתם מחפש מילים לניגון?". אומר לו הלה: "מה החילוק? הרי אני לומד תורה והתורה היא למעלה מהשגתנו". הנה כל אחד מבין שלא מחכמה אמר זאת, למה? כי הקב"ה רוצה שהאדם יבין את לימודו, את הקושיות ואת התירוצים. ומצד שני, כל אחד מבין שאם הלומד יאמר: "אני מבין את דברי חז"ל לאשורם ובטוחני שלזה התכווננו", אף הוא יגלה דעתו שאין שכל בקדקדו, כי ברור לכל שיש כל-כך

לזה היה צריך להגיע, אלא למדרגת יוסף הצדיק הוא המשביר לכל עם הארץ. אמנם כן, גירסת הארץ של הסיפור היתה: "תוציא אותי מבית הסוהר". אבל גירסת שמים היתה: "רבונו של עולם! אני כבר תשעים וחמש אחוז יוסף הצדיק. כבר עברתי את נסיון אשת פוטיפר, כבר הייתי בבית הסוהר איש מצליח, עוזר לי להשלים עוד חמשה אחוזים". הוא התחיל עם גירסת הארץ, אבל האמת היתה שצריך היה להגיע למדרגת יוסף הצדיק. עדיין אינו המשביר. חלומו של פרעה הוא זה שמביאו להיות משביר. ויהי מקץ שנתיים ימים ופרעה חולם. חלום זה עושה אותו למשביר, כי נעשה רעב בעולם, ומיהו זה שמחלק שפע לכל העולם? יוסף הצדיק. ואיך החלום הזה נבנה? הוא יכול להיבנות רק כשלב למעלה, היינו כשיודע - "הקב"ה התנהג נכונה, אני עשיתי עוולה כשביקשתי לשר המשקים שיזכירני בפני פרעה". צריך היה בהכרח להביא השגה ממקום עליון. אסור היה שיהיה על-ידי הזכרה, כי אם זה נעשה על-ידי הזכרה, לא נתקשרו שמים וארץ.

אכן כדי להגיע לזה, זקוק היה קודם לכן לנפילה, כפירושו של ה'תפארת שלמה' על הפסוק "טוב לבטוח בה' מבטוח בנדיבים". אתה בוטח בה', מתוך שבטחת בנדיבים. בטחת בנדיבים, ראית שאינו שווה מאומה, ועכשיו אתה בוטח בה'. כל עוד לא ביקשתי משר המשקים, חשבתי שאולי יש בזה תוחלת. עכשיו שביקשתי משר המשקים וראיתי שלא יצא מזה כלום, **אני פונה אך ורק לריבונו של עולם בידיעה שרק הוא יכול לעזור לי. עכשיו זה לגמרי למעלה מהשגה, וממילא יוסף הוא המשביר.**

כוחו של פך אחד של שמן

מסיים ה'פרי הארץ': שמן הוא חכמה, וכשנכנסו יונים להיכל וטמאו כל השמנים,

לא. יש לי מפורש אחד שסובר כמוני. יש לי יש מפרשים, יש אומרים שטוען שהצדק אתי". חבל! אינך יכול להביא אליך שמים. השמים אינם יכולים להתקשר לארץ באופן זה.

בדיוק להיפך אומר האדם. הוא אומר: "חשוך כאן וכואב לי עד מאוד, וכבר התפללתי על זה כל-כך הרבה שנים, ועדיין לא נושעתי". אכן כן, הוא מדבר בשפת הארץ. כל עוד אתה יודע שהצורה שבה אתה שופך עכשיו את לבך היא גירסת הארץ של סיפורך, אתה יכול להמשיך. בוודאי אתה צריך לעשות זאת בהכנעה כעני בפתח ולא חס ושלוש כמטיח דברים כלפי מעלה, אבל אתה נותן לעצמך להביע את כאבך: "רבונו של עולם! יהיה לי כל-כך קשה ואיני יודע איך אמשיך הלאה". ואז אתה עובר לגירסת השמים: "אבל הקב"ה מטיב עמדי, ואע"פ שאיני יכול להבין איך, עדיין זה טוב, ואדרבה, זה טוב יותר גדול, כי אין לו כלים להתפס בעוה"ז". כך אתה מדבר, ועל זה אתה מודה, עד שמתעורר בך הרצון להגיע לזה. ורק כשאתה עושה כן, אתה גורם לשמים להגיע לארץ. כל עוד אתה תקוע בשכלך, אינך יכול לקשר שמים לארץ. רק **כשלרגע אחד תרגיש שאתה רוצה בתוכניתו של הקב"ה, אז תדע שהבאת מדת יסוד לעולם, הבאת קדושה, הבאת שפע, הבאת את הדבר המועיל ביותר למצבך, לך באופן כללי, ולכל העולם כולו.**

טוב לבטוח בה' מתוך בטחון בנדיבים

ה'פרי הארץ' מבאר שיוסף הצדיק זקוק היה לישועה שהיה יכול להגיע רק באופן זה, כי יוסף הצדיק הוצרך להגיע למדרגת יוסף הצדיק. הגעו עצמכם! האם יעדו של יוסף הצדיק היה לצאת מבית הסוהר?! האם לזה היה צריך להגיע?! הן פשוט וברור שלא

להציג לך כדי לייאש אותך, כי אף זה חושך הוא.

ויתחזק בה' אלוקיו

הרי גם הסיפור של יוסף עם אשת פוטיפר היה כזה, כאשר היצר הרע בא אליו לאחר שנתקיים ויפוזו זרועי ידיו ואמר לו: כבר הפסדת. וכזה היה גם סיפורו של יעקב באותה עת, לו אמר היצר הרע: כבר איבדת את קדושתך, כבר איבדת את יוסף, אתה יורד כבר ביגון שאולה, כל העבודה שהשקעת ב"ב השבטים, הכל ירד לטמיון.

אך יעקב ויוסף שניהם התחזקו בה' אלוקיהם, כמו שנאמר אצל **דוד** "ויתחזק דוד בה' אלוקיו". יש לי את הקב"ה. איני נתפעל משום הסבר שתנתן לי, כי האלוקות חודרת לכל מקום. זהו מדת היסוד, וזה מה שמהפך את העולם לקדושה, **וכל פעם שהאדם יעשה כך לחשכותו, ייעלמו מכאוביו**, כמו שנאמר: "והבוטח בה' חסד יסובבנו", ואין חילוק מה היו מעשיו, כדאיתא **במדרש**: "אפילו רשע הבוטח בה' חסד יסובבנו", וטעם הדבר, כי לשון הפסוק הוא: "רבים מכאובים לרשע והבוטח בה' חסד יסובבנו". וא"ו מוסיף על ענין ראשון. הפירוש הוא כזה: הגם שהאדם בא עם כל מכאוביו, אם הוא מבין שלא להתפעל - חסד יסובבנו.

כל השכליים נטמאו בקליפה ונפלו בתוכה, חוץ מפך אחד שהיה בחותמו של כהן גדול. **זוהי ההשגה בהשגחה הפרטית שהכל מאתו יתברך ושהכל טוב שאינו מושג**, ואם אמנם אין לו יום אחד שהוא מדת החכמה, אבל ממנו מתברכים כל השמונה שכליים שלמטה ממנו ומדליק שמונה ימים.

כשאתה מגיע לאותה נקודה, הכל מתמלא אור וכל הקושיות מתורצות. ולכן כשיבוא המלך המשיח יתורצו כל הקושיות, כי בו ברגע שנוגעים בחכמה העליונה, זה מאיר בכל המדות ובכל המקומות. זוהי עבודת האדם בגלותו, מאז שהוא נעשה בר דעת עד יומו האחרון, לאחד שמים וארץ. **אתה נקלע למצב של חושך, עשה הכל שלא להתפעל ממנו אלא להמשיך לתוכו אלוקות**. ואם נכשלת, שוב לא תתפעל. חטאתי, אז מה?

כך אמר **ה'אמרי חיים** ז"ע"א: פעם הגיע אלי היצר הרע באמצע תפילת נשמת להזכיר לי את חטאי. מה עשיתי? השבתי לו כמו צרריך, וכה אמרתי לו: חטאתי, אמשיך לחטוא, ועכשיו אני אומר נשמת. הוא התכוון להביע את הנקודה הזאת: **כפי שאסור לך להתפעל מהחושך, כך אסור לך להתפעל מהכישלונות שהיצר הרע בא**

יום רביעי פרשת מקץ א' טבת תשפ"ד

התפעלות המביאה לידי שירה

יזעקו אל ה' בצר להם

מסופר על חסיד קארלין ששהה פעם בעיר הבירה ווינה ומאחר שלא היה שם בית כנסת דחסידי קארלין, ביקש להתפלל בבית הכנסת דחסידי טשארטקוב, נכנס אל הרה"ק **רבי ישראל מטשארטקוב** זיע"א בערב שבת לשאול אותו אם יוכל לצעוק בתפילתו כמנהג חסידי קארלין, והרבי ענה לו שאינו רשאי לצעוק כי זה עלול להפריע לתפילתם של שאר המתפללים שאינם רגילים בזה. החסיד סבר וקיבל. שבת קודש הגיעה, התפילה התחילה ואותו חסיד התפלל בקול נמוך כמנהג המקום, אך באמצע התפילה לא יכול היה להתאפק והצעקה התפרצה מתוכו. לאחר התפילה ניגש אל הרבי להתנצל בפניו על שלא שמע לדבריו. התפלא הרבי מטשארטקוב על התנצלותו ואמר לו: עד כאן לא התנגדתי, אלא להזמין את הצעקה מראש, אך כשיהודי עומד בתפילתו ופתאום הוא מתלהב והצעקה מתפרצת מתוכו, אין בזה שום חסרון.

אמנם בקארלין שגורה אמרה אחרת מה**בית אהרן'** זיע"א: בפ"ך ובלבבך לעשותו. מתחילים לעבוד הגם שהלב עדיין אינו שם, ואדרבה, זה מה שיעורר את הלב. אבל במקומות אחרים לא דגלו בשיטה זו, ודעתם היתה שרק כשהצעקה מתפרצת מהתלהבות הלב, רוח חכמים נוחה ממנה.

שירה פורצת מאליה

כל זה הוא לענין התפילה, אך בענין השירה, אם נתבונן נראה שכל **מהות השירה היא שהאדם מתפעל כל-כך עד**

שיוצאת ממנו השירה כמו מאליה. אפשר לראות זאת הרבה בפסוקים ובספרים. ואפשר ללמוד זאת גם ממה שרואים שבשירת הים, בדרך משל, כל בני ישראל אמרו אותם דברים מילה במילה, כי מתוך התפעלותם באותה שעה מגדלותו של הקב"ה וגודל הטבתו ומתוך התקרבותם אל ה', יצאה מהם השירה כמו מאליה.

אכן כמה שלבים יש בזה וצריך להבינם. השלב הראשון הוא שכמה שיש לו לאדם עבודה להודות לה' כדי להוציא את עצמו מתרדמתו, יש לו כמו כן **עבודה להביא את נפשו למדרגה כזו שהשירה תפרוץ ממנו מאליה**. ונסביר: מצוי הדבר שכאשר רוצים לחזק את האדם בסוגיית ההודאה, אומרים לו: תחשוב כמה טובות הקב"ה עושה עמך, התבונן בכל אלה ואמור אותם בפה. פעמים שהאדם במצב שבור וקשה לו להודות, ואז אומרים לו: אע"פ שאינך שם, אמור בפ"ך: אני מודה לך הקב"ה שאתה עושה זאת לי. אני יודע ומאמין שזה טוב בשבילי. כך הוא גם כשמדובר בהודאה על דבר שעכשיו הוא גורם יסורים וצער, וגם כשמדובר בהודאה על טוב נגלה, סתם ככה, הוא מודה. הוא אומר נשמת בשבת בבוקר, הוא עוצם אז את עיניו וחושב על הרבה דברים של טוב נגלה שהקב"ה עשה עמו במשך השבוע החולף.

הנה כל אופני ההודאה האלה הם מהסוג הזה שהאדם מעורר את לבו להודות לה'. עכשיו אין לבו מרגיש רגשי הודאה, אך הוא אומר: רצוני לשים לב לחסדים שהקב"ה עושה עמדי, להתבונן בהם, ולמנות אותם

נמצא עכשיו במדרגה להתפעל בנפשו. אומרים לו: **תתחיל**, תתחיל להודות, תתחיל לשיר, תתחיל לומר תהלים, **ועם הזמן תתחיל גם להתפעל ואז השירה והריקודים יפרצו ממך כמו מאליהם.** אנו רואים מושג כזה בענין הריקודים. הוא לא במצב של התפעלות, אבל אם ירקד, ייכנס אל המצב והחצי השני של הריקוד כבר יהיה במדרגה הראויה.

התפעלות מתוצאה שבאה על-ידי עבודה

קצת נעבור לשלב נוסף. אחד מהדברים שמעוררים התפעלות גדולה וגורמים לשירה לצאת ממקום יותר עמוק בנפש, הוא זה שהאדם מודה להקב"ה על טובה באופן שהוא מרגיש שהטובה באה לו כתוצאה מחזרתו בתשובה, או מתפילתו לה', או מאמונתו ובטחונו. **כשאתה מודה על חסדים שהקב"ה עושה עמך ואתה מרגיש שהם באו כתוצאה מביטחונך בה'.** אתה יודע שלא היה לך קל, אבל התפללת ועבדת והאמנת, ובסוף אתה זוכה לישועה, **הדבר הזה מעורר בך התפעלות עצומה.** התפעלות זו היה הרבה יותר עמוקה מההתפעלות שיש לו לאדם בסתם ישועה שזכה לה, למשל שביום בהיר אחד נסע במכונית וכמעט קרא לו אסון וניצל ברגע האחרון. הוא יכול להיות מאוד נסער מזה ולספר לכולם על הנס שקרה לו, אבל אין לזה אותה התפעלות. כשהאדם זקוק היה לישועה, ועשה דברים כדי לעשות עצמו כלי להיות ראוי לישועה, שאם הקב"ה ירצה יוכל להביא לו ישועה איך שירצה ומתי שירצה. הוא עשה פעולות, הוא האמין בה' והתפלל אליו ולא עזבו. הוא ידע - אע"פ שיתמהמה, זה יבוא. והוא יודע כמה עבודה השקיע להביא לךך שהשפע יוכל לבוא אליו. **כשבסוף הוא מרגיש שהקב"ה שמע לתפילותיו וקיבל את עבודתו, אזי**

בפה מלא. אכן בסוף תפילת נשמת אנו אומרים שיש לו לאדם חוב לעשות כן, שכן חובת כל היצורים. מהי החובה? לא לשכוח את הטובות. אל תשכח. חשוב, התבונן, מנה את כל הטובות אחת לאחת, תקדיש לכך זמן. זהו מין אחד של עבודה שבה האדם יודע שאינו יכול להחזיר להקב"ה על כל הטובות שהוא עושה עמו, והמעט שהוא יכול לעשות, זה לעצור ולהודות.

ברם עיקר עבודת השירה הוא שהאדם **יתפעל כל-כך עד שיבוא למצב בנפשו שירצה לשיר ולהלל.** הוא יוצא מהתפעלות והשירה פורצת מלבו כמו מאליה. אכן עבודה זו היא עבודה יותר עמוקה ודורשת הכנה. להודות סתם יכול האדם לקום באמצע היום ולומר: הבה נתחיל למנות את כל הטובות ולהודות עליהן. קחו לכם דוגמא. האדם נופל אל השבת בלי הכנה ראויה. עומד הוא בהודו ורוצה להיכנס אל השבת, אומר הוא לעצמו: הבה ונודה. הנה אדם זה נכנס אל עבודת ההודאה מרגע לרגע, וקשה יהיה לעבודתו זו לעורר בו התפעלות גדולה, ולכל היותר יגיע למדרגת עבד שזוכר להודות, בדומה למי שמתקשר לפלוני ואומר לו: אני רוצה לומר לך... בשעת מעשה שכחתי להודות לך ועכשיו נזכרתי... אני רוצה להודות לך ולומר לך שאני מאוד מכיר טוב לך. אך השירה שבני ישראל יכולים וצריכים לשאת מצד מהותם, היא **שירה כוז שפורצת מעומק הלב על-ידי התפעלות והתלהבות עצומה**, ולא שירה מתוכננת מראש.

והדרך לזה היא לעשות הכנה לנשמת בתחילה הוא עושה זאת כשעדיין אינו במדרגה זו, אבל הוא לומד דף גמרא וחוזר בתשובה, **ולאט לאט, יבוא לידי התפעלות כזאת.** אכן ראוי שנדע שפעמים הרבה עבודה א' מובילה לעבודה ב'. **הוא לא**

התבוננות המביאה לידי התפעלות

זוהי העבודה שהקב"ה דורש מן האדם. הוא דורש ממנו שכאשר יראה שבאה לו ישועה, יבין שאירע כאן משהו. זה לא סתם שהקב"ה הושיע אותו. אלא ישועתו באה לו כתוצאה מביטול, כתוצאה מאי עזיבת הקב"ה וכתוצאה מזה שהוא חי עם הגישה הנכונה, ומתוך התבוננות זו, יבוא לאותה התפעלות.

אכן פעמים הרבה אפשר לראות שאותו סיפור, כשמתבוננים בו, רואים איך הישועה באה על-ידי עבודה. בסיפור של הרב רובשקין זה היה מפורסם, אך כמו כן הוא בהרבה ניסים שמתרחשים בכל יום לבני אדם. לאחרונה עדים היינו לנס נגלה שהתרחש ליהודי, לא פחות נגלה מזה של הרב רובשקין, ואלו שלא היו עדים לעבודת האיש, לא התפעלו כל-כך. הם אמרו: סיפור נאה. הפלא ופלא. מי שצריך לגליונות השבת, יש כאן עוד סיפור. אפשר לשמוע אותו מכלי ראשון, כמה נפלא.

אך אלו שהיו עדים לעבודת האיש וראו איך התנהג כיהודי ירא שמים בעודו במצוקתו, והיה מלא שמחה, כי אמר: אם הקב"ה רוצה ככה, שיהיה ככה. איני עוזב אותו. הוא נשאר באמונתו ובבטחונו ונלחם על כך שישאר קרוב אל ה' בכל מצב. כשראו אח"כ את התוצאה, יצאו מכליהם בראותם שהקב"ה הצילו למעלה מדרך הטבע, כי ראו בכך עד כמה הקב"ה אוהב את בניו אשר בגלל כן, ברגע שהם מתקרבים אליו, הוא מתקרב אליהם ומושיעם מכל צרותיהם.

אמרו שירה על הים דווקא

ויש בספרים שזה היה החילוק בין יציאת מצרים לקריעת ים סוף, כי באמת יש לשאול מדוע לא אמרו שירה ביציאת

התפעלות גדולה ועצומה, והשירה הפורצת מלבו מיוחדת במינה.

ריקודים ספונטניים בכל עיר ועיר

אחת מהדוגמאות שכל עם ישראל היו לה עדים, היא שחרורו של הרה"ח ר' שלום מרדכי רובשקין הי"ו בזאת חנוכה לפני שש שנים, אשר כלל ישראל זכה אז להתפעלות בלתי רגילה. אנשים בכו מרוב התרגשות והרגישו כה מרוממים. היו הרבה שזה היה בשבילים המצב המרומם ביותר שהיה להם אי פעם בחייהם. הם התהלכו אז בהכרה בגדלותו של הקב"ה ובשמחה של מצוה שלא היתה זכורה להם. ואחת מהראיות הגדולות ביותר לכך היא מה שאצל אלפי אלפים בני אדם התקיימה אז עבודת השירה מספר שנים. אלפי אלפים בני אדם פרצו אז בריקודים ספונטניים, כשהם מודים ומהללים להקב"ה על טובתו. הם יצאו אז מכליהם, עזבו את הגוף, עזבו את הבושה, עזבו את המחיצות, ורק רקדו לכבודו יתברך. היו אז מוקדים כאלה של ריקודים ספונטניים בכמה וכמה ערים בלי שום תיאום מראש.

היתה זו דוגמא ברורה ליסוד האמור. בני ישראל כבר ראו ניסים ונפלאות אין מספר שהקב"ה עשה לכלל ולפרט, ואף פעם התפרצות השירה לא הגיעה למדרגה כזו. אכן כן, אז ראו כולם שכאשר היהודי מאמין בה' ואינו עוזב אותו ומחזיק את עצמו בשמחה ויודע שהקב"ה לא יעזבונו ויום אחד ישמע לתפילותיו, בסוף הוא זוכה לישועה גדולה. כולם ראו אז את ההתחלה וקיוו והאמינו והרגישו... כשאתה רואה שהנס שהקב"ה עושה בא כתוצאה מעבודה, כשאתה רואה שזה עובד אחד לאחד, יהודי זה לא עזב את הקב"ה, אף הקב"ה לא עזב אותו, אכן שמע אלוקים הקשיב בקול תפילתו, אתה יוצא מכליך מרוב התפעלות והשירה פורצת ממך מאליה.

את סיפורו ואומר: והקב"ה הושיע אותי. הוי אומר: אנא ה' הוא חלק מהסיפור שהוא מספר. הוא אומר כך: כשהייתי במצוקתי, התפללתי לה'.

מן המצר קראתי י-ה הוא ג"כ חלק מסיפור הדברים, כך מסבירים המפרשים. הוא לא מתפלל עכשיו, כי אין עכשיו עת תפילה ובקשה, אך הוא מודה ואומר: אסביר לך למה אני שר שירה, כי הייתי במצר ומשם קראתי י-ה, ומה היתה התוצאה? התוצאה היתה שענני במרחב י-ה. ואז הוא אומר מרוב התפעלות: טוב לבטוח בה' מבטוח בנדיבים. אתה יודע למה אני אומר זאת? כי זה מה שקרה לי. בעבר טעיתי ובטחתי בנדיבים ולא הועיל לי מאומה, ואז חזרתי בתשובה ושמתי את בטחוני בה' ומן המצר קראתי י-ה, ותראה מה היתה התוצאה - ענני במרחב י-ה.

וכן כשהוא אומר אודך כי עניתי ותהי לי לישועה, הוא מספר: הייתי במצב של עניות וסבלתי הרבה, והקב"ה הושיע אותי, אבן מאסו הבנים היתה לראש פינה. וביותר זה מבואר באנא ה' הושיעה נא. הוא לא בא לבקש עכשיו, אלא הוא מספר כיצד היתה תפילתו בהיותו בעניותו. הוא כל-כך בכח אז והתפלל אנא ה' הושיעה נא, אנא ה' הצליחה נא, והקב"ה הושיעה אותו. לך טוב להודות ולשמך נאה לזמר.

לכן נקראים הפסוקים האלה בשם הלל. כשהאדם אומר אשרי, אין לו אותה התפעלות. שם הוא מדבר בגדולתו של הקב"ה. דעו לכם שהקב"ה גדול עד מאוד ועושה ניסים ונפלאות מחוץ לדרך הטבע ובתוך הטבע, לכלל ולפרט, בעבר בהווה ובעתיד, בימים ההם בזמן הזה. אך כשהאדם אומר: **רבונו של עולם! אני רוצה**

מצרים ולכאורה יציאת מצרים היתה נס יותר גדול מקריעת ים סוף, מה גם שחיכו לה מאות בשנים ובכל יום היתה הציפיה מתגברת, ובני כמה דורות כבר עמדו וחיכו להשתחרר מבית העבדים, והסברא נותנת שההתפעלות ממנה תהיה הרבה יותר גדולה משל קריעת ים סוף. אף קריעת ים סוף לא היתה נס קטן, אבל המצוקה התחילה סך הכל לפני כמה שעות בלבד. ברוך ה', הצרה נעלמה. פעמים הרבה אין זוכרים כלל את המצוקה מפני שהיא נעלמה מהר מאוד. עד ששמתי לב שיש כאן צרה חדשה, היא כבר נעלמה. מדוע אם כן נאמרה השירה המיוחדת דווקא בקריעת ים סוף.

התשובה היא כי יציאת מצרים היתה על-ידי אתערותא דלעילא. הקב"ה הוציאם גוי מתוך גוי הגם שלא היו ראויים לזה. מה שאין כן קריעת ים סוף שנעשית בזכות האמונה, ובזכות קפיצתו של נחשון בן עמינדב לים. היה אז קטרוג של הללו עובדי ע"ז והללו עובדי ע"ז, וכמעט שלא זכו לנס, אך ברגע האחרון התחזקו באמונתם וזכו לנס. **כשבני ישראל זוכים לנס ומבינים למה זכו לו, השירה פורצת מתוכם**.*

מן המצר קראתי י-ה

וכשמתבוננים, כל ההלל בנוי על זה. הבה ניגע בנקודה אחת העוברת כחוט השני בכל ההלל. בהלל האדם מדבר על כך שהקב"ה מושיע את הכלל ואת הפרט, מאשפות ירים אביון, מושיבי עם נדיבים, אך כתוב שם שזה לא קרה סתם כך. אהבתי כי ישמע ה' את קולי תחנוני, כי הטה אזנו לי ובימי אקרא. הוא מספר את כל סיפורו: אפפוני חבלי מות ומצרי שאול מצאוני צרה ויגון אמצא ובשם ה' אקרא, אנה ה' מלטה נפשי. **כל המפרשים מסבירים שהוא מספר**

א. ראה 'שפת אמת' בשלח (תרל"א)

מבפנים. כשאחד מספר לך סיפור, אין התפעלותך ממנו כפי שאתה מתפעל כשאתה בעצמך נמצא בתוך הסיפור. כשהאדם רואה את חסדי הקב"ה, ביחס אליו זה נחשב כהתפעלות חיצונית. נכון, קרו ניסים גדולים, אבל מה זה קשור אליך? התפעלות צריכה להיות מבפנים, שלב האדם יתרגש ויתפעל.

עת לצחוק ועת לבכות

נקלעתם פעם למצב הבלתי נעים שבו הבדחן מנסה להצחיק את הציבור ואינו מצליח? זה באמת לא נעים. מה הפשט? הבדחן מנסה להביא התפעלות מבחוץ. צחוק הוא תגובה של התפעלות. אם אין התפעלות, אין צחוק. הראיה הגדולה ביותר היא, שיש שהאדם משמיע בדיחה שלא נשמעה אף פעם ואינה מעוררת צחוק, ויש שהאדם משמיע בדיחה שכבר נשמעה עשר פעמים וכולם מתגלגלים מצחוק, וכפי שהעולם אומר: היית צריך לראות איך הוא אמר אותה. והיינו משום שהדבר תלוי ביכולת של האדם להדליק איזה דבר בתוך האדם שיעורר בו התפעלות. אי אפשר לצחוק אם אין מתפעלים. **איני יכול להכריח זאת באופן חיצוני. איני יכול לעשות כל מיני דברים ולקוות שמבפנים תתפעל.**

אותו דבר עם בכייה. הבכייה אינה דבר שאפשר לעשות אותה מבחוץ. אבל אם בלב יש מספיק התפעלות, הנפש תגיב בבכייה. כך הוא לגבי הצחוק וכך הוא לגבי הבכייה, ואף השירה והזמרה הן מסוגיא זו, ולכן כשהאדם רואה איזה דבר ברחוב, ככל שהדבר פחות שייך אליו, כך הוא פחות מתפעל ממנו. האדם שומע בבית הכנסת שפלוגי בן פלוגי שזה עתה שמע את שמו ואת שם אביו לראשונה, נפטר, איך הוא מגיב? - ברוך דיין האמת, מה עוד חדש?

להודות לך, על מה? על כך שהייתי במצוקה ואז התפללתי הרבה, וכתוצאה מהתקרבותי אליך, עשית לי נס, אזי הוא מתרגש ומתפעל עד מאוד ופורצת ממנו שירה והלל. ויזעקו אל ה' בצר להם, ואז יודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו. אכן שמע אלוקים ושמע בקול תפילתי. הוא שמע לתפילתי והושיע אותי ועכשיו אני יוצא מכלי מרוב התפעלות. **ובכל שהמלחמה היתה יותר גדולה וככל שהעבודה היתה יותר קשה, כך ההתפעלות יותר גדולה.**

שלושת שלבי ההתפעלות

כעת הבה נחשוב מדוע זה באמת כך. מדוע ההתפעלות יותר חזקה וממילא השירה יותר עמוקה כשהאדם עובר את כל שלושת השלבים? אנו אומרים שלושת שלבים כי אפשר לחלק אותם לשלושה. השלב הראשון הוא אשרי. האדם אינו מדבר שם על מצוקה, אלא אומר: הקב"ה עושה ניסים ונפלאות, הקב"ה מטיב כל היום, וכן הלאה. השלב השני הוא שהיה שרוי במצוקה וניצל ממנה. יש כאן כבר כעין מתחיל בגנות ומסיים בשבח. בתחילה היא נורא ואיום, ועכשיו קירבנו המקום. הפלא ופלא. ההתפעלות כבר יותר חזקה, אבל עדיין אינה זו של השירה. השלב השלישי הוא: הייתי במצוקה, התפללתי, ואע"פ שלא נעניתי מיד, לא עזבתי. ידעתי שיום אחד הקב"ה יושיע אותי. והתקרבותי אליו ולא נתתי לעצמי להתפעל מן החושך. בשום פנים ואופן. אמרתי לעצמי: איני עוזב את הקב"ה. לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה. ואח"כ הקב"ה שמע לתפילתי והושיע אותי. הדרגה הזו גורמת להתפעלות החזקה ביותר. והשאלה היא מדוע.

אכן הסיבה היא, וכל אחד יכול לבדוק זאת בכמה אופנים, שהתפעלות חיצונית לעולם לא תהיה כהתפעלות הבאה

ככל שיוסיף האדם להשתנות בפנימיותו, היינו שהתפילה תשריש בו אמונה נכונה וביטול נכון להקב"ה ובטחון נכון, ויתעורר מחמת כן לתקן את טעויותיו, כך תגדל התפעלותו עם ביאת הישועה. התהלך לו האדם עם טעות במוחו עשר שנים. תמיד אמר: בזה אינני נוגע. והנה הקב"ה הכניסו במצוקה ודחק אותו לפינה, ומתוך כך התעורר והחליט לתקן את טעותו, וכיון שתיקן את טעותו, מיד הגיע אליו שפע מהקב"ה. אתם יודעים איזו התפעלות יש לו לאדם זה? התפעלות יוצאת מהגדר הרגיל, כי היא באה מבפנים.

מבשרי אחזה א-לוה

ונסביר: **האדם מתפעל כשהוא מגלה את כוחו**, לא את כוחו העצמי, אלא **כוחו של הקב"ה הטמון בו**. כשהוא רואה את האין סוף הצפון בתוכו שעל ידי עבודתו נשדדות מערכות, הוא מתפעל עד מאוד, כי הוא רואה על-ידי כן כמה גדולים מעשי ה'. אכן האדם יכול לראות מעשי ה' מבחוץ, מעצי היער. כשיזדכך, אף זה יביא לו התפעלות כפי שזה מביא התפעלות ליראי ה' האמתיים וכפי שהרמב"ם כתב שזה מביא את האדם לידי יראת ה'. אך האדם בתחילת עבודתו עדיין אינו שם. אפילו ישמע דרשה של שתי שעות להסביר איך הצמחים גדלים ואיזה פלאי פלאות יש במהלך צמיחתם, לא יתפעל יותר מדי. אך **כשישים לב שתשובתו משנה דברים ושהתקרבותו לה' מביאה שפע, הבנה, השגה וטוב הנגלה, אזי תהיה התפעלותו בפנימיותו**. כשהאדם מתפעל בפנימיות, יראתו מן העבירה היא מפני שהוא מבין בלבו שאין כדאי לו - אשלם ביוקר כאן ועכשיו אם אעשה את העבירה. **הוא חי עם האמונה בהשגחתו של הקב"ה ועם גדלותו של הקב"ה וזוכה לגאולה אמיתית.**

אבל אם יש לו איזו שייכות עם פלוני, מיד הוא מנתר ממקומו - מה, פלוני?! רק אתמול ראיתיו. מה אתה מדבר?! הוא נפטר מן העולם?! יש לו התפעלות. למה? כי יש לו איזו שייכות אליו, הגם שאינה שייכות מיוחדת והיא מסתכמת בכך שהתפללו באותו בית כנסת.

ההתפעלות תלויה במדת השייכות

אכן ככל שהשייכות תהיה יותר עמוקה, כך תהיה ההתפעלות חזקה יותר, ולכן **כשהאדם מדבר על חסדי ה' ועל גדלותו, הוא צריך שיהיה איזה חוט שיקשרם אליו כדי שיבוא לידי התפעלות. ואע"פ שאתה מדבר על החסדים שהקב"ה עשה עמך, שאתה תתפעל מזה**, זה כבר עוד דרגה. הוי אומר: ככל שתוסיף להיות יהודי, כך תוסיף להתפעל מזה, אבל בינתיים אין זה עוזר שהחסדים נעשה עמך, והראיה, שאתה מרגיש שמגיע לך עוד ועוד, כי אתה אומר בלבך: לכולם יש, וכך זה צריך להיות לפי סדר העולם...

מתי האדם מתפעל? כשהיה במצוקה

וניצל (שלב ב'). אה, הוא כבר מתפעל קצת. ברוך ה', ברוך ה', נפטרתי מצרתי. אך כשהאדם מתפלל שיוושע... אגב, בתפילה יש ג"כ הרבה דרגות, כי ככל שהתפילה יותר חיצונית, כך ההתפעלות יותר חלשה. אנשים חושבים שההתפעלות החזקה ביותר היא כשעושים סגולות ונוסעים לקבר פלוני, וכפי שמצוי שהאדם בא ואומר בהתרגשות: מעשה גלוי היה לי, מעשה גלוי ממש. הלכתי לקבר פלוני ועשיתי סגולה פלונית והתפללתי, ותוך כמה ימים היתה לי ישועה. ולמען האמת, אין לו לאדם זה התפעלות עמוקה. התפעלות חיצונית בעלמא היא. אתם יודעים למה? כי הוא לא השתנה מבפנים. אין הוא יוצא מכליו מרוב שירה וזמרה.

לשמן שידליק או יאמר לחומץ שידליק. אתה יכול לומר לי מדוע אתה כל-כך מתפעל. אתה קורא קריאת התפעלות: הקב"ה עשה כך וכך. שלום עליכם. זו הפעם הראשונה שאתה מסתובב כאן?! הרי כך הקב"ה מתנהג עם העולם.

אומר ה'קדושת לוי': לכאורה יש כאן קושי גדול, מדוע אומרים שירה כשהקב"ה עושה נס? את השאלה הזו הוא שואל. הוא שואל: למה? כי הקב"ה קרע את הים?! כזה מאמין חלש אתה?! הוא יצא מהתפעלות. ילד רואה לראשונה טרקטור ומתפעל. מסבירים לו: כן, זהו טרקטור וזהו פעולתו. אין צורך להתפעל כל-כך. האדם מתפלל ונושע, ואז הוא מתפעל. זאת אומרת שעד עכשיו לא האמנת. חשבת שאין דבר כזה יכול לקרות. כך אומר ה'קדושת לוי'.

הוא מפרש זאת בדברי הגמרא אין בעל הנס מכיר בניסו, ואומר שכך צריך להיות. מה הפירוש אין בעל הנס מכיר בניסו? הפירוש הוא שמי שזקוק לנס, **צריך לקבוע במחשבתו שאין חילוק אצל הקב"ה בין נס לטבע.** הוי אומר: השלב הראשון אצל צריך להיות שתבין שאין שום חילוק אצל הקב"ה, שהרי את כל העולם ברא באתא קלילא, ואין לו שום קושי לשנות את הטבע. ובכן, השאלה במקומה עומדת מדוע אומרים שירה.

מבאר ה'קדושת לוי' שהאמת היא שאין אומרים שירה עבור שינוי הטבע, אלא **אומרים שירה על כך שהקב"ה אוהב את בני ישראל ומתמסר, כי זהו פלא גדול שהשם יתברך רום המעלות יאהב את בני האדם הגשמיים ומתמסר בשבילם את סדרי הטבע.** אין האדם מתפעל מיכולתו של הקב"ה לשנות את סדרי הטבע, אלא הוא **מתפעל מהקשר שיש לו להקב"ה עם בניו,** שכאשר הם צריכים שהחומץ ידלוק, הוא

הדבר דומה למה שאמרו חז"ל (סנהדרין צח, א) על הפסוק (ישעיה ס, כב) בעתה אחישנה: זכו - אחישנה, לא זכו - בעתה. ואמר על כך **האור החיים** 'הק' שכאשר הגאולה באה מתוך הכרח, אינה באותה דרגה כפי שהיא באה מתוך ריבוי זכויותיהם של ישראל. וכפי שזה קיים אצל הכלל, כך זה קיים אצל הפרט. אם אתה נושע כי הכרחת את ביאת ישועתך באמצעות סגולותיך, אין זה מוציא ממך שירה, כי לא התרוממת על-ידי התהליך עד לביאת הישועה. אבל אם נתקיים בך טוב לי כי עוניתי למען אלמד חוקיך, היינו **שבדרך לביאת הישועה למדת את חוקי ה' וראית כי התורה אמת והקב"ה אמת ושהתפילה מועילה, הבחנת בגדלותו של הקב"ה מתוך תוכך.**

הדרך המועילה ביותר להכיר בגדלות הבורא היא מתוך האדם פנימה, כי הוא מתחיל לראות את החילוק, הוא מתחיל לראות איך המהלך של והיה אם שמוע תשמעו עובד, והרי הוא מקבל בהירות נפלאה. ושירתם של בני ישראל היתה באופן זה. ויאמינו בה' ובמשה עבדו. הם הגיעו למשהו. אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה'. הם אמרו דיבורים מתוך רוח הקודש, כי ראו בעיניהם שכאשר יש להם את האמונה הנכונה ואינם סומכים על שום דבר, כי אם על הקב"ה, הקב"ה מביא את הישועה. **באופן זה ההכרה הרבה יותר חזקה וההתפעלות היא בדרגה הגבוהה ביותר.**

שירה על גילוי האהבה

הנה ה'קדושת לוי' (פרשת בשלח) על הפסוק נורא תהלות עושה פלא אומר כך: כשהקב"ה משנה את סדרי הטבע, ככל שאתה חלש יותר באמונתך, אתה מתפעל מזה יותר. מה החידוש הגדול? הן מי שאמר

הסוד. הוא רואה שפלוגי הרוויח מהשקעה פלוגית ומחליט ג"כ להשקיע שם. הטיפשות היא כי זה שפלוגי הצליח שם, הוא רק סוף המעשה. המעשה אינו כמה כסף הרוויח ובאיזו צורה. לא זהו המעשה, וכדאי את **במשנה** סוף **מסכת קידושין**: שאין אומנות שאין בה עניות ועשירות שלא עניות מן האומנות ולא עשירות מן האומנות. אך מה? **היה כאן יהודי שהתפלל לה' והיתה לו אמונה בו**. זהו שם המעשה.

כמה פעמים יש שהאדם שואל בהתפעלות: איזו סגולה פלוגי עשה? סגולה פלוגית? למחרת הוא מזמין כבר טיסה. הוא נוסע לקבר פלוגי ועושה אותה סגולה בדיוק רב. הנה כי כן, זהו חלק החומץ, התפעלות חיצונית. אין זה שירה, אין זה חנוכה, אין זה הלל. אין זה התפעלות בכלל. התפעלות פירושה כפי שכתב **הט"ז בדברי דוד** (פרשת וירא) על מה שאמר **חז"ל** שבאותו יום שנפקדה שרה, נפקדו הרבה עקרות עמה, שהסיבה היה מפני **שראו כולן שהקב"ה שומע לתפילות האדם, וקיבלו התחזקות עצומה בטוחון**. אל תתייאש, אל תרפה. עברו כבר עשר או עשרים שנה, אתה כבר בן ארבעים, אתה כבר בן חמישים, נו, אז מה? הקב"ה הושיע את שרה אמנו בהיותה בת תשעים. **העקרונות הוציאו מזה את הדבר הנכון וממילא נפקדו אף הן**.

השאלה היא: מה אתה רוצה לדעת? אתה אומר ככה: הסתכל! הוא לא עזב את הקב"ה ואף הקב"ה לא עזב אותו. זה מה שיעורו בכ התפעלות, זה מה שיוציא ממך שירה וזמרה.

זדים ביד עוסקי תורתך

הנה בעל הניסים אומרים: מסרת גיבורים ביד חלשים וכו' ורשעים ביד

עושה להם שהחומץ ידלוק. אין הוא עושה זאת בשביל הגוי. רק ליהודי. למה? כי יהודי יש לו נשמה שהיא חלק אלוה-ממעל. כשאתה נמצא במצב הנכון, עם הביטול הנכון, עם התשובה והתפילה הנכונות, נעשה יחוד קב"ה ושכינתיה, וזה גורם לכך שהקב"ה יצמצם את השפע ויביאו אליך. התפעלותו אינה על כי היה זה יותר קשה לריבונו של עולם. התפעלותו היא על כך שהקב"ה מתמסר לבני ישראל וכל כך אוהב אותם שהוא משדד מערכות בשבילם.

בכך הוא מפרש הפסוק נורא תהלות עושה פלא. הוא מודה לה' על הפלא שהוא עושה, ומה הוא הפלא? הפלא הוא שהקב"ה נמצא ברום המעלות ומשנה את הטבע בשביל ישראל.

טיפשותו של המחקה אחרים

והנה בדברי הקדושת לוי' מונח הדגש על האהבה לבני ישראל ועל ההבנה מה זה שהקב"ה אוהב את היהודי. אבל לענייננו, מונח בזה **שמרוב אהבתו אותנו, נתן לנו את האפשרות להתקרב אליו על-ידי תשובה ותפילה ובטוחון באופן הנכון**. ההדרכה והיכולת שנתן לנו להתקרב אליו, הן ההטבה הגדולה ביותר, הרבה יותר מעצם הנס. הנה האדם היה לו נס שהחומץ דלק, אין זה נס שנוגע לעתיד. זה היה אצלו בבית בליל שבת, במקום למזוג שמן לנר, מזג שם חומץ, וזה דלק. נפלא מאוד, ברוך הוא וברוך שמו, למי זה נוגע עכשיו שיביאנו לידי התפעלות? התשובה היא: אתה חושב שזהו החידוש?! הרעיון אינו החומץ, הרעיון אינו מי היה צריך לו וכמה היה לו הדבר נחוץ. לא זהו הסוגיא. הסוגיא היא שעכשיו קלטת איך הקב"ה מנהיג את בריאתו, והרי זה נוגע לך עכשיו ברגע זה ולעתיד.

דבר זה מראה את הטיפשות של אלה שמחקים אחרים כי חושבים שבוה מונח

חיפשנו לעזור זה לזה בגשמיות וברוחניות. חיפשנו לבנות את האהבה, וברוך ה', ברוך ה', תראו את השנה החולפת. אף אחד מאתנו לא נחסר. איננו יודעים חשבונות שמים, אבל ברוך ה', ברוך ה', הוא נושע והלה נושע, השמחות החליפו את הצרות. זה נקרא התפעלות.

כשאומרים שחנוכה נקבע להודות ולהלל, פירושו שיש לו לאדם לעבור על כל הסיפור מתחילתו לסופו. החשמונאים עבדו במסירות נפש והביאו אור לעולם, ואור זה הביא את הישועה. וכמו שכתב ה'שפת אמת', שכאשר האדם עוסק בהלל והודאה, הוא זוכה לאור החנוכה. זהו מצות היום. כפי שהאתרוג מביא את אור הסוכות והמצה את אור הפסח, כך ההלל והודאה מביאים את אור החנוכה. אם אינך הולך להלל ולהודות ככל האמור, אינך הולך להרגיש את אור החנוכה, כפי שרואים בבירור. מי שמתרוצץ בחנוכה ממסיבה למסיבה, אבל אינו עוסק בהלל והודאה, אינו מרגיש את אור החנוכה. רק כשהאדם עוסק בהלל והודאה, אזי יש לו התפעלות מתוך שהוא עובר על כל התהליך.

כדת מה לעשות

ובכן, מה צריך האדם לעשות למעשה? ראשית כל הוא צריך להתבונן במצבים בעבר שבהם תפילתו ותשובתו ותורתו והמעשים טובים שלו הביאו תוצאות נפלאות. שנית, הוא צריך להתחיל לפעול במהלך כזה. צריך לפתור בעיה זו וזו? בסדר? נלך לעשות כאן עוסקי תורתך, נלך לעשות טהורים. וימתין. זה עוד לא קרה? נתבטל לריבוננו של עולם. זה עדיין לא קרה? נעשה עוד דבר. הוא מחכה, אתה יודע למה? כי הוא יודע בוודאות שהישועה תבוא. אע"פ שיתממה... הענין יסתדר. איני יודע באיזה אופן ובאיזו צורה, אבל

צדיקים וזדים ביד עוסקי תורתך, וכבר שאלו כולם: מה חידוש הוא שנמסרו רשעים ביד צדיקים וזדים ביד עוסקי תורתך? אך התשובה היא שרוצים להודיע בזה שהרוחניות פעלה את פעולתה. היתה צרה גדולה וההתחזקות הרוחנית היא זו שגרמה לשינוי המצב. זה מה שאומרים שם: הם עמדו מעטים מול רבים, חלשים מול רשעים, ולכאורה לא היה להם סיכוי לנצח, אבל כיון שהיו צדיקים ועסקו בתורה, ניצחו אותם.

התפעלות באה לאחר שיהודים קיבלו עליהם בקבלה אמיתית ללמוד באיזה ספר לזכותו של פלוני שייושע, או לאחר שהתועדו יחדיו והאצילו עליו מברכתם מעומק לבם מרוב אהבה, וישועתו באה, כי אז הם רואים את גדלות היהודי, את גדלות התורה ואת גדלות הקב"ה. אחרי כל-כך הרבה שנים של ציפייה, פלוני נושע. זוהי התפעלות האמיתית, זוהי שירה וזמרה שנובעת מהתפעלות אמיתית כי האדם ראה את כל הסיפור. הוא ראה שהיה איזה עיכוב, ומה עשו? - חזרו בתשובה.

להודות ולהלל לשמך הגדול

נקבע חג החנוכה להודות ולהלל. מה הפירוש להודות ולהלל? פירושו שהוטל עליך להביא את עצמך לידי התפעלות כזאת. לא סתם שתודה לה'... אמנם למתחיל זה טוב, כי זה יכול להביא לשלב ב', אבל זה נקבע להתפעלות אמיתית. דוגמא להתפעלות אמיתית: היתה בקהילה איזה פירוד לבבות וצרה רדפה צרה, והתאספו יחדיו וחזרו בתשובה והחזירו את הסדר על כנו. והנה הצרות פסקו. בתחילה, היה ה' ירחם. הקהילה חושבת לעצמה: אתם זוכרים כמה אסונות היו בשנה אחת? הרי אין זה נורמלי, והתאספנו ופעלנו ביחד באהבה גדולה ובקירוב לבבות נפלא.

פח לי ומפקודיך לא תעיתי. ואח"כ שמחתו אינה ניתנת להשגה, כי הוא רואה איך הרוחניות מועילה. ובכן, **כשהאדם יעשה כן לכתחילה נוכח צרותיו**, יצור בזה את חג החנוכה הבא שלו. הוי אומר: **הוא מעמיד מצב שיביא שירה שבאה מתוך התפעלות**, הלל של התפעלות. אמנם האדם יכול לחשוב הרבה גם על העבר, אבל **כשאתה פועל באופן זה, אזי אתה מביא מצב שאתה באמת יכול להודות לה' מתוך התפעלות הרבה יותר עמוקה, התפעלות מגדלות התורה ומגדלות הקב"ה ומגודל אהבתו אותנו.**

יבוא אור, תבוא שמחה, תבוא ישועה. ותהי לי לישועה. דוד המלך עבר הרבה מאוד צרות, אבל - ותהי לי לישועה. דוד המלך אומר בכל עת: התבוננתי בתורתך והשגתי ישועה למצבי.

במזמור קי"ט אומר דוד המלך שאף כשהיה בחוסר ישוב הדעת כזה שהוצרך להחזיק את נפשו בידו, עם כל זה לא שכח את הקב"ה, נפשי בכפי תמיד ותורתך לא שכחתי. הרי זה כפי שהאדם אומר: לבי יצא מרוב בהלה. רצתי ממקום למקום כשנפשי בכפי, אך תורתך לא שכחתי. נתנו רשעים

לזכות ולהצלחת
שמואל בן אסתר ומשפחתו

יום חמישי פרשת מקץ ב' טבת תשפ"ד

תפקיד האדם להאיר במקומות החשוכים ביותר

בחינת שמיני עצרת

אֲבִיבֵית אַהֲרֹן לזאת חנוכה כתוב: לדעתי יכול להיות שהנר השמיני של חנוכה היא אותה בחינה עצמה של שמיני עצרת. האור שמגיע ביום זה הוא אותו אור שמגיע בשמיני עצרת. והאמת שרואים כעין זה ממה שאמרו הצדיקים שיום זה מסוגל לפרנסה, והרי זה מענין שמיני עצרת שבו מתחילים לומר משיב הרוח ומוריד הגשם, ופירשו הצדיקים שעד כה עבדו על הרוחניות, ועכשיו משיב הרוח, היינו הרוחניות, ומוריד הגשם, היינו הגשמיות, כי יום שמיני עצרת מסוגל לכל עניני הפרנסה.

ועוד יש בספר פלא יועץ להרה"ק רבי מרדכי דוב מהארניסטייפל זיע"א שימי חנוכה מסוגלים לפקידת עקרות, ובפרט זאת חנוכה, וכן יום זה מסוגל לפרנסה, כרמוז בפסוק זאת חנוכה המזבח כי אין מחנכין את המזבח הפנימי אלא בקטורת הסמים, וקטורת מביאה עשירות.

מה פשר סגולת הימים?

ובכן, הבה ונבין איך הדבר פועל. האם יש ימים בשנה שמסוגלים באופן מיוחד לענינים מסוימים? האם הקב"ה טמן השפעות מסוימות בימים מסוימים ואח"כ באו הצדיקים וגילו אותן - בואו ונגלה לכם סודות כמוסים: ג' שבט מסוגל למוזנות, ח'

תמוז מסוגל למלאכה קלה, הדקה התשיעית של השעה התשיעית של ט' כסלו, אם אתה מתפלל אז, אתה מקבל כך וכך. איך עובד הדבר הזה? האם הקב"ה החביא סממנים ורצה שנגלה אותם ונשתמש בהם?

האמת שהמדרש אומר לנו הפוך. המדרש הוא בפרשת כי תצא, שם הוא מביא את הפסוק במשלי (ה, ו) "אורח חיים פן תפלס נעו מעגלותיה לא תדע", ומפרש שהקב"ה לא גילה לבריות מהו מתן שכרה של כל מצוה ומצוה כדי שלא נשתמש בהן כסגולות לומר: מצוה זו מסוגלת לזה ומצוה זו לזה, יום זה מסוגל לזה ויום זה מסוגל לזה. המדרש מביא לזה משל: למה הדבר דומה? למלך ששכר לו פועלים והכניס אותן לתוך פרדסו, סתם ולא גילה להן מהו שכרו של פרדס, שלא יניחו דבר ששכרו מועט וילכו ויעשו דבר ששכרו מרובה. בערב קרא לכל אחד ואחד, אמר לו: תחת איזה אילן עשית? אמר לו: תחת זה. אמר לו: פלפל הוא, שכרו זהוב אחד. קרא לאחר, אמר לו: תחת איזה אילן עשית? אמר לו: תחת זה. אמר לו: שכרו חצי זהוב, פרח לבן הוא. קרא לאחר, אמר לו: תחת איזה אילן עשית? אמר לו: תחת זה. אמר לו: זית הוא, שכרו מאתים וזו. אמרו לו: לא היית צריך להודיע אותנו איזה אילן שכרו מרובה כדי

א. שיעור זה נמסר לכבוד חנוכה ומתפרסם בזה בצורה בה נאמר, אמנם לקח הנלמד ממנו נוגע לעבודת האדם במשך כל השנה כולה.

ראויים לה. אכן הימים האלה מסוגלים לזה מצד הזמן, כי מסירות נפשם של החשמונאים הותירה בהם רושם גדול ואנו נהנים מזה עד ימינו, כאשר בימים האלה מתגלה אור זה ביותר, **זה שהקב"ה הוא חנון ורחום ורוצה ליתן לאדם שפע הגם שאין מגיע לו, והוא מצמצם את אורו לאדם עד כמה שהוא נמוך ומעלהו משם.** האור הזה מתגלה במיוחד בזאת חנוכה, שבו הקב"ה אומר: **עד כמה שיהיה מקומך חשוך, ארד עד אליך ומשם אעלה אותך.**

אור החנוכה יורד למטה מעשרה, ובזאת חנוכה זה השיא³ של הענין הזה. ביום זה מדליקים שמונה נרות, כי הוא היום שמאיר ביותר, ויכול להאיר את החושך החזק ביותר. כשיש מקום שחשוך קצת, די בנר אחד להאירו. כשיותר חשוך, צריך כבר שני נרות. אמור מעתה: אם מדליקים שמונה נרות, הרי זה בוודאי יכול להאיר גם את המקומות החשוכים ביותר.

ונאמן אתה להחיות מתים

כעת ניקח את המושג של פקידת עקרונות כמשל. עקרה פירושה שחסר שם חיות, זה סגור ועצור. ועל זה יש ברכה בשמונה עשרה, הברכה השניה בשמונה עשרה, ושם אומרים: **דע לך שהקב"ה מצמצם את חסדיו כל-כך שהוא יכול להחיות מתים.** הבנת? האדם לא הבין. צריך לומר לו שוב. חוזרים על זה כמה פעמים באותה ברכה. מחיה מתים רב להושיע. מחיה מתים פירושו: למת יש ג"כ חיות, עצם הלז. אמנם היא חיות מועטת מאוד, אבל היא חיות, ולכן המת ראוי ומוכן לתחיית המתים. כשיש אפילו משהו מן המשהו, יש חיות. אחרת, לא היה הדבר קיים בכלל. אכן, הצמצום הגדול ביותר של חיות, הוא

שנעשה תחתינו! אמר להם המלך: אילו הודעת, היאך היה כל פרדסי נעשה? כך לא גילה הקב"ה מתן שכרן של מצוות חוץ משתי מצוות, החמורה שבחמורות והקלה שבקלות. כבוד אב ואם חמורה שבחמורות, ומתן שכרה אריכות ימים שנאמר כבוד את אביך ואת אמך למען יאריך ימך, והקלה שילוח הקן, ומהו שכרה? אריכות ימים, שנאמר שלח תשלח את האם וגו' [למען ייטב לך והארכת ימים].

ואם כן השאלה חזקה מאוד, מה הפשט שהצדיקים גילו את הסוד - העיקר הוא שצריך לדעת להשקיע בזמנים הנכונים. עליך לרוץ למקומות הקדושים בזאת חנוכה, ותהיה לך ישועה. אנחנו כן מגלים לך שזאת חנוכה הוא סגולה לפקידת עקרונות ולפרנסה. מה הפשט בזה?

כי גבר עלינו חסדו

אכן היסוד פשוט שהקב"ה רוצה שהאדם יבין מהו תפקידו בעולם, ולכן פעמים שאומרים לו לאדם: **תבין כמה גדול חסדו ואורו של הקב"ה, עד כדי כך שעבודה זו שאתה עושה, יכולה להביא לך שפע פלוני.** ונסביר: בחנוכה יש סגולה מיוחדת שהיא האור שמגיע בימים האלה. הקב"ה מביא אור לכל אחד במצבו עד כמה נמוך שהוא. הקב"ה מתגלה לו ועוזר לו ונותן לו שפע וכל מה שצריך, בלי חילוק כמה נמוך הוא וכמה טיפשי הוא וכמה חטא. מדת חסדו של הקב"ה היא ללא גבול, עד כדי כך שאף שהאדם נמצא בשפל המצב, רוצה הקב"ה לעזור לו ולדבר אתו בשפתו ולהגיע עד אליו.

תמיד קיימת מדה זו, אך לא תמיד אנו ראויים לה, כי בכל מדה אנו צריכים קודם לכן להכניס את עצמנו למצב שנהיה

שיצטרך לצמצמה כל-כך, היא זו שהוא שולח כשהוא שולח לאדם הבנה בתורה. חיות זו אינה צריכה להתגשם עד הסוף, עד שתיהפך לחתיכת בשר. הקב"ה יכול לעצור את הצמצום הרבה יותר מוקדם. החיות נשאת רוחנית, אלא שהיא רוחניות כזו שניתנת להשגת אנוש. אפילו ללמד את אותיות הא"ב לתינוק הוא יותר קל, כביכול, מלהפוך את השפע הרוחני לחתיכת בשר או למטבעות כסף. אך גם את זאת הקב"ה עושה. הוא מצמצם את השפע עד שנהפך לדברים מגושמים ממש. למה? כי הוא מחיה מתים. הוא מצמצם את אורו ומביאו עד למטה ממש בעוה"ז החשוך.

וכיון שהימים האלה מסוגלים לזה באופן מיוחד, לכן הם מסוגלים לפרנסה. אך מה שנוגע ביותר לאדם ומה שיוכל להוציא מזה למעשה הוא שיבין שבאיזו דרגה שהוא נמצא לגריעותא, ואע"פ שהוא חלש וכבוי ומבולבל, זאת חנוכה מסוגל להאיר לו. בוודאי יותר קל ליתן לך בהירות ברוחניות מלספק לך לחם. והקב"ה הרי נותן לחם לכל בשר, ואם כן הוא בוודאי נותן לך כל מה שאתה צריך מבחינה רוחנית למצבך. כל אופן של שפע שאתה צריך, הקב"ה משפיע לך ביום זה.

נשיא לבני מנשה

כך הביא בספר מגן אברהם להמגיד מטריסק זיע"א שיום זה מסוגל לתיקון הנשמה, ורמוז הוא בפסוק "ביום השמיני נשיא לבני מנשה". מנשה הוא אותיות נשמה. עוד היו מהצדיקים שכתבו שמנשה מרמז גם על הבנים הנשכחים, מנשה מלשון נשני. ביום השמיני הקב"ה שולח אור מיוחד לכל הנשמות, אף גם לנשמות הנשכחות, והיות שדולקים אז כל הנרות שהם כל המדות, האור מאיר בכל מקום ומקום. האור בזה כל-כך שאפשר לראות

אצל המת. זה מת, זה נגמר. אומרים אנו שלוש פעמים ביום: כשאתה הולך לדבר עם הקב"ה, תבין קודם לכן שהקב"ה מתנהג במהלך להעיר ולהאיר ולהחיות דבר מת. כל-כך רחוק מגיע צמצומו של הקב"ה. כשאנו אומרים צמצום, אנו מתכוונים שהקב"ה נוטל אור רוחני ומאצילו עד למי שכבר מת לגמרי.

ונאמן אתה להחיות מתים, ברוך אתה ה' מחיה המתים. אנו מודים כל יום להקב"ה על תחיית המתים. למה? הרי עדיין לא הגיע הזמן. אך כן, אתה צריך כל יום להזכיר לעצמך את ענין תחיית המתים. אחרת, אין לך אמונה בכלום. ואם אתה יודע וזוכר את זאת, אתה יכול להאמין שהקב"ה סומך נופלים, בלי חילוק לחוזה הנפילה ועומק הירידה. עכשיו אם תטען: כן, אבל לא לנופל כמוני, תיזכר שהקב"ה מחיה מתים, ואם כן הוא בוודאי יכול גם לסמוך נופל כמוך, כי בוודאי זה יותר קל מלהחיות מתים. ועכשיו כשישאל האדם אם הקב"ה פוקד עקרונות, יוכל ג"כ להשיב: בוודאי. הקב"ה הרי מחיה מתים. ואם כן הוא בוודאי יכול להביא חיות גם אל העקרה ולפקוד אותה בבנים. יש מהלך. שרה, רחל, חנה. כל האמהות. הקב"ה פוקד עקרונות. הוא מראה שהוא יכול להחיות ולשלוח שפע לכל מצב עד כמה שיהיה נמוך וחסר חיות. הקב"ה רוצה שזכור את זה ושנחיה עם זה.

נותן לחם לכל בשר

וכיון שחנוכה הוא הזמן ללמוד סוגיא זו שהקב"ה יכול ורוצה ומתנהג כך להאיר במצבים חשוכים, וזאת חנוכה הוא השיא של ענין זה, לכן הוא מסוגל לכך. וזהו גם הסיבה מדוע יום זה מסוגל לפרנסה, כי פרנסה היא מהדברים המתים ביותר הקיימים. פירוש: חיות שהקב"ה שולח מבלי

הוא כבר מצייר במחשבתו שהוא נמצא אחרי הישועה, וזוהו הוא ממשיך על עצמו את האור שבאמת יוכל להרגישו וליהנות ממנו.

אולם אנו צריכים ללמוד את הסוגיא באופן יותר יסודי, כדי שנדע מה תפקיד האדם ותכליתו ואיך זאת חנוכה מקרבו אל תכליתו. אין זה יום המסוגל לדברים חיצוניים בלבד, אלא בעיקר הוא מסוגל לתפקידו העיקרי של האדם, לאותו תפקיד שבעבורו ירד לעולם. ובכן, הבה וניזכר מה תפקידנו בעולם. יכולים היינו לומר שהגענו לעולם כדי לעבוד את ה', אבל הגדרה זו כללית מדי. האדם זקוק להגדרה יותר מפורטת בענין תפקידו. דומה הדבר למי שמתקבל לעבודה חדשה שאם אומרים לו: תראה שהכל ייעשה כמו שצריך, קשה לו מאוד לקיים את תפקידו, כי אין ברור לו מה הוא צריך לעשות. בעל הבית חכם, רושם לו על הנייר את כל פרטי תפקידו כדי שידע בדיוק מה הוא צריך לעשות.

המשכת אלוקות במקומות הנמוכים

ובכן, כשהאדם הגיע לעוה"ז לעבוד את ה', הוא לא הגיע סתם לקיים מצוה זו ומצוה פלונית וללמוד תורה ולהתפלל, אלא הוא הגיע לכאן כדי שכל אלה יביאוהו לתכלית מסוימת. ומה היא אותה תכלית? הצדיקים לימדו אותנו שהקב"ה הוריד את האדם לעולם כי התאוה שתהיה לו דירה בתחתונים ורצונו שיתגלה על-ידי האדם שהוא נמצא גם במקומות הנמוכים שבעוה"ז.

ונמצא שתכלית האדם בעולם היא להמשיך אלוקות בכל הדברים הנמוכים. דוגמא פשוטה: כשהאדם רוצה לאכול, הוא צריך לחרוש שדה ולזרוע ולקצור ולטחון ולאפות וכן הלאה, ורק אז יוכל לאכול. ואם

בעדו כל מקום חשוך ולדעת מה לתקן. וזהו "גמליאל בן פדהצור". גמליאל נוטריקון גם לי א-ל, שיוכל כל אחד מישראל לומר ביום זה גם לי א-ל, שירגיש חיות אלקותו יתברך בקרבנו. פדהצור נוטריקון פדה (גימטריא חנוכה) צור, היינו שהקב"ה פודה כל אחד מכל מקום שהוא נמצא ומאיר לו שם.

זהו סגולת היום, ועבודת היום היא שיבין האדם שהקב"ה מאיר במקומות הנמוכים ויתפלל שיאיר לו שם, וישמח על כך, ויודה על שם העתיד. שכל כך יאמין שהקב"ה מאיר לו שכבר יתן הודאה על זה שהקב"ה הצילו מחשכותו. והגם שאינו רואה עדיין שהצילו, הוא מאמין שהצילו, כי עכשיו הצלתו מתחוללת.

חייטני מיורדי בור

וכך הוא מילה במילה במזמור שיר חנוכת הבית השייך לימים האלה. דוד המלך מודה ומהלל את הקב"ה שהוציאנו מהמקום החשוך. ה' העלית מן שאלו נפשי חייטני מיורדי בור. הוא מודה על זה ומבין את משמעותו. ואני אמרתי בשלוי בל אמוט לעולם. הפכת מספדי למחול לי פתחת שקי ותאזרני שמחה. היה מספד ועשית מזה מחול, היה שק ועשית מזה שמחה. ובכן, למה האדם מתכוון עכשיו? הוא לא מתכוון לעבר. הוא יכול להתכוון לעבר ג"כ. אבל בעיקר הוא מתכוון למספד של היום. אני מודה כבר עכשיו על השק והמספד של היום שאתה מהפכן למחול ולשמחה. מודה אני לפניך על כל החסד אשר עשית עמדי ואשר אתה עתיד לעשות עמי. ובפרט ביום כזה שהוא במספר שמונה ונמצא מעל הזמן, אין שום קושי להודות כבר עכשיו על הישועה מהצרה שאתה שרוי בה עכשיו. אכן היום שהוא למעלה מן הזמן יותר מכל יום אחר, הוא היום הזה שבו האדם מודה לה' על שכבר חילץ אותו מצרותיו. ברוך ה'.

כה גבוה, הלא גם לרדת כה נמוך לא יוכל?! והתשובה היא שאז לא היה יכול לקיים את התכלית. **יש לך תפקיד בעולם שתוכל לדבר בענין הקב"ה.** עם זו יצרתי תהלתי יספרו, שתוכל להתלהב בזה, **ואת זאת תבין גם בנוגע לדברים הנמוכים ביותר בעולם. גם שם תכיר את הקב"ה.**

גם כי אלך בגיא צלמות וגו' כי אתה עמדי, הוא תכלית של האדם. דוד המלך קלט זאת כשראה שהוא עובר דברים כה קשים בגשמיות וברוחניות. הוא מיטלטל מצד לצד. מצד אחד כאלה השגות, כאלה שירות ותשבחות, כזה ביטול לריבוננו של עולם, ומצד שני, המעברים שהוא צריך לעבור בעולם, הם כה קשים. וכמו שאמר במזמור ק"ז יעלו שמים ירדו תהומות. כל אחד מכיר זאת. פתאום הוא עולה לשמים ופתאום הוא יורד לתהום. זה מה שדוד המלך אומר, שזה נועד לכך שהאדם יוכל להבין שגם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי.

נסיונות שונים ומשונים

אכן **זהו תפקידו של האדם בעולם, ומפני כך מביא הקב"ה לאדם נסיונות קשים ולפעמים משונים ומפחידים.** הוי אומר: האדם יכול לחיות בנחת מבלי שיעלה בדעתו שמחכה לו איזה נסיון קשה. העניינים זורמים, יש לו את הקשיים הרגילים כמו שיש לכל אחד. קצת הוא מתקשה עם הפרנסה, קצת הוא מתקשה עם חינוך הבנים, וכן הלאה. מדי פעם מזדמן לו איזה נסיון יותר קשה, ואז הוא מתפלל ועובר אותו בשלום בסייעתא דשמיא. אך יום אחד נופל עליו נסיון שמעולם לא חלם עליו. הוא לא היה מוכן לו בכלל, ואומר בפה מלא: לדבר כזה לא חלמתי. ופעמים שאין לזה בכלל אחיזה במציאות. איך דבר כזה יכול היה לקרות בכלל? וכשמדברים על

הוא עושה זאת באופן הנכון, זה נראה כך: רגליו מהלכות בארץ, ומה הוא עושה שם? **הוא חורש תלמים באדמה.** אך היות שהוא עובד את ה', הוא מכוון ומתפלל בשעת מעשה: יהי רצון מלפני אבי שבשמים שישלח לכאן סיוע ממרום ושמלאכתי תבוא לידי תולדה. הוא בוכה והדמעות הן אלה שמשקות את הזרעים ומצמיחות אותן, וכן את שאר המלאכות הוא עושה בכוונה הנכונה, ובסוף כשהוא אוכל את התבואה שצמחה, הוא מברך עליה תחילה וסוף כהלכה. הנה בכל זה הוא ממשיך אלוקות בתחתונים. הוא יודע מה זו ארץ ומה זה זרע ומבין שהקב"ה צריך להמשיך בהם חיות כדי שייקלט הזרע בארץ ותצמח התבואה.

הנשמה לך והגוף פעלך

להבין יותר: האדם הוא עולם קטן. יש לו חלקים נמוכים מאוד ויש לו חלקים גבוהים מאוד. יש לו גוף שיכול להורידו עד שאול תחתית, ויש לו נשמה שיכולה להעלותו עד לעוה"ב. שניהם קשורים זה בזה, ולכן יש לו לאדם מלחמות קשות כאלה. אך מדוע ברא כן הקב"ה את האדם? מדוע הרכיבו מכוחות כאלה קיצוניים? התשובה היא כי **רק כך יכול האדם להביא את האור מלמעלה עד למקומות הנמוכים ביותר.** אם לא היה לו לאדם שני הכוחות הקיצוניים האלה, היה חסר לו אחד מאלה: או שלא היה יכול להביא אור ממקום כה גבוה, או שלא היה יכול להביאו למקום כה נמוך, ואפשר שאת שניהם לא יכול לעשות.

יש שהאדם מתפלא: מה היה צריך לברוא יצר הרע כה קשה באופן שהאדם יכול ליפול כל-כך נמוך? וכי לא עדיף היה שהיצר הרע יהיה קצת יותר חלש באופן שהטווח בין העליה והנפילה לא יהיה כל-כך גדול, ואם אמנם לא יוכל לעלות אז

אנו חיים נתפסו בעוון הפצת יהדות ומרידה במלכות וכדומה והושלכו לבית האסורים ולא היה להם שם לא רוחניות ולא גשמיות, וכמה מהם נרדפו עד חרמה והוגלו מעריהם ומארצם. היו להם בזיונות וחושך גשמי ורוחני, חושך ענן וערפל. ובכן, **דע לך שיהודי אתה. אם אתה רואה כמה חשון יכול להיות, תבין מזה כמה אור נמצא בתוכך.** זכור זאת. זוהי התכלית. **זוהי הסיבה שבגללה הקב"ה מביא מצבים כאלה, שהאדם יוכל להאיר אותם.** לולי כן לא היה הקב"ה מביאם. אמנם כן, יש שהאדם עדיין לא הוציא מעודו את האורות הצפונים בו, ולכן הוא מרגיש כל-כך אבוד, כי אינו מאמין שהוא יכול.

בת קול מן השמים

אכן אילו היה האדם זוכה לבת קול לפני שנפקד בנסיון, והיה שומע אותה קוראת בשמו: אברהם, אברהם! דע לך שאני הולך להכניס אותך למקום נמוך עד מאוד, אך יש בך אור חזק מאוד ותיזהר שלא ללכת לאיבוד. תדבר אתי בכל עת, תודה לי בכל עת, תאמין שיש לך שם תפקיד, וזהו התפקיד, שתחשוב ממני בכל עת ושתזכור שהסיפור האמיתי אינו כפי שהוא נראה מבחוץ, אלא הוא בתוך לבך פנימה, אך הדברים הקורים מבחוץ הם אלה שמביאים את לבך למקום כזה של ביטול ושל תשובה. תזכור שכל מה שמבחוץ אינו אלא אחיזת עיניים, כי ברגע שאחליט שהגיע קץ ישועתך, ישועתך תבוא כהרף עין ולא יישאר מאומה מכל צרתך. אילו היה האדם מקבל את הבת קול הזה, היה מקבל את נסיונו בקלות.

אם כן מדוע אינך מבין שאם הקב"ה הביא אותך למצב הזה, פירושו של דבר ששמעת את הבת קול? יש שיאמר האדם: "אילו הייתי שומע בת קול... אבל למעשה

חושך, הרי כל-כך הרבה אופנים של חושך יש שהם פרשיות מחוברות. פתאום הוא מוצא את עצמו בתסבוכת נוראית בעניינים של בין אדם לחבירו. מאז ומעודו הוא איש עדין האהוב על הכל, וכאן משהו הכניסו בעל כרחו לאיזו מחלוקת קשה. הוא לא יודע אפילו איך לעכל זאת.

משל אחד מיני אלפים הוא אשר הצד השוה שבהם שאינם מהניסיונות הרגילים, אלא ניסיונות משונים ביותר הם. אכן כן, הקב"ה מזמין לאדם נסיונות בלתי רגילים בעליל. הקב"ה עושה זאת בכוונה. **הוא נוטל את האדם ומשליכו בבת אחת למצב שונה ומשונה** שלא ציפה לו מעודו, **ומטרת הדבר היא שהאדם יזכור משם את הקב"ה ויתנהג שם כפי שהיהודי מתנהג, ויזכור שהקב"ה הוא זה שהכניסו לשם,** ואע"פ שאינו יודע למה, **בוודאי זה לטובתו, ויודה על כך, ובד בבד יהרהר בתשובה ויפשפש במעשיו לראות מה יוכל לתקן, ויעשה זאת בשמחה מתוך ידיעה שהוא נמצא עכשיו במקום נמוך כדי להאירו.**

לא הולכים לאיבוד

האדם צריך להכיר בחשיבותו. פירושו: **כפי מה שאתה מכיר עד כמה גבוה אתה, אתה מצליח לגלות את הכלים הנדרשים להיות במקומות נמוכים ולא ללכת שם לאיבוד.** אחת מהסיבות שאנשים נשברים ונאבדים לגמרי כשהם במקומות נמוכים, היא מפני שאינם מכירים את גדלותם. האדם אומר: ידעתי שאני רשע, לא ידעתי עד כמה. זה מה שהוא לומד ממצבו. אני מבין שהקב"ה רוצה לתת לי מכות, אבל כאלה מכות?!

טעות היא, טעות נוראית. תחשוב על הצדיקים, תחשוב על תלמידי הבעל שם, תיזכר כמה מעברים צריכים היו לעבור. תיזכר כמה מצדיקי החסידות אשר מפיהם

מהי הכותרת של סיפור זה, האם 'כוחו של רבי שמעון'? או שמא 'כוחה של תפילה'? לא! הכותרת היא 'אור המאיר את האפילה'. עיקר הסיפור הוא שיש אור שמגיע גם לחושך כזה. **המצב שהיהודי היה בו, הוא מצב חשוך מאוד מכמה אופנים, אבל יש אור שמגיע אליו.** והאור לא סתם קיים היכן שהוא, אלא **כל אחד בתוך נשמתו יש לו את דרגת האור הנדרשת כדי להאיר מקום חשוך כזה.** הקב"ה רוצה שהאדם יקלוט זאת.

שכינה בתחתונים

אמת נכון הדבר שעבודה היא לדלות את האור, וכל עוד לא תוציא את האור מנשמתך, לא תוכל להאיר מקום כה חשוך בנשמתך. אבל בעבור זה הביאנו הקב"ה לעולם. הוא הביא אותנו לעולם כדי שנוכל להאיר את המקומות הנמוכים. יש לך אור המאיר במקום נמוך כזה?! האדם מרגיש כל-כך אבוד. הוא נמצא במקום של חושך וטומאה ועושה את הכל כדי לצאת ממנו ואינו מצליח. **ומה הקב"ה רוצה ממנו? הוא רוצה ממנו שיאמין בו ושיתפלל אליו ממקום כה עמוק בלב - רבונו של עולם! אני מאמין שאתה יכול לעזור לי.** ומה טוב אם יש לו סייעתא של צדיק וכדומה. ואף זה חלק הוא מהאור שנתן לנו הקב"ה. הוא נתן זמנים קדושים ומקומות קדושים, **והם מסייעים לך שהאור שבנשמתו יתחיל להאיר. וכשהדבר הזה קורה, האדם מקיים את תכליתו.** הוא הגיע לעולם להביא שכינה בתחתונים, והנה הוא מביא שכינה בתחתונים.

אכן האדם אינו עוזב דבר כזה. הוא אומר: **הנה אני זוכה להאיר מקום נמוך. ודבר זה קיים בכל מיני הנסיונות.** בנסיונות של קדושה, בנסיונות של אמונה, ובנסיונות של מדות. לאחד יש נסיון של

לא שמעתי... " כזו טעות! מה היא הבת קול? הבת קול משמיעה לך את המציאות. **נו, אם הקב"ה זימן לך את המצב הזה ואתה מבין מדוע, הרי הודיע לך את המצב.** ובכן, **כשיבין זאת האדם, ייכנס אל המצב בחיות עצומה, כי יבין שהוא הולך להכניס בו אור גדול.**

קראתי שמך ה' מבור תחתיות

יהודי אחד תושב חו"ל מספר שביוס ל"ג בעומר של שנת תשפ"ג יצא לו להיות לראשונה בחייו בציון הרשב"י במירון, וכיון שלא היה שם מעודו, לא ידע מה צריך לעשות. שאל יהודי אחר שעמד שם בחוץ, והלה אמר לו: שמע נא מה שאומר לך. כנס לתוך המערה, אמור שם את כל ספר התהלים מרישא לגמירא בלי להפסיק. אף שקשה לך, אל תפסיק. תמשיך הלאה והלאה, ושפוך את לבך. אחר-כך תצא ותצטרף אל הריקודים. האיש עשה כעצתו, אך מה? הוא חשב על משהו בעת אמירת התהלים. על מה חשב? היתה לו ליהודי זה פרשה רוחנית שהתמודד עמה בשנים עשרה השנים האחרונות, פרשה חשוכה שאף אחד לא ידע עליה. הוא התמודד והתייסר בענינים של קדושה וטהרה, נורא נוראות. היצר היה אחוז בו בכבלים של ברזל וכמה שניסה לנתקם, לא הצליח. הוא ניסה כל-כך הרבה פעמים ועשה כל דבר אפשרי, ולא עלה בידו. והנה שם אצל רבי שמעון חשב על פרשה זו שעה שאמר את כל ספר התהלים, כשבליבו הוא אומר בכל עת: רבונו של עולם! אתה יכול לעזור לי. אנא עזור לי בזכות הצדיק רבי שמעון בר יוחאי ובזכות מזמורי התהלים של דוד עבדך, הוצא אותי מן החושך. לבד אינני יכול. אינני יכול לצאת מן הבור החשוך שנפלתי בו. אני איני יכול, אבל אתה יכול. עשה זאת. מספר היהודי שברגע זה הכל נגמר, ועד היום הוא נקי וצח. הקב"ה הוציא אותו מן הבור. חיייתי מיורדי בור.

מכל צבאי צבאות שבראת בעולמך, קשה בעיניך שתתן לי בן אחד?!". אכן כמה אנשים חשוכי בנים מרגישים כך - לכולם יש... לפלוני יש שנים עשר ילדים, לפלוני יש כל-כך הרבה נחת, מה אני מבקש סך הכל? - ילד אחד. כך ביקשה חנה. אך כשהיא בקשה, לא היה זה ממקום של חוסר אמונה, אלא ממקום של השגה. ומה היא התשובה? למה באמת היתה עקרה? התשובה היא **שהקב"ה נותן לכל אחד מקום של חושך אשר הוא זה שמביאו לשלימותו.**

שני חורים בטלית אחת

כך מסופר על הרה"ק רבי רפאל **מבערשיד** זיע"א שהשתוקק מאוד ללבוש טלית קטן מארץ ישראל, ואכן לאחר ציפיייה ארוכה הגיע אליו בגד צמר מארץ ישראל אשר עבר טלטלות רבות ושמח שמחה גדולה. אך כשנתנו לחייט לעשות את החור שבאמצע הבגד, טעה החייט ועשה את החור כשהבגד כפול, וכשפשט את הבגד, מצא בו שני חורים גדולים והבגד יצא מכלל שימוש. פחד גדול נפל על החייט - מה יאמר הצדיק כשייודע לו שברגע אחד הרסתי את כל השקעתו? אך כשהגיע אל הצדיק, אמר לו הצדיק: מה אתה מפחד כל-כך? הן זקוק אני לשני החורים, לחור האחד בשביל להכניס את הראש, ולשני כדי שלא לבוא לכלל כעס. החור השני הוא זה שמביא אותי לשלימותי. בלעדיו אינני נעשה יהודי ירא ושלם. **על כל אחד להבין שהקב"ה נתן לו חור שאותו הוא צריך למלאות באלוקות, וכיון שהוא עושה כן, מתקיימת תכלית הבריאה ותכלית ירידתו לעולם.**

חנה אמרה לעלי: מדוע עשה אותי הקב"ה עקרה? מדוע עשה כאן חור? הוא עשה כאן חור כדי שאשלים את עצמי עם

צרות עין, לשני יש נסיון לפגוע באחרים בלשונו. הוא כבר ניסה כל דבר אפשרי ואינו מצליח לצאת מזה. זהו הפשט בהרגלים, וזהו שאומרים **הצדיקים** עד שתכלה רגל מן השוק שאור החנוכה יכול להאיר ולכלות את ההרגלים. אכן כן, **האדם יודע שבעבור זה הוא הגיע לעולם ועל כן הוא מחבב את העבודה הזאת עד מאוד.**

אל הנער הזה התפללתי

חז"ל מספרים לנו (ברכות לא, ב): חנה היתה עקרה והתפללה - ראה תראה בעני אמתך. תראה את כאבי. אשה עקרה אני ולא מימשתי את הפוטנציאל שלי. כל-כך כואב לי. והנה זכתה לבן. מספרים **חז"ל** שהעלתה אותו למשכן שילה בהיות בן שנתיים והורה שם הלכה בפני רבו. היתה שאלה אם שחיטת הקרבן כשרה בזר, ושמואל בהיותו בן שנתיים בלבד פסק שאין צריך כהן. והביאוהו לעלי הכהן שפסק את דינו למיתה כדי המורה הוראה בפני רבו. באה חנה וצווחה: אל תיקח ממנו את הילד שכל-כך התפללתי עליו. אמר לה עלי: אל תדאגי! אקח ממך את הילד כי הוא מחוייב מיתה, ואתן לך ילד אחר גדול ממנו. אמרה לו חנה: לא! אל הנער הזה התפללתי. איני צריכה ילד יותר גדול. אני צריכה את הילד הזה. למה אני צריכה אותו? כי עליו התפללתי. ילד זה הוא השלימות שלי. ילד אחר אם תתן לי, אינו השלימות שלי. זה ילד. ברוך ה'. הרבה נחת. אך האם בשביל זה אני נמצאת בעולם, כדי שתהיה לי הרבה נחת?! למה הקב"ה הכניס אותי למצוקה ועשה אותי עקרה? וכי קשה היה לו ליתן לי ילד מיד כדרך כל הנשים?!

כך איתא שם: "מיום שברא הקב"ה את עולמו, לא היה אדם שקראו להקב"ה צב-אות עד שבאתה חנה וקראתו צב-אות. אמרה חנה לפני הקב"ה: רבונו של עולם,

מותר לי להתנועע חזק ולהתלהב בנשמת כל חי, ואע"פ שיש בי חלק מושחת ואילו היה פלוני אשר אני באמצע לעשוק אותו רואה את נענועיי, היה בוודאי רוצה לכבדני בשתי סטירות מצלצלות, הנה כי כן, מפני כך אני מתפלל בבית כנסת אחר. זהו באמת הסיבה. אל תערבב. יש בי את החלק הזה ויש בי את החלק האחר, יש לי את בגדי החול ויש לי את בגדי השבת.

והנה מעט/משהו מזה, אינו מופרך, כי אם אין האדם יכול להפריד בין החלקים, אינו יכול לקיים את השבת, כי בשבת צריך האדם להפסיק להיות עסוק בעוונותיו ולרצות רק להתקרב אל ה'. אבל אם האדם עושה את ההפרדה עד הסוף, אין בזה שום תכלית. וכבר יש שהאדם שוכח לגמרי מעוונותיו ואינו נזכר מהם אף לא במוצאי שבת. האופן הנכון לעשות את ההפרדה הוא כזה שהאדם אומר: אני עובד עכשיו את ה' ומה לי לשקוע ביאוש בגלל החלקים האפלים שבי? היצר הרע הרי מנסה לייאש את האדם ואומר לו: מי אתה? מה ערך יש לעבודתך? תישאר כמו החושך. וכמו שראינו בשם ה'אמרי חיים' זיע"א שאמר ליצר הרע כשבא לבקרו באמצע נשמת: חטאתי ואמשיך לחטוא אבל עכשיו אני אומר נשמת. אכן כן, יש מושג כזה שעל האדם להיזהר שלא ליפול ברשת היצר האומר לו: אין שום ערך לעבודתך כי פושע נאלח אתה. אבל יחד עם כן **האדם מחויב למצוא מקומות שהאור והחושך נפגשים שם.**

גולל חושך מפני אור

האור הגדול הוא שהאור והחושך יכולים להיות במקום אחד מבלי לשמש בעירוביאי. בעירוביאי פירושו, שהאדם הוא מלאך וגלח בבת אחת. יש לו מעין פיצול אישיות (חיים כפולים). הוא אינו צריך שתוכו וברו יהיו שווים. ומתי אין האור

אמונה וביטול ותפילה, והקב"ה הראה לי שעשיתי את תפקידי, והראיה שהוא שם. עכשיו אתה רוצה ליקח ממני ילד זה וליתן לי ילד אחר במקומו. מה יש לי מילד אחר? מה אני צריכה ילד אחר? אל הנער הזה התפללתי.

על האדם להבין זאת. **כשאתה שרוי במצוקה, כשאתה שרוי בחושך, בגשמיות או ברוחניות - זהו שלימותך.** כשאתה מתפלל (תהלים יח, כט) כי אתה תאיר נרי ה' אלוקי יגיה חשכי (מובא ביהי רצון לפני הדלקת נרות ויש מהצדיקים שאמרו על זה תורה בחנוכה), זהו פירושו. **תאיר את החושך שלי. לכל אחד יש חושך המיוחד לו,** ובכן, האדם עוסק בעבודה זו בזאת חנוכה. הוא אומר כך: זהו היום שהקב"ה ייחדו לעבודה זו. **אני מתבונן שהקב"ה נמצא בתוך החושך המיוחד לי, בגיא צלמות שלי, ומשם אדבר אליו ואמין בו ואאיר את המצב ואודה לו על שם העתיד, שהרי לכך הביא לי את החושך הזה, כדי לבוא אל התכלית,** ואם כן אני כבר מודה לו עכשיו על כך.

יעלו שמים ירדו תהומות

תפילת האדם מקבלת את יופייה כשהאדם חי עם האמת. ונסביר: היות שיש לו לאדם מצבים של יעלו שמים ומצבים של ירדו תהומות, רצונו ששני אלה לא ייפגשו יחדיו, כי זה לא נעים. וכאילו יאמר: איני צריך שפלוני יראה אותי בשעת כעסי. עכשיו היה ירדו תהומות, לא חסר לי... כל אחד הרי מפתח בכל עת מהלכים איך לחיות עם בעיותיו, איך להשאיר את ראשו מעל המים. ואחד מהמהלכים שהאדם משתמש בהם באופן ממילא, הוא כזה: הוא מפריד בין בעיותיו לדברים המאירים שיש לו. הוא אומר בלבו: אל תערבב את היוצרות. יש לי בעיות, אבל אין צורך לחשוב עליהן עכשיו כשטוב לי. עכשיו

מבין מה הקשר בין החלק הראשון לחלק האחרון. לו היית שר אתנו ביחד את כל הניגון, היית מבין איך הגענו הנה.

אף תפילתו של הרבי ר' אלימלך כן היא. באמצע התפילה הוא מדבר: ממדרגה למדרגה תעלינו ושנזכה לבוא למעלת אבותינו אברהם יצחק ויעקב ושנשתוקק אליך תמיד יותר ויותר. כמה נפלא! הוא הגיע היכן שהוא למעלה בתוך השמים. אמור לי! זה אותה תפילה?! כי את החלק הראשון אני זוכר. מצאתי בו את עצמי. ואילו כאן הוא הגיע פתאום לתלמידי הבעל שם. אכן אם תאמר את כל התפילה מתחילתה, תבין שאין האור והחושך משמשים בעירבוביא, אלא הכל מסודר להפליא. האדם רואה את כל התמונה לפניו. הוא מאוד אמיתי וכן: אלו הם המעלות ואלו הם החסרונות, זו הבעיה שיש לי, ואני צריך שתוציאני מכאן ותכניסני לשם...

מעלתה של תמונה בהירה

כשהאדם צריך לקבל החלטה, כמה נעים הוא כשהוא מקבל אותה כשהוא מרגיש שיש לו את כל התמונה לפניו. למשל, כשהאדם צריך להחליט אם לקבל הצעת עבודה מסוימת או לא. אומרים לו בבידור: אלה הם הקשיים. תהיה לך בעיה עם תפילת שחרית. שיהיה לך ברור. תצטרך להתפלל במנין יותר מוקדם. עוד בעיה יש - הנסיעות. לא נעים. לפעמים הכבישים עמוסים. אך מצד שני תקבל תשלום מאוד יפה. את ילדיך תפגוש רק בימי רביעי וחמישי כי בימים האלה תוכל לסיים מוקדם יותר. שוטחים בפניו את כל המעלות והחסרונות ואומרים לו: תחשוב על זה. הוא רואה לפניו את כל התמונה, כך שאין האור והחושך משמשים אצלו בעירבוביא.

אגב, כך הוא הדבר כשהאדם נמצא במקום, בקהילה או בכולל, כי יש שהוא

והחושך משמשים בעירבוביא? - כשהאדם מתפלל לריבונו של עולם עם כל האמת ומניח את הכל על השולחן. קחו לדוגמא את התפילה של הרבי ר' אלימלך זיע"א. האדם אומר: גלוי וידוע לפניך כי לא במרד ובמעל חלילה וחלילה מרינו את פיך ודברי תורתך ומצוותיך, כי אם מרוב היצר הבווער בקרבנו תמיד, לא ינוח ולא ישקוט עד אשר מביאנו אל תאוות העולם השפל הזה והבליו ומבלבל את מחשבותינו תמיד. ואם הוא רוצה, הוא יכול להוסיף בסוגריים: ובפרט... ולהמשיך: זה לא במרד ולא במעל, אלא מרוב היצר הבווער בקרבנו והורס לנו את חיינו. היצר הזה מגיע כל יום מחדש עם המצאות חדשות ואי אפשר לעמוד לפניו. ועוד הוא ממשיך: ואפילו בשעה שאנחנו עומדים להתפלל לפניך ולבקש על נפשנו, הוא מבלבל את מחשבותינו תמיד בתחבולותיו. ואין אנו יכולים לעמוד נגדו כי נחלש שכלנו ומוחנו עד מאוד וכשל כח הסבל מרוב הצרות והתלאות וטרדות הזמן. לכן אתה א-ל רחום וחנון עשה עמנו כמו שהבטחתנו על-ידי נאמן ביתך וחנותי את אשר אחון ורחמתי את אשר ארחם, ואמרו חז"ל אע"פ שאינו הגון ואינו כדאי כי כן דרכך להטיב לרעים ולטובים.

הלא זה ממש פירוש המילות. **כשאתה מדבר ככה, אתה לוקח את האור ומאיר ממנו לתוך החושך.**

ויהי כנגן המנגן

נאמר במשל: יש שהאדם שומע ניגון ערב מאוד, אך באמצע הוא יוצא לענות לצלצול הטלפון, וכשהוא חוזר, הוא שומע ניגון שונה לגמרי ובטון אחר לגמרי, ושואל את היושבים שם: זה אותו ניגון שהושמע בתחילה? והם עונים לו: כן, זה ההמשך של אותו ניגון. הוא מתפלא: מה הקשר? הלא זה נשמע ניגון אחר לגמרי. אז מסבירים לו: מאחר שחסר לך את החלק האמצעי, אינך

לזכור את העבירות ורגע אחד לרקוד ולשיר?! לא! אל תערבב. קח את התפילה של הרבי ר' אלימלך. **מאוד ברור. זוהי המציאות שלי, אלה הם החבילות שאני סוחב, אלה הם החורים שהקב"ה זימן לי ועדיין לא מצאתי שם את האור,** ואיני רוצה לחשוב בכלל שאצטרך לחזור לאותו חושך, ואיני יודע כמה זמן עוד יקח לי עד שאחלץ ממנו. אבל **רבונו של עולם! הן חנון אתה. בזאת חנוכה הקב"ה מאיר את כל המדות של רחמים משמונה עד י"ג.** נו, כל-כך הרבה נרות יכולים להאיר גם בתוך החושך שלי. כשאתה מתפלל באופן זה, אתה יכול אח"כ להתפלל גם ממדרגה למדרגה תעלינו. אותו דבר כשהאדם אומר את ספר התהלים. הוא מדבר על שני החלקים שם. הוא מדבר על הבעיות שלו בגשמיות וברוחניות. בברחו מפני אבשלום בנו, וכאשר בא אל בת שבע, וכן הלאה. ולאן הוא הגיע? לכל הנשמה תהלל י-ה הללויה. הוא הגיע לכאלה שירות ותשבחות לריבונו של עולם.

הקב"ה מצמצם את עצמו לכל אחד, ועל האדם לדעת כך: **הבעיות שאתה מתמודד אתן,** אינן עומדות לך לרועץ בדרכך, אלא **סוללות את דרכך.** אל תייחל שייעלמו כאילו לא היו, אלא **תנסה להאיר אותן ומהן להמשיך הלאה.** ועליך להבין: פעמים הרבה אתה מרגיש - לי יש בעיה ולא להקב"ה, ואני מבקש ממנו ראה בעני עבדך. ולמען האמת: לך יש בעיה?! להקב"ה יש בעיה. **הקב"ה רוצה להאיר שם, אך הוא נתן לך את התפקיד שתתפלל ותתחנן על כך.** השכינה שרויה בצער. וכשהאדם יודע שהקב"ה נתן בשביל זה את החנוכה ואת זאת חנוכה. הוא מנצל זאת להתפלל, לומר תהלים, להודות ולעסוק בשירות ותשבחות בכל הצורות והאופנים, ולהאמין שהקב"ה יאיר במקומות הנמוכים ואז תתקיים תכלית הבריאה.

שרוי בערבוביא. אין הוא יודע אם הוא מתעלה או לא. לו היה מקבל בהירות - אלה הן המעלות ואלה הן החסרונות... לו היו אומרים לו: דע לך! בימים אלה יהיה לך יותר קל ובימים אלה יהיה לך יותר קשה. אתה לומד בכלל, וזה ממש נפלא, אך דע לך שראש הכולל יש לו צורך שבראש חודש יתפללו עמו במניינו ואח"כ הוא עורך שולחן וצריך לעמוד שם מתחילה ועד סוף. זה המחיר. אם אתה מבין זאת - אתה יכול לשבת שם עשר שנים, ואם אינך מבין זאת - תתרתח על זה באמצע החודש ג"כ.

הירות מעירבוביא

בחזרה אל האדם. יש שהאדם יודע שיש בו אור וחושך, אבל הם משמשים בו בעירבוביא ולכן אינו יודע מה קורה אתו, רגע אחד הוא מלאך, ברגע השני הוא גלח. וכמו שאמר **התפארת שלמה'** שיתכן באמצע פסוקי דזמרה, ש'הללויה' הראשון יהיה האדם בשמים, ובשני יהיה ליד השאול. ובכן, אדם כזה, כשמגיע יו"ט, או שהוא מרגיש משוגע, או שהוא זוכר מעבירותיו ואין היו"ט קשור אליו כלל. הוא מרגיש מאוד שלא בנוח, אך מנחם את עצמו: ה' יעזור, שבוע הבא כבר לא יהיה חנוכה ונוכל לחזור לסדר היום. זהו מהלך אחד, והמהלך השני הוא שהוא חושב: מה, אני צריך לסבול בגלל שיש לי בעיות כאלה קשות?! אינני קשור לזה כלל. אעשה מה שהרבי האמרי חיים' עשה, ואגיל ואשיש. אה, לפחות הוא נוכח ביו"ט. אבל חבל... האור הרי צריך להיכנס לתוך החושך. בשבת יש באמת מושג ששוכחים לגמרי, אבל כלפי זה זאת חנוכה אינו שבת. זאת חנוכה הוא משהו אחר. זאת חנוכה נועד להכניס את האור במקומות הנמוכים.

שואל האדם: ובכן, מה אעשה? לרקוד כמו שתיאר ה'תפארת שלמה'?! רגע אחד

יום ראשון פרשת ויגש ה' טבת תשפ"ד

ההזדמנות היקרה של ימי השגרה

הסלידה מתקופת השגרה

יש הרבה שיש להם איזה רושם במוח שמצב שאין בו שינויים הוא מצב קצת מת. צריך לעורר שמחה. צריך לעשות משהו שימלא את האנשים בחיות. אי אפשר לחיות ככה חיים טכניים בעלמא. ונאמר שוב: יש הרבה מאוד אנשים שטבועה בהם השנאה לימי שגרה אך ורק מחמת הזכרון שיש להם משנות הישיבה, כאשר המשיגים כבר לא היה להם חשק לפקח על הבחורים, והבחורים כבר לא היה להם חשק לעמוד בסדרי הישיבה, ואלו כמו אלו דחפו את הזמן והמתינו לביאת הגואל. וכל שכן בשנה מעוברת. איך אמר לי פעם משיגי בישיבה? יש תקופה בשנה שצריך לקנות בהם לוח גדול עם דפים גדולים, יום לדף יום לדף, וכל יום לתלוש דף אחד וכך ירגישו כולם שהימים מתקדמים. יש כאלה שהקב"ה עוזר להם בחודשי שבט ואדר, והם מתחננים או שקרובי משפחתם מתחננים. שוברים קצת את השגרה.

אך למעשה, כשיתבונן בכך האדם, יראה **שמהלך התורה הוא דווקא באופן זה**, והתורה היא לא רק מלאה חיות, אלא היא **מקור החיות**. כי הם חיינו ואורך ימינו. היא מלאה בחיות ופרישקייט ולעבעדיקייט [רעננות וחיות]. נמצא שלפני שהאדם יודע מה עליו לעשות, הוא צריך להבין שאותו פסוק שאומר ובהם נהגה יומם ולילה - הוא לומד ביום ובלילה, בערב שבת ובמוצאי שבת, ובכל עת - אומר גם כי הם חיינו. איך שני אלה הולכים יחדיו?

אנשים אוהבים ששון ושמחה

אנו נכנסים עכשיו בס"ד לתקופה של שגרה, תקופה בת ארבעה עשר שבועות עד פורים. אפילו עשרה בטבת חל השנה ביום שישי. ובכן, הזדמנות נפלאה היא להתבונן במעלותיה של תקופה זו ולראות איך אפשר לנצל אותה. הנה יש הרבה שיש להם עדיין קצת שנאה שנותרה להם מתקופת הישיבה למושג שגרה. ימי השגרה נראים להם יבשים ומשמעממים. תביא משהו מעניין, איזה פורים קטן. תעשה קצת לעבעדיג. הן גם פורים קטן חל השנה ביום שישי. אי אפשר ככה. צריך משהו שישבור קצת את השגרה ויכניס קצת עליונות באויר.

אפשר לראות שיש כאלה ימי הילולא משמחים. לדוגמא: היה פורים, היה שמח, ואז חוזרים לשגרה ונהיה כזה שקט. נו, מה עושים? אה, נוסעים לליוענסק אל הרבי ר' אלימלך. איננו מתכוונים לזלזל חס ושלום. הלא זה מביא הרהור תשובה. אך כוונתינו שהרבה אנשים שמתעוררים לנסוע מסיבה זו. הם צריכים משהו שירנין קצת את העסק. עד כה היה שמח, ועכשיו מה? סתם ימים יבשים?! הרי צריך משהו באמצע. אחרי פסח מתחיל העסק עם ר' שיינ'לע ואחרי זה ל"ג בעומר. קשה לו לאדם לנצל את השגרה, את הימים הפשוטים, בהם יש לו סדר קבוע, שחרית וקביעות עתים ועוד קביעות עתים, ועבודת הפרנסה. אכן כן, יש הרבה אנשים שאינם שואבים חיות מהסדר הקבוע של ימי השגרה, ואינם יודעים אפילו למה. הם חושבים שככה זה אצל כולם. צריכים אנו אפוא ללמוד את הסוגיא ולהבין את ההזדמנות הנפלאה שקיימת בתקופה כזו.

דרכה של תורה

יותר מזה, הבה נדבר בשפה תורנית. ידוע שיש קליפה שנקראת מצות אנשים מלומדה. הנביא כבר צווח על זה. פסוק הוא **בישעיה** (כט, יג). הקב"ה שלח את ישעיה להוכיח את ישראל מדוע המצוות שלכם באופן של מלומדה, באופן יבש וישנוני? זהו לגבי תורה ומצוות, וכן הוא לגבי תפילה. העושה תפילתו קבע, אין תפילתו תחנונים (ברכות כב, ב). מי שעושה תפילתו באופן של קביעות, תפילתו מאבדת את חיותה ואינה מועילה, כי אינה נחשבת כתחנונים. יש הרבה דברים שאם האדם עושה אותם, הם מגדירים את תפילתו כקבע. הגמרא מונה רשימה של דברים, כגון אם לא חידש דבר וכדומה.

יום בלי יוצא מן הכלל. התמידים היו באופן זה, והתפילות נקבעו באופן זה, שחרית מנחה וערבית. אותה תפילת שמונה עשרה, שלוש פעמים ביום. אף קביעות עתים פועלת באופן זה. אי אפשר לדלג. בין כשהוא בבריא, בין כשאינו בריא, בין כשהיתה לו חתונה, בין כשלא היתה לו. אין תירוצים. **האדם צריך לעבוד את ה' באופן זה, ויראי ה' בכל הדורות באמת עבדו את ה' באופן זה.** ואותם יראי ה' הצדיקים שמפיהם אנו חיים, **הרי היו מלאי חיות בכל עת ובכל שעה,** וכשהיו בבחינת מוחין דקטנות לא היה פירושו שלא התפללו באותו יום או שלא התפללו בחיות באותו יום, אלא רק לפי ערך היו בבחינת מוחין דקטנות.

ובכן, עלינו להבין איך התמידות והקביעות, לא רק שאינה מונעת חיות, אלא היא גם מוסיפה חיות. איך זה עובד? איך סדר של שבועות רבים, יגש, ויחי, שמות, וארא, בא, בשלח וכו' יכולים להוסיף חיות באדם. הגם שהם שבועות של שובב"ם, הלא אין בזה נפקותא גדולה, שהרי אין עורכים בהם סעודות גדולות באמצע הסדר הראשון. להיפך, עושים סדרים של שעות רצופות. איך זה מוסיף חיות באדם?

הטובה היא הטרדה אם לאו

אותה שאלה אפשר לשאול גם באופן אחר. הנה הקב"ה יצר דבר שנקרא 'עול'. **הקב"ה רוצה שהאדם יקבל על עצמו עול, וכל המקבל עליו עול תורה, מעבירין ממנו עול דרך ארץ.** כשאין לו לאדם עול, כשאין לו לאדם דברים שמטרידים אותו, הוא מתמלא בעבירות ויצרים, וכפי שמבאר בחובת הלכבות (שער הבטחון פ"ג) שהקב"ה ברא את העולם באופן שהאדם צריך לעבוד לפרנסתו, כי כשהאדם הולך חופשי,

יש מי שמרגיש שאותם שמתפללים במנין של שעה שש, ובראש חודש מקדימים את שעת התפילה לחמש וחמישים, ובשני וחמישי מקדימים אותה לחמש חמישים וחמש, הם אנשים יבשים, ואומר בלבו: איני רוצה להיות מהם. אני מבין אותו. אני מבין היטב מדוע הוא אומר כך. הוא רוצה שתהיה לו היכולת להכין את עצמו קודם התפילה כל פעם לפי הצורך. היום הוא רוצה עדיין לא התכונן מספיק ורוצה להתפלל היום במנין של תשע. הוא עושה מהומה, הוא כבר אחרי המקוה השני, הוא כבר למד ספר חסידי, הוא כבר אוזח בכוס הקפה השישית. פעם ככה ופעם ככה. פעם הוא נוסע לאיזה מקום קדוש להתפלל ופעם הוא חוטף לו תפילת ותיקין. אין מוחו סובל שהתפילה תהיה יותר מדי בבחינת תמידין כסדרן.

והשאלה היא מהי הנשמה של סוגיא זו. מוכרח להיות לה נשמה, כי כשמתבוננים, קרבן התמיד הרי הוקרב בבוקר ובערב בכל יום תמיד, אפילו בשבת ואפילו ביו"ט. בכל

גדולים, והוא השגרה יותר קלה עליו. ויש מי שנפשו יותר תוססת ועליזה וזקוקה לשינויים בכל עת והוא יותר קשה לו עם תקופת השגרה.

הקדמה שניה: שכאשר מתחילים לדבר בענין המעלות שבצורת חיים של תמידין כסדרן, צריך לזכור שהמעלה הראשונה היא **שמי שיש לו סדר, המציאות הוא שהוא יכול להספיק הרבה יותר**, כי אינו צריך להשקיע זמן כל פעם מחדש להביא את נפשו לכאן. **הוא יכול לדחוס לסדר יומו הרבה יותר דברים.**

חסכון ביגיעה ובדמים

נביא משל ממקום: קהילה של אלפי אנשים שהו בשבת במירון. הם הקימו כמה אוהלים גדולים, אוהל אחד לשולחן הטהור, ועוד אוהל לסעודות, ועוד אחד להיכל התורה, ואף הקימו מקווה עראית. זה עלה להם הון תועפות, אבל היה פאר והדר. היה כל-כך נפלא שחשבו אולי נעשה זאת שוב. היה לזה תועלת גדולה, כולם התעלו והתאחדו. מה טוב מזה? לאחר שלוש פעמים שעשו זאת, התבוננו העסקנים וראו שכל פעם הם עושים זאת במקום אחר וכל פעם צריכים להתחיל בהכשרת הקרקע מחדש ובהקמת האוהלים הנלקחים בשכירות, ובבניית המקווה, הכל מבראשית, והדבר עולה להם מיליונים רבים. אולי כדאי שיקנו את האוהלים והמקווה וישאירו אותם במקום אחד, וכל אימת שיצטרכו, יהיה להם מן המוכן, וכשלא יצטרכו, ישכירום לקהילות אחרות. הם ישבו על המדוכה והחליטו מה שהחליטו.

האם זה באמת אפשרי מבחינה טכנית, בפרט במירון? את זאת נשאיר לאלה האוהבים להתעסק בדברים אלה, אך כעת ניקח את המשל הזה לעניננו. כשהאדם צריך להתחיל כל פעם מחדש, כל דבר

תיכף ומיד גופו מתחיל לחפש עבירות ודברים שאינם ראויים. מי שיש לו גם תורה וגם דרך ארץ, אומרת עליו **המשנה באבות** (ב, ב) שניצל מן החטא. יגיעת שניהם משכחת עוון. ואף כאן אפשר לשאול אותה שאלה: טרדה היא דבר טוב או לא? הן תמיד אנו מבקשים שנוכל ללמוד בישוב הדעת ובלי טרדות. כן, אבל מצד שני, מי ששום דבר אינו מטרידו, אינו במצב טוב. כשיש לו לאדם עול גדול, ואפילו עול דרך ארץ, כך אומרת לנו המשנה, וכך אומר לנו ה'חובת הלבבות', וכך אומרת לנו המציאות, אין לו זמן לחטוא. וכפי שהרה"ק **מקאצק** זיע"א אמר לחסידיו: רצוני שלא יהיה לכם זמן לחטוא. **מי שיש לו עול על צווארו, מוחו טרוד בדברים יותר נחוצים**, וכשהוא רואה את פלוני עומד בחדר הקפה מול קהל שומעים כרויי אוזן ומביע את דעתו על הממשלה ברוב פיקחותו - אין הם פועלים נכונה. אני הייתי פועל אחרת. הוא מסתכל עליו בעיניים תמהות - אמור לי! אתה בחור?! יש לך זמן לדברים כאלה?! אני אין לי לא זמן ולא מקום פנוי בנפש לדברים כאלה.

ובכן, מה נכון? מצד אחד אנו רואים שטרדה היא דבר נפלא מאוד, כי כך אין האדם ריק ופוחז שרץ אל העבירות. ומצד שני, הטרדה הרי גוזלת מן האדם את תפילתו. חבל! הוא כל-כך טרוד. יש לו מלחמה שלמה באמצע התפילה. להרים את הטלפון או לא להרים? ה' ירחם.

מעלותיו של סדר מחזורי

נדבר אם כן על הסוגיא בשני האופנים, ובעיקר נחתור להגיע אל הענין הראשון, הענין של תמידין כסדרן. ונקדים לזה שתי הקדמות קצרות. **ההקדמה הראשונה** שצריך לדעת **שיש תכונות שונות בענין**. יש מי שמצד תכונת נפשו אינו אוהב שינויים

יום, כל פעם מחדש, הוא מבוזז זמן וכוחות נפש, ואינו מספיק כלום.

עוד דוגמא: יש זמנים במשך היום שהם חורים כאלה, רבע שעה כאן, עשר דקות שם. והנה מצוי הדבר שהאדם אף פעם לא קבע סדר לעצמו מה הוא לומד באותם זמנים, או מה הוא עושה בהם. אתה רוצה לעשות משהו יותר קל באותם זמנים? בשמחה, אבל מה? הוא מעולם לא חישב. ולכן כל פעם שמזדמן לו חור כזה (ואין זה מזדמן לו בתדירות, כי הוא כל-כך מסובב...), אינו יודע מה לעשות בו. הוא מתחיל לחשוב: אולי להוציא עכשיו משניות, אולי משהו אחר? ופעמים הרבה זה נגמר אצלו עם בדיקת החדשות. **כשיש לו לאדם סדר מחושב, אינו צריך לעשות את ההחלטה כל פעם מחדש.** פעם אחת קיבל את ההחלטה, ויתכן שבאמת לקח לו כמה פעמים עד שהבין מה באמת עובד בשבילו, אך מאז שהבין מה עובד, הוא זורם עם זה ואינו צריך להתחבט כל פעם מחדש.

חסכון בכוחות הנפש לצורך השקעה באיכות

וכעת נבוא אל העיקר. כפי שהאדם צריך לנהל מלחמה בענין הכמות, כך הוא צריך לנהל מלחמה בענין האיכות. ניקח לדוגמא את התפילה. יש מי שנמצא בתחילת דרכו או שהוא בגדר של בעל תשובה, ויש לו מלחמה עם עצמו שלא לשוחח באמצע התפילה. הוא מתפלל במקום כזה שמציב בפניו נסיון בענין הזה. מלחמה. הנה כשהוא עסוק במלחמה, פירושו של דבר שהוא משקיע כוחות הנפש בזה, ולכן אם הוא נשאר במלחמה זו, אין נשארים לו כוחות נפש לעסוק בפירוש המילות ובחידושים ורעיונות. וכן הוא אם הוא עושה דברים קודם התפילה שמטרידים את לבו, שבשעת התפילה הוא צריך לנהל

עולה לו פי שנים. תחשבו לרגע על שלום ביתו לבד. כל פעם שהוא מחליט לקחת את עצמו בידיים שוב, הוא צריך ללכת שוב להפציר באשתו שאינו רוצה לעזור עכשיו בטיפול הילדים כי הוא צריך להשקיע בעצמו. לעומת כן, מי שיש לו סדר קבוע, הוא יודע מתי הוא מתפלל וכמה זמן יש לו ללמוד קודם התפילה, וכן הלאה, אינו צריך להפציר באשתו כל פעם מחדש. פעם אחת מתמודדים עם הקושי לראות מי ישיב את הילדים בערב ומי ישלח אותם לבית ספרם בבוקר, ועושים סדר בענין. עושים זאת באופן שיוכל להתפלל ושיוכל ללכת לנוח בזמן ושיוכל לומר ברכת השחר לפני התפילה, בקיצור שיוכל להיות יהודי הגון, ועכשיו הענין זורם. אשתו אינה באה אליו בטענה כעבור שבוע מדוע אינו מושיט יד, כי הדבר נקבע ביניהם מהו חלקו של כל אחד באופן שייטב לשני הצדדים. וזוהי אחת מאלפי הדוגמאות הקיימות.

לא עוד מלחמה

הנה דוגמא נוספת: בחור בישיבה שקיבל התעוררות נפלאה ורוצה ללמוד עכשיו ברציפות. הוא מתחיל ללמוד, אבל כולם באים לדבר אתו בעניני דעלמא. ועכשיו יש לו התחבטות גדולה. הוא העמיד לידו פתק שכתוב עליו: אני לומד ברציפות, נא לא להפריע. ואחד עשה ממנו ליצנות ולקח ממנו את הפתק. אח"כ החליט לנקוט בעצה אחרת. כל פעם שמאן דהו יבוא לדבר אתו, יתעלם או יאמר נו... אומרים לו לבחור כזה: את המלחמה הזו אינך צריך לערוך כל יומיים. יש עצה בשבילך. אתה עורך פעם אחת את המלחמה, ומכאן ואילך כולם יודעים שאלו לא ניגשים לדבר באמצע הסדר. האפשרות לדבר אתך באמצע הסדר הופכת לנחלת העבר. זהו זה. הנה כי כן, **כשהאדם מנסה לקחת את עצמו באלף דברים כל**

לסוג הבית שלו, לגיל שלו. זה לוקח זמן. זה יכול לקחת אפילו כמה חדשים. אבל האם אתה רוצה שכל החיים תצטרך להלחם על זה, וכל שנה בראש השנה ויום כיפור כשתרצה לקחת את עצמך בידיים, תנהל אותה מלחמה?! הלא אפילו מצד חכמת חיים זה טיפשי. אתה שורף לחינם את כוחות נפשך ונשאר באותו מקום. **כמה נעים זה כשהאדם קולט - אם יש לי עכשיו תקופה של ימי שגרה אשר מתנהלים תמידיו כסדרן, הרי אני יכול להבחין עכשיו בנפשי מה עובד בשבילי,** וברגע שאני מבחין, הקב"ה עוזר וזה נעשה קבוע ומסודר.

קבעת עתים לתורה?

וכפי שהדבר קיים בענין סוגיא זו, היכן הוא מתפלל שחרית, ומתי הוא מתפלל שחרית, ומה מועיל שנפשו תפעל על כל הנקודות שמסביב, מתי הוא הולך לישון ומתי הוא קם בבוקר, ומה הוא עושה קודם התפילה ומה אינו עושה, כך הוא קיים לגבי עוד הרבה דברים. יהודי זה שנרדם בשיעור הדף היומי בלילה, ומחזיק חזק... יום אחד הוא עומד בעת השיעור, למחרת הוא שותה קפה, וביום השלישי אינו מגיע כלל וחוזר חלילה. הן רואה אתה שהלילה אינו זמנך. כן, אבל איני יכול בזמן אחר. נו, אתה שואל או משיב? מקשה או מתרץ? מוחך אינו פועל בשעות האלה. האם אתה צריך לשרוף שלוש שנה רק כדי שתרגיש קצת סיפוק ותוכל לומר: יש לי שיעור. אני מכיר אנשים שאין להם בכלל שיעור?! למה אתה צריך לשרוף את חייך. קלוט את זה, חפש, תתחנן לריבוננו של עולם, התפלל ותחזור ותתפלל, עד שתמצא סדר לימוד שמוחך פועל אז, ועד שתמצא לימוד שנפשוך מקבלת ממנה סיפוק וחיות ושמחה, כי כשאתה לומד אותו, אינך לומד אותו כדי שתוכל לומר שאתה לומד, אלא כי אתה

מלחמה כדי לדחוק את הטרדות, ולכן חסר לו הרוגע שמוחו יוכל לפרות ולרבות בשעת התפילה ושיבין דברים שמעולם לא הבין וידלה מטמונים ומרגליות אשר כל מי שאומר את תיבות התפילה בהכנעה ואינו מטריד את לבו קודם התפילה, דולה אותם. כבר שישים יום שהוא אומר אותן מילים, מעולם לא הבין מה מונח במילים צדיק ה' בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו. הבנה חדשה. כך פועלת תורה, כך פועלת התפילה. כל עוד האדם בזה העולם, יש חידושים, אור וחיות בפסוקים, וכל זה בלי ללמוד קבלה.

ובכן, כשהאדם אינו מסודר והוא עייף, כי אמש הוא הלך לישון בשעה שלוש. היה לו איזה סיפור שלם עם הטלפון. כל לילה יש לו איזה סיפור שלם שקרה לו. הוא לא מסודר. **חז"ל** הרי אמרו שהאדם צריך שיקבע לו מקום לתפילתו. הוא לא מסודר היכן הוא מתפלל ומתי הוא מתפלל, וכן אינו מסודר בענין השכיבה והקימה. ולכן אף אם נניח שהוא נלחם שלא להגיע באיחור לתפילה. הן פעמים הרבה האדם עוזב לגמרי את המלחמה. הוא לא נלחם אפילו. מתי שהוא קם - הוא קם. מתי שהוא מגיע - אז הוא מתפלל. אזי סתם צריך לקרוא לחברה קדישא. אך אנו מדברים באופן שהאדם נלחם. הוא מכין שעונים מעוררים, הוא מדבר עם חבר שיתקשר אליו. אבל כה חבל. אתה רוצה כל החיים לעמוד שם על הגבול ולהילחם?! תגמור עם המלחמות האלה. תעשה לך גדרים ברורים אשר עליהם אין מה לדבר.

ושוב, יתכן שיהיו לו לאדם כמה טעויות עד שיבין מהו הדבר הנכון לו. אף פעם זה לא קורה שמיד בפעם הראשונה הבין האדם מה הוא צריך לעשות, ומאז עד סוף ימיו לא צריך היה לשנות. בוודאי יש את התקופה שבה רואים מה עובד ומה לא עובד, לנפש האדם, לסוג סדר היום שלו,

הסוהר. אך כשהאדם צעיר, וכל שכן כשהוא צעיר מאוד ועדיין בישיבה, כששואלים אותו מה הוא רוצה לעשות, אינו יודע בדיוק. הוא רוצה להתרוצץ ולהשתובב, ולכן אמרו לו: לא... אתה חייב לבוא בבוקר. הטילו עליו עול. היכן היית בשחרית? קנס!!! הוא לא יכול היה לסבול זאת. אבל תחשוב קצת. עכשיו שאתה כבר יותר מבוגר קצת **מהו הדבר שנותן לאדם את החיות הגדולה ביותר בעוה"ז וממשיך אתו לעוה"ב?** הלא זה היכולת להוציא את פנימיותו מן הכוח אל הפועל, והיינו כשיצליח שהמחיצות החוסמות אותו מלהוציא את כוחותיו - יפלו, ויוכל להיות מי שהוא באמת.

האדם מחפש את עצמו

אף זה שבחורים מסתכסכים עם הוריהם, נובע מאותה סיבה. לדאבון לב, על הדרך הם עוברים על מצות עשה דאורייתא של כיבוד אב ואם. אבל השורש הוא כי הוריו אומרים לו לעשות כך וכך, והוא רוצה לעשות אחרת. הוא רוצה לבטא את עצמו, וכשהאדם מתחיל את התהליך של ההתבטאות העצמית, הוא עושה הרבה שגיאות, כי אינו יודע כיצד עושים זאת. הוא צריך שהקב"ה יסייע לו. **אם הקב"ה לא יגלה לו את הסוד, הוא יעשה זאת באופן בלתי נכון.**

ואף שהאדם חושב שכבר הגיע... הוא אומר בלבו: זה מה שתמיד רציתי להיות... יש לי עכשיו משהו שמתאים לתכונת נפשי... ולמעשה, הוא רק התקרב, אך עדיין לא הגיע. עדיין הוא עושה זאת באופן חיצוני שלא בגישה הנכונה. **הוא זקוק להרבה מאוד תשובה וסייעתא דשמיא כדי שנשמתו תאיר החוצה וגופו לא יעכב בעדה.**

ואם כן מדוע לא יבין האדם שזה פועל בדיוק להיפך? אולי זה לא נעים בהתחלה,

באמת לומד. וכפי שאמרנו לעיל בענין התפילה שיש כאלה שאינם מנהלים כבר את המלחמה כי כבר התייאשו מזמן, כך יש בענין הלימוד...

שאיבת חיות כיצד?

והנה כעת נתבונן בפרט אחד ששייך ג"כ לענין זה. יש הרבה מאוד בני אדם שימים טובים ושאר שינויים הנעשים בחייהם, הם נחמה גדולה בשבילם, כי הם מסיחים את דעתם מבעיותיהם. מי שנמנה על האנשים האלה, מאוד מאוד נהנה בחודש תשרי. למה? כי אז אינו זוכר מבעיותיו. ששון ושמחה. ערב שבת, מוצאי שבת, ערב יו"ט, מוצאי יו"ט. הוא שונא את השגרה. בוודאי הוא שונא אותה. אכן השנה באסרו חג שמחת תורה, לא היתה לו את הצרה הזו של החזרה לשגרה, כי לדאבון לב, בגלל הצרות שפקדו את בני ישראל, הוא היה שוב עסוק בדברים אחרים ולא הוצרך להיזכר בבעיותיו. אבל עכשיו כשמגיעה תקופה זו של החודשים שבין חנוכה לפורים, הוא ירא מאוד, כי הוא יודע שעכשיו הוא עלול להיפגש בבעיותיו. ולכן הוא מייחל שיקרה איזה דבר (והלוואי רק דבר טוב) שיפיג את השקט - אולי יארגן מישהו איזו נסיעה למקומות הקדושים. אולי בכל זאת.

אבל הדבר הזה הוא היפך החיות. בדיוק הפוך. ואנשים יכולים לחיות את כל חייהם עם הטעות הזאת. הבה ניזכר, מדוע בישיבה היינו כל-כך ברוגז בימים האלה שבהם הסתכלנו על השעון ועל הלוח ושוב פעם על המשגיח - מתי הגהינום יסתיים? מתי ייגמר כבר הזמן? מה היתה הסיבה לכך? **הסיבה העיקרית היא כי לאדם יש רצון לעשות מה ש'הוא' רוצה לעשות, והרצון/הדחף/הצורך הזה מגיע ממקום טוב, כי הוא רוצה להביע את עצמו. הוא רוצה שנשמתו תאיר ולא תהיה כלואה בבית**

"לא יהיה בעל נפש רחבה נבהל להון ולא עצל ובטל ממלאכה", ולכאורה יש כאן צירוף של עוד סוגיא שלישית ורביעית, שלא להיות בעל נפש רחבה ושלא להיות עצלן, כי אם להיות בעל עין טובה.

וראיתי בשם הגה"צ רבי משה שפירא זצ"ל שרואים מדברי הרמב"ם שאחת מהסיבות שהאדם צריך לעסוק בתורה מתוך רצינות וקבלת עול, היא כדי שיהפך לאדם מן היישוב ומדותיו יתייבבו נכונה. כשיש לו לאדם עול לעסוק בתורה ולתכנן את סדר יומו באופן שלא יתבטל מקביעות העתים שלו, ולחשוב כל יום בעת לימודו מה שאיפותיו ולאן הוא רוצה להגיע, הרי הוא מעמיד את נפשו במקומה הנכון. עם הזמן הוא נהפך למי שאינו נבהל להון, אלא יש לו עין טובה והוא שמח בחלקו. אלה הן התוצאות של מי שממעט בעסק ועוסק בתורה. הוא עובד, אין הוא עצל, אין הוא בטל ממלאכה. הוא עובד באופן רציני. אבל הוא אחד שנושא על עצמו עול. וכשאומרים עוסק בתורה, הכוונה למי שמתלמד בדרך לימודו הלכות והליכות. זה נכון, זה אינו נכון; זה ישר, זה עקום. וכך נפשו מתיישרת ומתחילה לשאוף רק לדברים הנכונים.

כשאינו לו לאדם קביעות עתים, אם מצד האיכות, אם מצד העקביות (ההתמדה), צרתו אינה רק שאין לו קביעות עתים, אלא גם, ובעיקר, שנפשו מתענותת. תסתכל על סגנון דיבורו ותראה שהוא נבהל להון. תשמע אותו מדבר ללא הרף כמה הוא מקנא בעושר פלוני ואיזה חלומות ודמיונות יש לו להגיע ג"כ לפסגת העושר, ובדרך לשם הוא עושה מעשי שטות ופושט רגל, והכל מפני שהיה נבהל להון. שואלים אותו: מה חשבת שעשית את מעשי השטות האלה? ואין לו תשובה, כי באמת לא חשב. לא היה לו מוח לחשוב.

אבל כך היא האמת. **כשהאדם נמצא בימי שגרה**, ימים של תמידין כסדרן, יש לו את ההזדמנות להתחיל לשים לב אלו דברים מתאימים לתכונת נפשו ואלו דברים אינם מתאימים, ויתחיל לפעול על פיהם, עד שיוברר לו הדבר עד הסוף. לי נחוץ כך וכך, לי מתאים כך וכך. האנשים האלה שבסביבתי - אינם טובים להתעלותי; והאנשים האלה - טובים ומועילים לה. וכן בענין הזמנים. לכל אחד יש זמנים שהם בבחינת 'שטח מת'. מוחו לא עובד בהם. יש אנשים שבליה מוחם עובד להפליא. הם לומדים אז בישוב הדעת ובשיא הערנות. ויש אנשים שמוחם עובד רק בשעות הבוקר. ובכן, יש לך דברים אחרים מועילים שאתה יכול לעשות בזמנים האלה שאין ראשך פועל בהם. שים לב לזה וקבע את סדר יומך לפי זה. מדוע אתה צריך לעשות את הדברים הטכניים בזמנים שבהם מוחך עובד כמו שצריך? הרי את הזמנים האלה אתה יכול לנצל לתורה ותפילה, ואילו את הדברים הטכניים, תעשה כשאינו מוחך פועל כיאות. שים לב לכך.

קבלת עול תורה למה?

הנה הרמב"ם בהלכות דעות (פ"ב ה"ז) כתב בזה הלשון: "וכן לא יהיה בעל נפש רחבה נבהל להון ולא עצל ובטל ממלאכה, אלא בעל עין טובה ממעט בעסק ועוסק בתורה, ואותו המעט שהוא חלקו ישמח בו". הנה מקופיא נראה שיש בדבריו צירוף של כמה סוגיות בתורה שאין להן שום שייכות זו לזו. מצד אחד כתב שעל האדם למעט בעסק ולעסוק בתורה. הפלא ופלא. סוגיא נפלאה. על האדם לעסוק במלאכה רק כפי מה שהוא צריך כדי חייו, ובשאר הזמן יעסוק בתורה. ואז הוא ממשיך: "ואותו המעט שהוא חלקו, ישמח בו", ולכאורה סוגיא אחרת היא שעל האדם להיות שמח בחלקו. ובתחילה הוא אומר

עכשיו יסורים. הירגע. ועליך ללמוד איך מתמודדים עם יסורים. איך מתפללים באופן שהתפילה מזכירה לו לאדם שהוא בידיו של הקב"ה ושהקב"ה עושה הכל לטובה. אתה נזכר איך היסורים מזכירים לאדם ליישר את דרכיו ומברר איך חוזרים בתשובה. היסורים האלה מזכירים לך להסתכל בפניה של האמת, וכיון שאתה עושה כן, אתה מטפל בשרשן של הבעיות.

דבר זה קיים בכל ענין וענין. הזכרנו תפילה כדוגמא, הזכרנו קביעות עתים כדוגמא, ועכשיו דיברנו בענין הבעיות שמתעוררות בימים של שגרה. וכאמור, על האדם להסתכל בפניהם של כל הדברים האלה ולומר: הסיבה שאינם מסודרים אצלי, כי טרם מצאתי את הדרך לטפל בהם. אני עדיין מחפש את הדרך. וזה יכול להיות גם בדברים חיצוניים יותר, כגון חובותיו הכספיים של האדם. פתאום הם חוזרים אליו. עד כה אמרו לו: אחרי חנוכה א"ה, ועכשיו הגיע אחרי חנוכה. מתקיים בו באדם תעיתי כשה אובד באותם תחומים ולכן הוא כאוב כל-כך. הוא אומר בלבו: כבר ניסיתי כל-כך הרבה פעמים, כבר עשיתי כל-כך הרבה דברים, ושום דבר אינו עוזר. אה, עכשיו תחזור אחורנית, ותאמר בהכנעה גדולה: לא שום דבר אינו עוזר, אלא בינתיים לא נושעתי. אבל אמשיך לחפש את הדרך.

כמטמונים תחפשנה

במשלי כתוב (ב, ד-ה): אם תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה, אז תבין יראת ה' ודעת אלוקים תמצא. מה הפירוש בזה? חייבים לשנן ולזכור. הפירוש הוא כך: **האדם מגיע בהכנעה וענוה לאחר עשרות פעמים שניסה בעשרות צורות שונות למצוא את השי"ת בתוך מצבו** (לא לשנות את המצב), **מתרומם שוב ומנסה עוד הפעם.**

פגישה בלתי נעימה

השגרה מביאה את האדם להיפגש עם עצמו, ואת זה אנשים לא אוהבים. אנשים לא אוהבים להיפגש עם עצמם. כשהאדם נפגש עם עצמו, הוא נפגש עם כל בעיותיו. האדם מתמודד בדרך משל עם צער גידול בנים. הוא מנסה לעבור הלאה. הוא לא רוצה להיפגש עם הבעיה ולדון בה. הוא עושה הכל כדי לדחוק את הענין הצדה. היה חודש תשרי, ואסור לומר... אבל המלחמה גם עזרה קצת לדחיקת הענין, ואח"כ הגיע חנוכה, ועכשיו, עכשיו מה יש? אין כלום. מה אני עושה אתו למען השם? כל יום זה גיהנום. אתה רוצה לדעת את התשובה? אינני יכול לומר לך בדיוק מה אתה צריך לעשות אתו. זה באמת ענין כאוב. אבל הכאב שלך הוא שנפגשת עם עצמך וראית שאין לך מושג איך לטפל בבעיותיך, ובגלל כן אתה מנסה לברוח. **אל תברח. שים לב לכך.** אולי, עם הבן שיש לך בבית, תתבונן ותאמר: יש לי בעיה, אני עובר עכשיו יסורים. הבה נקרא לה בשם. מדובר בסוג של יסורים. לא קלטתי עד כה. עד עכשיו חשבתי שיש לי סתם בעיה שהישיבה אשמה בה. לא, לא, לא. **יש לך יסורים. זה נקרא יסורים. ועכשיו מה אתה צריך לעשות? אתה צריך להסתכל לה בעיניים ולומר: אני סובל אותה.** הקב"ה עושה את הדבר הטוב ביותר בשבילי. אינני בורח.

המומחים והשדכנים יכולים להעיד על כך ששיחות הטלפון שהם מקבלים עולות ויורדות בגלים. בתקופת החגים והשינויים, היה רגוע, ועכשיו שמתחילה השגרה, השיחות מתחילות לזרום. הבעיות מתעוררות בבת אחת ומיד חוזרים אל הדרך הישנה הבלתי הנכונה שבה האדם אומר: אתה יודע מה? אני אסדר את זה. לא, לא. אינך יכול לסדר את זה. יש לך

מבוגרים יש שכבר התרגלו שכל אימת שיוצא להם לדבר על נושא זה שאינו מסודר אצלם, הם מדברים על משיח. אמנם כן, יש בזה אמת. אתה יודע מהו האמת המונח בזה? **שהוא מרגיש שהוא נמצא שם בגלות וזקוק שם לגאולה.** לכל אחד יש הרי את הגלות הפרטית שלו ואת המשיח הגואל שלו, כפי שאמרו **הצדיקים** והסמיכו זאת על **הפסוק** ערכתי נר למשיחי (תהלים קלב, יז). אבל אל תברח מזה. עבור אל הצל. ואם אינך מוכן עדיין, תעשה זאת לאט. התקדם לשם.

הבאנו בתחילה מהרה"ק מקאצק שאמר שהוא רוצה שהחסידים שלו לא יהיה להם זמן לחטוא. וכעת נאמר שיש בזה עומק. העומק הוא שהקב"ה רוצה, וכפי שבאמת רואים מכל פסוקי התורה, בפרט בפרשיות ואתחנן עקב, כמו מה ה' שואל מעמך, **שהאדם יכניס את עצמו במצב נפשי שלא יבוא לידי חטא. זוהי העבודה שיש לו.** מה שאמרו חז"ל שהאדם זקוק לתורה ולדרך ארץ ויגיעת שניהם משכחת עוון, פירושו: אל תחיה במצב שהוא מלא בניסיונות. צא מעולם זה וכנס לעולם אחר. **אתה צריך לחיות בעולם כזה שבו אין מזדמנים לך כל-כך הרבה נסיונות.**

אמת נכון הדבר ששבע יפול צדיק וקם, וכפי שאמר ה'חווה' **מלובלין** זיע"א אנחנו דור של בעלי תשובה, אבל כשהאדם מחפש את הדרך... וזה מה שהאדם צריך לתפוס - חפש דרך שבה האקלים נכון, וממילא אינך בא לידי חטא. **הצדיקים** אמרו על **הפסוק** ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם, מדוע כתוב אחרי? לומר לך **שם מזדמנת לך ראייה, העיקר הוא שלא תלך אחריה.** אך יש פירוש נוסף. הפסוק אומר קודם לכן **שהאדם צריך שתהיה לו מערכת של מחשבות ונשיאת עול ודברים שמעוררים בו חיות ותענוג, אשר כולם ביחד מכניסים**

היכן אני טועה בתפיסת מצבי, באופן שבו אני תופס את מצבי? עונה האדם: אני טועה. אני רק רוצה לשנות את המצב. אינך צודק. לברך חלוק עכשיו על המקום. **וחז"ל** אומרים לך לא יהא לברך חלקו על המקום. **עליך למצוא את השי"ת בתוך מצבך עכשיו.**

פעמים שהאדם אומר: כן, אבל מאוחר יותר. לא! אל תדחוק לא את המקום ולא את השעה. תתבונן ותבין **מדוע אתה תופס את מצבך באופן בלתי נכון אשר בגלל זה אתה כל כך כאוב וממילא עושה הכל כדי להסיח את דעתך, וכשתבין, תראה איך כן לתפוס את מצבך באופן הנכון.** בכל העיניים והתחומים בחייך שאתה אומר בהם: עשה לי טובה! אל תדבר אתי בנושא זה, זה נושא כאוב... אכן מי שאומר זאת הוא כבר במצב מתקדם. יש הרבה שאף לומר שהנושא כאוב אצלם אינם יכולים. הם עדיין מתרחחים ומתבשלים בפנים ובחוץ והופכים עולמות בניסיונות אבודים מראש לשנות את העולם. עכ"פ **מי שכבר יודע שמדובר בנושא כאוב, אין לו לדחוק אותו הצדה, אלא יזכור שעכשיו הזמן.** לך אל המקומות האלה הכאובים ואל תפחד. **שא תפילה אל ה' והתבונן לראות מה הם הדברים שגורמים לך שלא יעבדו אצלך.**

למה תעמוד בחוץ?

זהו הדבר שמעמיד את האדם במקום הנכון. **וכשהאדם עומד במקום הנכון, הכל מתחיל לעבוד.** הדבר דומה לעומד ברחוב והשמש קופחת על ראשו ומייבשת אותו, ובצד השני של הרחוב יש צל. כל עוד האדם לא סידר כל מיני חלקים בסדר יומו, וכל מיני חלקים בבין אדם לחבירו, הוא דומה באותם חלקים כאיש זה העומד תחת השמש הקופחת. הוא מגיע ומזיע שם ומשקיע כוחות נפש מרובים. אכן אנשים

הרבה בתפילתו. וכן הלאה, כל-כך הרבה פרטים קטנים שהאדם יכול לעלות עליהם. וכן הוא לגבי הזמן והאופן והלימוד שהוא לומד, וכן לגבי הרב שהוא לומד אצלו. מה שקורה הוא, שכיון שהאדם יכול לכבוש תחום אחד ולעבור למלחמה אחרת, זה מוציא ממנו את פנימיותו, והרי הוא מצליח לעסוק בגוף הדבר ולא במה שמסביב לו.

חילך לאורייתא

נסיים במשל האחרון: בישיבה שמוכרחים להכניס בה את כל סוגי הבחורים, כגון ישיבה השייכת לקהילה, המשגיח תמיד מתלונן על כך שהוא צריך ברוב הזמן להתעסק עם הבחורים החלשים. כל היום אני צריך לטפל בהם, לכבות את הדליקות שהם מציתים ולדבר עם הוריהם. אין לי דקה אחת ביום לקחת בחור חשוב ולבנותו. נושא אמיתי וכאוב הוא, והדבר מפורסם. אומרים לו לאדם: אל תהיה בישיבה כזו. ימי השגרה נותנים לך את ההזדמנות לצאת מישיבה זו, שלא תצטרך להתעסק כל ימך עם הבחורים החלשים שבתוכך. יש לך את היכולת על-ידי תפילה ותשובה וסייעתא דשמיא לצאת מישיבה זו.

וכאמור, **כשהאדם עושה כן, הוא נעשה מלא חיות ואינו נשחק מן העבודה.** עדיין הוא נופל לפעמים וצריך להשקיע עבודה, אבל **יש לו זמן להעמיק במחשבתו ולעשות דברים נפלאים.** הוא יכול להתעסק בבניית החלקים הטובים, במקום להיות כשוטר המחלק קנסות. **התבונן בזה וצא לדרך, בסייעתא דשמיא...**

אותו למצב אחר שבו אין בכלל נסיון של ולא תתורו. הוא רחוק מהניסיון הזה, כי הוא הכניס את עצמו בדברים אחרים.

אכן כל עוד אין האדם בודק את עצמו בימי השגרה, אין הוא שם לב למתרחש אצלו, כי הוא מצליח להסיח את דעתו. כאן הוא נוסע לשבת, כאן הוא נוסע ליו"ט, וכן הלאה. אך **כשהאדם מוכרח להיפגש עם עצמו, אז הוא עומד הרבה יותר קרוב אל האמת.** ולא שיישבר ברוחו ויפול לייאוש על רוב העבירות שעשה, אלא **שיבין באיזו ישיבה הוא צריך ללמוד.** אם אתה לומד בישיבה המתאימה לך, אתה נמצא מוגן בתיבת נח. אתה גודל ומתעלה, וכשיש לך מוחין דקטנות, עדיין אינך מגיע לידי נפילה.

עכ"פ **כשהאדם שרוי במצב שהוא מוכרח להיפגש עם עצמו ועם בעיותיו, הוא רואה מה עליו לתקן, וממילא הוא יכול להתמלא חיות פי כמה וכמה, כי הוא מתחיל לכבוש עוד ועוד חלקים שלא יהיו אצלו נסיונות יומיומיים,** וכיון שהוא כובשם, **נעשית נפשו פנויה להתעלות עוד ועוד.** למשל, בענין התפילה. כשהאדם קולט איזה מנין מתאים לו ואיך הוא יכול להתכונן כדבעי ואיזה ספר הוא יכול ללמוד. פעם למד בחברותא וזה לא יצא טוב. עכשיו הוא יודע שלפני התפילה הוא צריך ללמוד לבד. הוא לא היה יכול לדעת זאת לפני שהתנסה בכך, ואי אפשר להתנסות רק בימים של תמידין כסדרן. פעמים שיש סידור מסוים שמסייע לאדם

לזכות

החתן **משה יצחק בן חיה שיינדל**
 והכלה **שיינדל שרה בת רבקה גיטל**
 נדבת אביו הר"ר **שאול בראך הי"ו**

יום שני פרשת ויגש ו' טבת תשפ"ד

אין אדם שומע לי ומפסיד

לאור דמותו הטמירה של ה'דברי יחזקאל' משינאווא
 הרה"ק רבי יחזקאל שרגא בן הרה"ק רבי חיים זיע"א

ובין בעשיית צדקה וחסד, ובין בענין האמת, בקיימו בעצמו לא תגורו מפני האיש כידוע וכמפורסם.

נורא נוראות - ישועה כללית

נדבר קצת בענין להט הקודש שהיה אצל הצדיק, אשר אף זה ידוע ומפורסם. אחד מהסיפורים הוא מה שסיפר הרה"ק **מתולדות אהרן** בשם הרה"ק **רבי שלמה מבאבוב** זיע"א כפי ששמע מאביו ה'קדושת ציון' זיע"א: יהודי אחד שפרותיו חלו, הגיע לשינאווא לחלות את פני הרבי שיתפלל עליהן שיבריאו, כי הן מקור פרנסתו היחיד, ואם ימותו, יישאר בלי פרנסה. הצדיק היה אז באמצע התפילה והאיש נעמד לידו להסתכל. באמצע הברכה הראשונה של שמונה עשרה, התלהב הצדיק ונשמע אומר תיבת 'הנורא' בלהט אש קודש. כראות כן האיש, התערור לבו והתחיל לעשות חשבון בנפשו: מה קורה אתי? הלא אני מבזבז את זמני על הפרות ואני מחליף חיי עולם בחיי שעה. ובהגיע תורו ונכנס למעון הצדיק, לא הזכיר כלל את ענין הפרות, ורק דיבר בשברון לב על מצבו הרוחני. הצדיק האזין לו וחזק את לבבו והדריכו לעלות על דרך המלך...

צדיק יסוד עולם

אצל הרה"ק ה'דברי יחזקאל' משינאווא זיע"א היתה שלימות נפלאה ואפשר לנו ללמוד מכל הענינים שהיו קיימים אצלו. פעמים הרבה קשה ללמוד ממעשי הצדיקים מפני שהם גבוהים בהרבה ממושגיהם של המון העם, אך אצל הרה"ק משינאווא היה דבר נפלא, שכמה שהיה ראשו בשמים ודיבר ברוח הקודש וחולל מופתים גלויים, היו רגליו נטועות בארץ, וזה באמת עבודת הצדיקים להיות תמיד בשמים ובארץ וכך הם מביאים אלוקות בעוה"ז.

ענין החיבור שמים וארץ בלטה אצלו מאוד, הן בענין דקדוקי ההלכה עד לסעיף קטן האחרון. הרה"ק **מקלוזינבורג** זיע"א אמר בשמו **שדבר שאין לו מקור בהלכה, הוא טמא ומטמא**. והן בעבודת הגמילות חסדים שהיה מיוחד בה, כשהוא משפיל את עצמו לעזור את אחיו היהודים בכל מיני האופנים. ואם אמנם אין לנו השגה בצדיקים, יש הרבה נקודות שאפשר ללמוד מהליכות הצדיקים וממעשיהם. וכאמור, היתה בו שלימות נפלאה בכל הדברים הנראים לעין, בין בחלק התורה, גדלות בתורה ובהלכה, ובין בהתלהבותו הגדולה בדבר מצוה, בשבת, ביו"ט, בקריאת התורה,

שפרצו בבכיה. הם באו להתלוץץ ממנו, וכשחזרו, חזרו אנשים אחרים לגמרי.

שריפת השטרות

ובענין הגמילות חסדים, שמעתי מיהודי בשם ר' מרדכי פינטער, שהיה בן זקונים לאביו ר' צבי הירש, שזכה להיות אצל הרבי משינאווא ולאחר מכן הסתופף יחד עם הרה"ק רבי יצחק מפשעווארסק בצל בנו הרה"ק מצעשינוב זיע"א. באחד הימים בעת שהותם אצל הרבי מצעשינוב, סיפר הרבי שבהסתלקות אביו שרפו בשינאווא מיליוני זלוטי. ברגע הראשון התפלאו השומעים לשמע דברים תמוהים אלו יוצאים מפי הרבי, שהרי ידוע היה לכל שעניות גדולה שררה בשינאווא, עד שהיו אומרים שכאשר היו מכינים מרק בשינאווא, היו נועצים כף בשומן בשר, וחוזרים וטובלים אותה במים חמים ובזה היתה נשלמת הכנת המרק.

אך מיד המשיך הרבי וסיפר: אבי הרבי משינאווא לא רצה לקבל את שרביט ההנהגה בחיי אביו ה'דברי חיים', אך אביו הפציר בו שיקבלו עליו. לא ידע לשית עצות בנפשו. נסע אל הרה"ק רבי צבי הירש מרימנוב זיע"א שהיה אחד מרבותיו לשאול בעצתו. אמר לו הרבי מרימנוב: "פתח לך איזה מסחר". שאל אותו: "לאיזה מסחר מתכוון הרבי?". אמר לו: "למסחר קטן כמו שלי. פתח לך איזו קהילה קטנה. אך אל תתנהג כאביך. אביך חילק כל יום את כל מה שהיה ברשותו לצדקה. אתה, אל תחלק יותר מחומש".

והנה כשהתחיל אבי הרבי משינאווא להנהיג את עדתו, מצד אחד לא רצה לעבור על דברי הרבי מרימנוב, ומצד שני לא רצה להלין ברשותו כסף. מה עשה? חומש מממונו חילק לעניים, ואת השאר הלווה לעניים ואף פעם לא בא לתבוע מהם את חובם. וכשנסתלק, שרפו את כל השטרות.

כשהרבי מבאבוב סיים את הסיפור, אמר כך: כשנסעו לשינאווא, כיון ששמעו את הצדיק אומר והנורא, לא חשבו יותר על הפרות, וממילא כבר נושעו בכל הענינים ובכללם בענין הפרנסה. אך היום באים לבקש מהצדיק על ענין הפרות, הפרות חזרות לאיתנן, אך והנורא אין שומעים.

הנה מעשה זה מבטא את הנקודה, שכאשר האדם חוזר בתשובה, הכל מסתדר. מדוע חסר לו לאדם שפע? חסר לו שפע משום שאינו מחובר לריבונו של עולם ואין השפע יכול להגיע אליו. לכן יתכן שהצדיק יפתח לאדם דלת אחורית ומשם יקבל האדם את השפע הנצרך לו והפרות יבריאן, אבל לשינאווא נסעו כדי להיוודע שיש א-ל גדול ונורא, וכשהתוודעו, הגיע אליהם השפע בדרך הישרה וזכו לכל הישועות ברוחניות ובגשמיות.

עד זוב דם

ובספר י"ג אורות מביא שפעם כל-כך התלהב הצדיק בתפילתו שדפק את ראשו בתוך עמוד התפילה והתחיל לזוב ממנו דם וצריך היה לחבוש את הפצע. הרה"ק מאוסטראווצא זיע"א שהיה גאון העולם, היה בתחילה תלמידו של הרה"ק מגראדזיסק זיע"א, ולאחר הסתלקותו, התחיל לנסוע לשינאווא, אשר דרכה היתה אחרת לגמרי משל גראדזיסק, והיתה בסגנון צאנז-סיגעט, ואנשים התפלאו איך עשה את המעבר הזה. אמר הרבי מאוסטרווצא: מאז בריאת העולם, לא היה מי שאמר ה' מלך בסעודה שלישית כמו הרבי משינאווא. והיה מכניע את עצמו אליו ועמד לפניו כעבדא קמיה מריה ביראה גדולה על אף היותו מגדולי צדיקי הדור.

אפילו אנשים קרים כברזל, כשראו את עבודת הרבי משינאווא, נמס לבם עד

הלשון: "מה שכבודו מתרעם עלי שאינני כותב אליו בעצמי את הקבלות, וכי יש לי זמן לזה?! הלא עלי לתקן חטאת נעוריי". אני מדי עסוק. במה אני עסוק? בעשיית תשובה. עוד תשובה ועוד עלייה...

בנועם אלימלך כתוב שאחד מהדרכים שהצדיקים מסייעים לבני ישראל להתעלות הוא על-ידי שחוזרים בתשובה ובזה הם מושכים את כולם כלפי מעלה. וראיתי מביאים בשם חסיד אחד בשם ר' ברוך, זקנם של אדמו"רי ספינקא, שבהיותו אברך צעיר, נסע לשינאווא, והיה אז ציבור גדול בשבת, ובסעודה שלישית ערך הרבי את שולחנו בהיכל קטן באכסנייתו, והניחו רק למתי מעט להיכנס, והנה הצליח אף הוא להשחיל את עצמו פנימה. מספר ר' ברוך ששרו קצת זמירות, ואז השתתקו כולם ודמו. הוא המתין לראות מתי תופר השתיקה, השתיקה לא הופרה. ביקש לדעת מה פשר השתיקה, אם אין שרים ואין אומרים תורה, מדוע לא יברכו ברכת המזון? שאל את היושב לצדו לשתיקה מה זו עושה. אמר לו: מקובל אצלנו החסידים שבעת רעווא דרעווין הרבי נוטל נשמתו של כל אחד ואחד ומכבסה ומחזירה מכובסת.

סיפר ר' ברוך הנ"ל שפתאום הרגיש שיש מי שמטפל בנשמתו והרגיש שצף ועולה לו במוחו כל העבירות שעשה מיום היוולדו ועד עתה ועלו בו הרהורי תשובה כפי שלא היו לא מעודו. מספר היה את הסיפור כפעם בפעם ותמיד היה חותם ואומר: אני מאחל לעצמי שאזכה לכל הפחות עוד פעם אחת קודם פטירתי להרהור תשובה כמו זה שהיה לי אז.

הרבי משינאווא היה קם ממרום מושבו בשינאווא שבפולין ומטלטל את עצמו אל הצדיקים שברוסיה, ומכניע את עצמו

לזה נתכוונתי כשאמרתי ששרפו אז מיליוני זלוטי.

חסד בגופו בלי חשבונות

עוד ראיתי מספרים בשם אחד מזקני החסידים בשינאווא בשם ר' אלימלך משינאווא שפעם הלך לבקר זקן מופלג וחולה שהיה מלא בצרעת מכף רגל ועד ראש, וכל גופו מטונף ומלוכלך. היו אברכים שבאו לבקרו מפעם לפעם, אבל יראו לטפל בגופו מחשש שיידבקו במחלתו. פעם הגיע אליו הרבי משינאווא לבקרו, וכשראה שהאברכים עומדים מרחוק, אמר: "אברכים כאלה?! הסתלקו מכאן. מפונקים אתם". וניגש הוא עצמו לרחצו ולטפל בו.

כזו היתה מהותו של הצדיק. הן כל רגע שלא היה יכול ללמוד כי הוצרך לעזור ליהודים, היה לו בוודאי הצער הגדול ביותר. הרי קשה מאוד היה להיכנס אל הרבי משינאווא, כי היה הרבה מאוד שיעורים בכל חלקי התורה ואין לתאר את גודל התמדתו, אך עם כל זה עסוק היה בהושטת עזרה ליהודים.

כל ימיו בתשובה

עוד דבר שאפשר ללמוד מתהלוכות הצדיק, הוא עסק בתשובה. כל ימי חייו עוסק היה בתשובה. אכן הצדיקים יראי ה' עוסקים בכל עת בתשובה. זוהי מהותם. היה פעם נגיד ששלח סכום כסף לרבי משינאווא שיחלקו לצדקה. כעבור זמן קיבל הנגיד מכתב מהמשמש בקודש שהכסף הגיע ליעדו וחולק לנזקקים. בהיות הנגיד מקורב לרבי ואף גם קרוב משפחה, שלח עוד מכתב לרבי ובו כתב שכואב לו קצת מדוע נשלח המכתב החוזר (הקבלה) על-ידי המשמש ולא על-ידי הרבי בעצמו, ואילו היה נשלח על-ידי הרבי בעצמו, היה זוכה לברכת הרבי. שיגר לו הרבי מכתב בזה

יעשו כלום מעבר לזה. הרבי משינאווא עצמו הלא דיבר מזה ועורר לזה שהאדם יכול לנצל את השבת להתקרב אל הקב"ה. אכן מפני כך זקוק האדם לסייעתא דשמיא מרובה שלא יחשוב שהוא יכול לעשות כל מיני דברים שלפי דעתו עולים יפה עם דרך החסידות הגם שאינם מופיעים בכתובים.

לא עם הארץ חסיד

ועוד סיבה יש לכך שהחסיד זקוק לשמירה יתירה, והיא כדלהלן: כשיש לו לאדם רצונות, רצונות עמוקים. מאוד נחוץ לו לעשות כך וכך. מדוע יש לו את הרצונות האלה? כל אחד וסיבותיו הוא. יש שהוא רוצה להוכיח שזוהי שיטתו, יש שזה נובע מתאוות הניצחון ויש שזה נובע מגאוותו. אכן כן, הרבה מאוד סיבות יש מדוע יש לו לאדם רצון להגיע לאן שהוא. וכשהקב"ה בא ואומר: "לא! אסור לעשות כך", אזי צריך האדם לדעת שעליו להיזהר ולהישמר מהיצר הרע. וצריך לחזור על זה שוב ושוב. צריך להחזיר זאת במוח. אם אסור - אסור. ואל תתן ליצר הרע לפתותך שמותר לך לעשותו באמתלה שעכשיו אתה פועל על פי חסידות גדולות ונצורות. זכור תזכור שהסיבה האמיתית שאתה עושה אותה, אינה כדי להתחסד, אלא מפני שיש לך רצון ודחף לעשותו, כי נדמה לך שתהיה לך תועלת למעמדך ולהצלחתך. האדם צריך שיהיה אמיתי עם עצמו, וכשהאדם רוצה ללכת עם האמת, הקב"ה עוזר לו. הרבי משינאווא היה חוזר על זה תמיד: **אם הולכים עם האמת, הקב"ה עוזר.** אתה צריך לשים לב שמה שאתה תולה זאת בחסידות הוא רק הצטדקות לרצון הבא מהיצר הרע.

נצור לשונך מרע

אחת מהדוגמאות הנפוצות לדאבוננו, היא הסוגיא של לשון הרע. יש לשון הרע ויש אבק לשון הרע. פלוני אינו הולך

אליהם. אמנם כן, רק לאלה שהרגיש שהם צדיקי אמת. היה כאלה שברח מהם. ואף אמר: אם פלוני אינו מכיר את שורש נשמתו, אין לי מה להיות אצלו.

שמירה נפשי כי חסיד אני

אחת מהנקודות הבולטות אצלו כפי שהוזכר לעיל היא **הדקדוק בהלכה בלי שום פשרות.** אין מקום להבלים ולהרגשים. צריך להתנהג כיהודי, יהיה מה שיהיה. ובכן, הבה ונלמד סוגיא זו ויום מסוגל הוא להחזיר את היסוד בלב. הן פעמים הרבה היצר הרע מבבל את המוח לסטות מן ההלכה הצרופה, ולכן נחוץ ללמוד את הענין אשר צדיק זה נחשב לנו כמרא דשמעתתא בענין זה שלא להתרמות, כי מי שנצמד אל האמת, זוכה לעשות את האמת וללמד אחרים לעשות את האמת.

ונקדים: **ה'בני יששכר'** כתב **באגרא דכלה** שמפני כך ביקש דוד שמרה נפשי כי חסיד אני, כי כשהאדם מתנהג באופן יבש לפי השולחן ערוך, הוא יודע מה שמותר מותר, ומה שאסור אסור. הכל ברור. אין מקום לטעות ולשגות. מה שאין כן **כשהאדם מתנהג על פי חסידות, ועושה כל מעשיו לפני משורת הדין, כי הוא בנקל עלול לטעות,** שהרי הוא פועל הרבה לפי שכלו והרגשת לבו וחורג מגבולות ההלכה. לכן ביקש דוד שמרה נפשי כי חסיד אני. **חסיד זקוק לשמירה מיוחדת.**

אכן האמת היא שהיו דברים מסוימים, כמה דברים בודדים בלבד, שאצל החסידים נהגו בהם שלא כפי הכתוב בשולחן ערוך, וזאת מפני שסמכו על הפוסקים שפסקו אחרת. והרי דברים יש שאם האדם יתנהג בהם רק כפי הכתוב בשולחן ערוך, יחסר לו כל הנשמה. למשל, אם האדם יקיים את השבת רק כפי הכתוב בשולחן ערוך, ולא

מקיים. אל תמכור לי עכשיו היתרים מפוקפקים שאין להם כל שחר. האדם יכול לאבד את הכל מחמת הדברים האלה, והרבי משינאווא דגל בזה, והלך עם מה שהקב"ה מצוה מההתחלה עד הסוף. לא מעניין אותי מה יקרה ומה אנשים יגידו. לא תגורו מפני איש. כך מתקרבים אל ה'.

בטל רצונך מפני רצונו

הבה נתבונן עוד. האדם הרי צריך לבטל את רצונו לרצון ה' בכל הענינים. למשל, בענין התאוות, מדובר ברצון הבא מן היצר. והוא צריך לבטלו על-ידי שילידי בלבו רצון לקרבת אלוקים שיגבר על הרצון של התאוה. וכשאומרים שהאדם צריך ללמוד לבטל את רצונו מפני רצון ה', זה נחוץ באופן קריטי כדי שיוכל להיות לו אמונה ובטחון בה'. שיידע האדם שהקב"ה יודע מה הוא עושה. א-ל אמונה ואין עוול. נכון, רציני אחרת, אבל הקב"ה רצה כך ואני מכניע את עצמי. וכפי שאמרו הצדיקים: אם לא הולך כמו שרוצים, רוצים כמו שהולך.

האדם צריך ללמוד לעשות זאת. אם אינו לומד לעשות זאת, אינו יכול לקבל יסורים באהבה, ואינו יכול להאמין באמת כי הוא ברוגז ונלחם עם תוכניתו של הקב"ה ובווער אש להבה כל הזמן ועושה השתדלויות שאין להן כל הגיון, והכל מפני שאינו מצליח לומר: כך הקב"ה סיבב ובוודאי זה לטובה. זה הורס אותו לא רק מבחינה רוחנית שהוא מאבד את קרבתו לה', אלא גם מבחינה גשמית. הסתכל עליו. הוא שבר כלי. הוא קרוע מבפנים. הוא לא יכול לוותר על רצונו ומתקשר לכל המי ומי ודוחף ודוחק ומעורר מהומות. הירגע! לא, הוא לא מצליח. למה? כי יש סתירה בין רצונו לרצון ה'.

את הקיר אי אפשר לעבור

עלינו לזכור שהיות שבכל חיי האדם

בדרכך, הוא דוגל בשיטה אחרת, הוא מחזיק מיהודי צדיק שאתה סבור שאינו לא יהודי ולא צדיק, ואתה ברוגז על כך. יש לך רצון לרכל עליו ולהתכבד בקלונו, וכן הלאה, כל הרשימה של כל האיסורים דאורייתא. עליך לשים לב שהסיבה שיש לך רצון כזה, היא מפני שלך זה יוצא יותר טוב. לך באופן אישי זה יוצא יותר טוב, כי אתה נמצא במקומך ואם פלוגי צודק, אתה כשלוך, ואיך רוצה להיות כשלוך, לכן אתה חייב להוכיח שהלה טועה ואינו יודע מה הוא עושה ותסתכל כמה בעיות יש שם. דבר ראשון שים לב לך. אנו מדברים על זה עכשיו לרגל היארצייט של הרבי משינאווא (שלא יהיה חשד שיש איזה מקרה מיוחד עכשיו שאליו אנו מתכוונים), ומתפללים שבכוח סיועו של הצדיק, נזכה לגעת באמתותו. לך מפריע, אולי מפני שאתה מקנא בפלוני, ואולי מפני שאתה מרגיש שאם הוא צודק, אתה אינך צודק, כנזכר לעיל, או מסיבות אחרות, ולכן אתה ממציא לך היתר. ואפילו לשיטתך, ההתירים הרי פורחים באוויר. מדוע לא תתבונן שלא בעת כעס ושלא בעת מחלוקת ותשים לב שבתורה כתוב שהאדם צריך לבטל רצונו מפני רצון ה'. אפילו כשאין זה יוצא בדיוק כפי שאני רוצה, אבל אני יודע את הגדרת הדבר. **ההגדרה היא שאני מבטל רצוני מפני רצון ה'.** זוהי עבודת האדם בזה העולם, **זוהי נקודת כל התורה והמצוות, לבטל את הרצון מפני רצון ה'.** ועכשיו נניח שתהיה לי בוששה מזה ונניח שזה לא יתאים עם התוכניות שלי, אעפ"כ אסבול זאת ולא אעשה מה שאסור לעשות.

צריך לחזור על זה שוב ושוב - **אין אדם**

שומע לי ומפסיד (דברים רבה ד, ה). חז"ל אומרים לנו: אין כזה מושג שאתה שומע לדבר ה' ומפסיד. אני מציינת לדברי ה', ואף שפלוגי אמר ואלמוני אמר, לא מעניין אותי. אני יודע מה שהקב"ה מצוה ואותו אני

הוא מסתכל על זה כאילו הוא צריך להיות מוצלח. תלמיד חכם? - בסדר, הנה אני עובד להיות תלמיד חכם. הוא מוציא ספר, הוא עושה שידוכים מצוינים, יש לו נחת מהילדים. לאן הוא רוצה להגיע? אמור לי: מה שאיפתך? זו היתה הנקודה שאותה באו הבעש"ט 'הק' ותלמידיו ותלמידי תלמידיו להסביר. מה הסיבה שהקב"ה נתן לך את השבת? שתנוח, ומה? שתאכל ותישן?! מדוע הוא צוה אותך לנוח? הוא רצה שתנוח מכל הדברים שאתה רץ אחריהם. בא אל הקב"ה. קיים את השבתון.

כשתבין בבהירות שאתה מחפש לבטל רצונך מפני רצון ה', תהיה יהודי אמיתי ונעים הליכות. אם הקב"ה אמר כך, נו, שיהיה כך... אז זה לא כפי שרציתי... לא נעים, אבל ברוך ה'... תהיה יהודי ספוג בתורה ומצוות, עם התלהבות וחמימות בכל מצוה. ותיזהר בזהירות יתירה שלא לפגוע ח"ו בזולתך, למה? כי תרצה להיות קרוב אל ה'. **ואז כשתעמוד בפני נסיון אם לעשות דבר שיגרום לך להרגיש טוב יותר,** תוכל לומר בקלות: יהודי לא חייב לממש את רצונו. אם אממש את רצוני, אחזק את רצוני העצמי. **אפילו בדבר הקשור לחסידות, איני חייב לממש. איני מחפש לממש, אני רוצה מה שהקב"ה רוצה.**

אומרים לו לאדם: **התבונן בינך לבין קונך,** חזור בתשובה, אמור תהלים במשך שעה אחת לכל הפחות עם פירוש המילות, בכך קצת לריבונו של עולם, ואז התבונן - הדבר שאני מתלבט בו אם לעשותו אם לא, האם כשאעשהו זה יחזק את רצוני ואת ה'אני' שלי, או יחזק את רצון ה'. מי הולך להתבטל בפני מי? מי הולך להיכנע בפני מי? אפילו נניח שאתה יכול למצוא איזה היתר, האם אתה רוצה להכניע את השולחן ערוך אליך או שאתה רוצה להכניע את

עובד האדם לבטל את רצונו מפני רצון ה' ולכך נועדו כל התורה והמצוות, לשם צריך להגיע, בסולם הזה מטפסים ועולים במשך כל הימים, אם כן כשיש לו לאדם נסיון לעשות דבר האסור על פי השולחן ערוך ומתחבט בנפשו: אני רוצה, אבל אסור... הבה נדבר על נסיון של בחור צעיר. הבחור חגור באבנטו ורוצה לרוץ אחרי רבו, אבל בדרכו עומד אחד ומתפלל שמונה עשרה. הוא יודע שאם לא יעבור עכשיו, לא יהיה לו מקום ליד רבו ולא יוכל לא לראות ולא לשמוע ויפסיד את כל ה'יראת שמים' שהוא רוצה לקנות שם. אבל יש כאן קיר. יהודי עומד ומתפלל שמונה עשרה. איך אפשר לעבור? הנה כשהוא עומד בפני נסיון זה ומרגיש את הבעירה בפנים, יזכור את הדבר הבא: אם האדם בוחר ברצונו כנגד רצון ה', הוא נסוג אחורנית. בסוגיא זו של בטל רצונך מפני רצונו, הוא חוזר לאחור. וממילא יבין שאינו יכול לומר אחטא ואשוב, כבר אסתדר עם השולחן ערוך. עכשיו יש לי דבר נחוץ מאוד, אני צריך לרוץ אחר רבי. לא, לא, לא. אם אתה הולך נגד רצון ה', אתה פוגע בכל דבר. אינך יכול להיות עכשיו מקבל. חוץ מעצם העבירה, חוץ מצער השכינה, אתה פוסע לאחור. לאן אתה רוצה להגיע? אתה יכול לומר לי? **אם אינך יכול לענות שאתה מחפש להגיע לביטול רצונך מפני רצון ה', אינך יודע בכלל לאן אתה הולך,** ואין שום תמיהה יותר מדוע אתה עובר בדרכך על איסורי כריתות.

תכלית החסידות

מה רצתה החסידות ללמד את היהודי? היא רצתה ללמדו שלא יקיים את התורה והמצוות כפרטים נפרדים. כאן הוא נעשה תלמיד חכם, כאן יש לו אתרוג מהודר, כאן הוא מחמיר כעוד שיטה. הוא לא חושב שכל הדברים האלה צריכים לקרבו אל ה'.

לשינה, לומר שאף פעם לא תצא ידי חובת השינה. העיד יהודי נאמן שמאז ואילך היה חסיד זה מנמנם ולא היה יכול להחזיק את עצמו ער.

העצירה המפליאה בדרך לחופה

אף בחתונתו של הרבי מצעשניוב, כשצעדו אל החופה, הרבי מבעלו עמד בצד החתן מזה והוא עמד בצד החתן מזה, והנה נתקל בצעיף המונח על הארץ. מיד התכופף והגביהו ועצר את הליכתו לחופה. השבת אבידה! עכשיו מקיימים מצות השבת אבידה. מי איבד צעיף? חיפשו וחיפשו עד שחסיד אחד הופיע ואמר שהוא בעל האבידה. אך הרבי משינאווא מיד החביאו תחת כנפו וביקש ממנו סימנים. הלה אמר שבסוף הצעיף יש קרע שנתפר. הוציא הרבי משינאווא את הצעיף, שטחו על הרצפה כדי שנוכל להבחין היטב בסימן. הוא התכופף והסתכל ומצא כדבריו, ורק אז הגביהו ונתן לו. הרבי מבעלו אמר לו: אם ככה נתעכב על כל מציאה, נגיע מחר אל החופה. אבל אצל הרבי משינאווא לא היו הנחות. מקיימים כל מה שכתוב בהלכה עד הסוף.

ויעשו בניו לו כן כאשר צום

עוד מסופר שפעם כשהיה בשולחנו של הרבי מבעלו, דחפו החסידים וכתוצאה מכך כבו הנרות שהיו שם. אמר בזה הלשון: בפרשת ויחי כתוב: ויעשו בניו לו כן כאשר צום. השבטים פעלו לשם שמים. מניין? שנאמר כן כאשר צום. אמר ולא הוסיף. מיד קם הרבי מבעלו ואמר לחסידים: אתם שומעים מה שהמחותן אומר? - אפשר להוכיח שדחיפתכם לא היתה לשם שמים, כי אילו היתה לשם שמים, לא היו הנרות כבים. זה מה שאמר המחותן. ויעשו בניו לו. השבטים עשו 'לו', כלומר להקב"ה. מנין לך? שנאמר כן כאשר צום. התוצאה היתה

עצמך לפני ה'. אתה צריך לשאול לעצמך את השאלה, ואז תאמר לעצמך: **אם אכניע את עצמי לה', אתקרב אליו, ואם קשה לי, מה טוב, כי לפום צערא אנרא. ההתקרבות וההתעלות נעשית כפולה ומכופלת כשביטול הרצון נעשה בקושי.**

לא חס על כבודו

יש כל-כך הרבה עובדות על הרבי משינאווא שכל-כך כאב לו כשראה שאנשים מזלזלים בהלכה. היה פעם בשולחנו הטהור של אחד האדמו"רים שהדליקו את הנרות בערב שבת על השולחן ושכחו להניח עליו סידור כדי שלא יהיה בסיס לדבר האסור, ובאמצע השבת הוצרכו להזיז את השולחן ממקום למקום, ובאו כמה חסידים להזיזו בלי לשאול שאלות באמרם: מלך פורץ גדר ואין מוחין בידו, יש כאן צדיק והכל מותר בשבילו. הרבי משינאווא היה שם, ובראותו שבאים להזיז את השולחן, נעמד ליד השולחן, נסמך עליו ואמר בקול תקיף: אתם לא מזיזים את השולחן, שמעתם?

הוא היה מחותנו של הרה"ק רבי יהושע מבעלוז זיע"א (בנו הרבי מצעשניוב זיע"א נשא את בתו של הרבי מבעלו), ויצא לו להיות אצלו הרבה, ובאמת היה ביניהם הרבה חיכוכים וחילוקי דעות בגלל עמידתו האיתנה על קיום ההלכה הצרופה. באחד הימים בתפילת שחרית, ניגש אל הרבי מבעלו וישר לו את התפילין שיעמוד באמצע הראש. היה שם חסיד אחד שלא היה יכול לסבול דא, ניגש אליו והראה לו מה שכתב **רש"י** על הפסוק "שנאב מלך אדמה": "שנאב - שונא אביו שבשמים", כשהוא מתכוון ש'שנאב' דומה ל'שינאווא'. אמר לו הרבי משינאווא שלא יוציא את שנתו. הלה נבהל ואץ רץ אל רבו לספר לו את אשר אירע ולבקש שיצילנו מקפידת הרבי משינאווא. אמר לו רבו: לא!!! הוא התכוון

קייטרינג חוץ מאחד אשר בו נכח לראות במו עיניו את גודל היראת שמים של בעליו, וסיפר שפעם ישב בחתונה שהמאכלים הוגשו בה על-ידי אותו קייטרינג, ולפני שהוגש הבשר, נכנס בעל הקייטרינג בסערה אל אולם החתונה והודיע: רבותי! אין בשר. התברר שיש עליו איזה פקפוק והוחלט שהוא יושלך לאשפה. אפשר לאכול אורז ותפודים.

מה פשר הדבר? הבה נסביר. האדם צריך שתהיה לו היכולת לעמוד בפני ציבור ולומר: "רבותי! היה לי כשלו". יש כאן בעל שמחה שהזמין את שירותי הקייטרינג שלי כדי לכבד את אורחיו, ונכשלת. אני לוקח את האחריות על עצמי, אני לוקח את ההפסד על עצמי, אני לוקח את הבושה על עצמי, אני לוקח על עצמי גם את ההפסד מכך שאנשים ידברו עלי ואחרים לא יזמינו אותי באירועי השמחה שלהם. **זה המצב עכשיו ואני שומע לדבר ה'.** באדם כזה אפשר לתת אמון. אם האדם נמצא במצב כזה שבו הכל צריך להיות על הצד הטוב ביותר ולומר: "אין היום בשר", אפשר לסמוך עליו.

השפעתו של בעל אכסניה

שח לי יהודי שבבחרותו סעד אצל משפחה אחת בליל שבת, והנה פעם התהפכו הנרות שהיו על השולחן ונדלקה שריפה קטנה על השולחן. אמר לי היהודי: לעולם לא אשכח את הישוב הדעת של בעל המשפחה, את הדקדוק בהלכה שלו, את השמחה שהיתה נסוכה אז על פניו כי הנה יש כאן הזדמנות להתנהג כפי רצון ה'. הוא אמר לי שהיה זה בשבילו לימוד לכל החיים. הוא למד אז בצורה חיה **איך מבטלים את הרצון מפני רצון ה'.**

אכן הבחורים שמתארחים אצל משפחות, פעמים שמתארחים אצל מבוגרים

כן כאשר צום, בבחינת מצוה גוררת מצוה. ומכאן שאם התוצאה אינה כן כאשר צום, סימן הוא שהעשייה לא היתה לו, לשם שמים.

מסתכלים פנימה

ובכן, הא"ב הוא שכל אחד ישם לב היכן הוא רחוק מאמת זו, כי אצל כל אחד זה תופס אחרת. ונסביר: יש בני אדם - והדבר תלוי אולי בגיל, או בסגנון הקהילה, או בתכונת הנפש, או בסגנון החינוך, ונניח שמדובר בעשרים אחוז מתוך הכלל - שתופס אותם הנסיון בכך בדברים קיצוניים ממש. אולם בהיות שרק מעט מבני האדם מתמודדים עם נסיון זה, חושב האדם שעליו דילג היצר הרע. הוא אומר כך: "הרי אני הוא זה שמתלוצץ מהשרופים האלה, ואם כן אני אינני בכלל הזה... אני מחסידי שינאוא...". ואז הוא פוער פיו ואומר: "הן אתה רואה שכל אלה טועים הם... כבר מזמן אמרתי שהם טועים, והרי בגלל זה הרבי שלנו אומר מאז ומתמיד שאסור להיות כמותם..." הסתכל על עצמך במראה. כי כל אחד נופל באותו בור.

הוי אומר: **מי שחי עם האמת, צריך לשים לב שאצל כל אחד הנסיון מקבל צורה אחרת.** אם כן אין צורך להסתכל החוצה, אין צורך להראות באצבע על אחרים. ומתי הנסיון תופס את האדם? **זה תופס אותו כשהוא מרגיש נחיצות גדולה לטפח איזה שקר כדי לחפות על משהו לא נעים, כגון להסתיר כשלוך או לבנות את מעמדו, את שיטתו, את קהילתו, או להוכיח שהצדק אתו ועם קהילתו. לכל אחד זה תופס בצורה אחרת.**

קייטרינג בבעלותו של ירא שמים

שמענו כי דו"ז הגה"צ **רבי משה וואלפסאן** שליט"א אמר שאינו אוכל משום

יקלוט וישיבר. אך לא. ראו נא כמה יהודים יש שעומדים בגבורה בניסיונות קשים ואינם נשברים. אכן כן, **אנו צריכים לדעת לבנות את נשמתינו, והדרך לבנותה היא על-ידי ביטול הרצון מפני רצון ה'.**

ואחת מהדרכים לבטל את הרצון הוא כשהאדם עומד בפני פרשת דרכים ויודע שהוא יכול להרוויח איזה דבר גשמי או דבר רוחני מפוקפק, אך **מניח את כל הרווחים בצד ואומר: אבל הקב"ה אינו מרשה ואם אציית לו - לא אפסיד**, שהרי הבטיח אין אדם שומע לי ומפסיד. אין אדם שומע לי ומפסיד נאמר לא רק על גשמיות, אלא גם על הרוחניות. **אף ברוחניות לא אפסיד מאומה.**

וידעת את רצון ה'

כבר דיברנו בעבר **שכאשר האדם לומד לבטל את רצונו, זה עוזר לו** לא רק להתגבר על משיכות רעות ולא רק לקבל יסורים באהבה, אלא **גם לדעת ביתר בהירות מה הקב"ה רוצה שיעשה במצבים של ספק**, כי בפנים יש לו לאדם חלק אלוה-ממעל, ומצד זה צריך היה לשים לב לרצון ה', אבל יש לו טמטום הלב. ובכן, כשאתה עושה כל מיני דברים רק מפני שזה מתאים עם שיטתך ואתה מרגיש צורך כל הזמן להצטדק, ואינך רוצה שנשמתך תנגן ככינור ותאמר: מה רוצה הקב"ה? - אזי כשאתה נתקל במצבים של ספק, אתה עומד בעשר מדריגות אחורנית מזה שמחפש בכל המצבים לדעת מה רצון ה'. ולהיפך, אם אתה עושה כן במצבים אחרים, כשלא נעים לך, כשלא נוח לך, ופעמים שזה עולה לך מחיר כבד, אבל אתה אומר: כך רוצה הקב"ה. ואף אחד לא צריך לדעת. ואולי עדיף שאף אחד אינו יודע. ואתה עושה עוד פעם ככה ועוד פעם ככה, אתה יודע מה יקרה לך כשתעמוד בפני ספק?

שאין כבר ילדים קטנים בביתם, אך פעמים שמתארחים אצל משפחות עם ילדים קטנים, ומטבע הדברים במשפחות כאלה, שכל פעם ילד אחר מושך את המפה והופך את גביע הקידוש ומעורר ששון ושמחה, ואז כשהם רואים איך בעל הבית נשאר בשלוותו ומתנהג על פי רצון ה', איזה לימוד עצום זה בשבילם.

האדם אומר: לא מעניין אותי הבושה, לא מעניין אותי ההפסד הכספי, **עכשיו אני עושה מה שצריך לעשות על פי רצון ה'** ותו לא. וכן לענין לשון הרע. אינני מדבר לשון הרע. לא מעניין אותי היתרים. אל תנסה אפילו לשכנע אותי. **הקב"ה אינו מרשה ואיני רוצה לעבור על רצונו.** כשמישהו גילה לך סוד אישי, אל תגלה לאף אחד, ואף לאחר שהסוד מתגלה, אינך צריך לומר ידעתי כבר. כי כך הקב"ה צוה. כל האומר דבר לחבירו, הרי הוא בבל תאמר.

חיים ביד הלשון

בכל מקום שזה נוגע בנקודה שלך, למשל, כשמאשימים אותך. יש שמאשימים את האדם באיזה דבר, ובקלות הוא יכול להסיר ממנו את האשמה. הוא יכול לומר להם: אני עשיתי זאת! אם רק אספר את הסיפור האמיתי, תסמרנה שערות ראש. אבל אינו אומר. אתם יודעים למה הוא זוכה בעבור כך? לא לבנים ובני בנים תלמידי חכמים עד חמשה דורות בעבור הסגולה שעשה כשבלם את פיו. אלא הוא זוכה לדבר עצום בו ברגע. **כיון שביטלת את רצונך מפני רצון ה', התרכך לבך. למחר זה יתבטא כשיהיה לך נסיון של תאוה או כל נסיון אחר.** פעמים שאנשים רואים את האדם עומד בנסיון גדול ושואלים: מאין הוא שואב את הכוחות? ויש שאומרים: כפי הנראה עוד לא קלט את גודל הצרה. מחר

נדבר את האמת. הן יודע אתה שיש לך כאן נגיעות. אבל לפי האמת, זה נכון וזה אינו נכון. כשהאדם מסכים להיכנע אל האמת, הקב"ה מסייע לו.

אל תביאני רגל גאווה

אחד מקרובי משפחתו של הרבי משינאווא, התפאר פעם בפניו שהשיג אתרוג נאה ומהודר ביותר. אמר לו הרבי משינאווא: אתרוגך פסול. הלה לא הבין מה הוא רוצה ממנו. אף רץ לביתו והביא את האתרוג להראות לו את יופיו והדרו. מיד ניגש הרבי משינאווא, שלף את הפיטם והתגלה שהיה מחובר אל האתרוג עם מחט נעוץ. הלה התפלא איך ידע על כך מבלי לראות את האתרוג. אמר לו הרבי משינאווא: אתרוג הוא ראשי תיבות אל תביאני רגל גאווה. כשראיתי את גאותך, הבנתי שמשעה לא מסתדר כאן. מן השמים הרי מזמינים לאדם אתרוג לפי מעשיו, ואם האדם מתגאה, הרי הוא כאילו עובד ע"ז, ולעובד ע"ז אין מזמינים אתרוג כמותו שתיארתי לי. הבנתי מיד שיש בו פסול. לא ידעתי מה בדיוק הפסול, אך כשהבאת אותו - מיד ראיתי.

אנו צריכים ללמוד מסיפור זה. אמנם אצל צדיקים זה עובד הרבה יותר חזק, אבל כל אחד, אם יקיים תורה ומצוות מתוך היצמדות אל האמת, יוכל לראות קצת מבעד לעננים. אין זה סיפור של רוח הקודש. זה ראייה טבעית של צדיק הצמוד אל האמת. כשאתה רואה גאווה כפי שהרבי משינאווא רואה גאווה, כשאתה רואה שקר כפי שהוא רואה שקר, אתה מיד יכול לראות שהאתרוג פסול.

סימן בא מבפנים

תקופה זו היתה ראשית תקומת היהדות באמריקה, והיו אז רבים שתמכו ואף עודדו

תרגיש מהו הדבר הנכון לעשות. אתה בעצמך לא תוכל להסביר, אבל תאמר: כך הרגשתי. הרגשתי שזהו הדבר הנכון. וסיבת הדבר, כי **המבטל רצונו, נעשה יותר קרוב אל האמת.**

אמנם כן, יש הרבה מדרגות בזה, ואצל ראי ה' האמיתיים זה הרבה יותר נקי, אבל אין צריך להיות לגמרי עקום ומעוקל. **אפשר להתקרב הרבה יותר. זה מה שהקב"ה רוצה, שהתורה תאיר לנו.**

רעיון באמצע התפילה

הרבי משינאווא היו לו הרבה מימרות בקשר לזה, איך האדם יודע מהו הדבר הנכון. **בי"ג אורות** מביא **מהרה"ק מסטראפקוב** זי"ע"א שאמר בשם הרבי משינאווא **שאם עולה בדעת המתפלל איזה ענין בשעת התפילה, אזי צריך לקיים מחשבתו, כי מן הסתם הוא דבר טוב.** וכותב שם בסוגריים: **כנראה שהכוונה בעניני רוחניות,** וכמובן שלא כל אחד זוכה לזה. הרעיון הוא שפעמים שהאדם נקי ומרומם כי עשה תשובה קודם התפילה והכין את עצמו כדבעי, ופתאום עלה לו איזה רעיון במחשבתו. מדוע לא יתכן דבר כזה שהאדם אומר תהלים בהשתפכות הנפש, ופתאום צצה לו מחשבה: **אולי אינני נושע מפני שאני לקוי בדבר פלוני? כמה נקיה היא המחשבה הזו!** אתה עומד באמצע לבטל את רצונך ופתאום אתה מבין: **אני מתחנן בפני שישמע לבקשתי, ואני בעצמי איני שומע לבקשתו.**

הקב"ה רוצה ליתן לנו את זאת, אבל הוא אומר לנו: חותמי אמת. תנסה להסיר את הדברים החיצוניים ולבטל את עצמך שוב ושוב אל האמת. שוב אתה נכנע ושוב מנסה לסלק את הנגיעות האישיות. ויש שאתה שואל בעצתו של מי שאין לו נגיעות. הלה מסתכל עליך ואומר: הבה

ויפתח שם בית מלון. הלא תולדה היא של חלומותיו של פלוני. אכן כשהאדם נקי ומכניע את עצמו אל האמת, הקב"ה מגלה לו את האמת מבפנים. אמור מעתה: כמה כדאי לו לאדם לשמוע אל ה' ולבטל את רצונו מפני רצון ה'. הלא זה בונה את נפשו נכונה, והוא נעשה עובד ה' באמת. התורה פועלת, התפילה פועלת, קרבת האלוקים פועלת, האמונה ובטחון פועלת. כשהאדם נצמד אל האמת, הוא זוכה לכל-כך הרבה סייעתא דשמיא. ואחד מהדברים הוא שישים לב כשיש לו נסיון לעשות דבר מפוקפק ויש לו כל מיני תירוצים, שהם תירוצים בעלמא, ובמקום להכניע את השולחן ערוך אליו, יכניע את עצמו אל הקב"ה. זכות הצדיק יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

להגר לאמריקה. פעם הגיע הרבי מגארליץ אל אחיו הרבי משינאווא ואמר לו: דעתי שעליך להעתיק את אהלך לאמריקה כי היהדות זקוקה שם לצדיק אמת שישמור על בניה שלא יתגשמו ולא ילכו שולל אחר מנעמי ארץ הזהב. אמר לו הרבי משינאווא: מבין אני את הסברא, אך מקובלני שאם האדם שומע איזה דבר מבחוץ רק ממקור אחד, סימן הוא שאינו הדבר הנכון. אם זה עולה לו ברעיונו לבד, אזי כשהוא שומע כן גם מבחוץ, אפשר שהוא הדבר הנכון.

הנה כי כן, הרבה פעמים האדם נמצא במצב כזה. הוא חושב שיש לו סימן מן השמים שהוא צריך לעשות איזה דבר. למה אתה חושב שיש לך סימן? כי איזה 'יצמח' הציע לו שיעשה כן, שייסע להרי הררט

מדור אור החיים

ערש"ק פרשת ויגש ו' טבת תשע"ט

אמירת תוכחה רק עם אהבה בלב

הצדיקים) לשנוא אשר בשר חמורים בשרם, לזה הוצרך לפי שעה להפך המוטבע (כלומר, להפך את טבעו) ולהגישו בלבבו ולהשיבו בתוואני דליביה (לקרבו ולהשיבו אליו בחדרי לבו).

גדולה לגימה שמקרבת את הלבבות

דברי האוה"ח הק' יכולים לשמש לנו ככלי נפלא כשנבוא לשכנע את זולתנו. הן כך ידוע בעולם שכאשר אחד רוצה לשכנע את חברו באיזה דבר, כגון לסגור אתו עסקא, הוא מזמינו לאכול אתו יחד וגדולה לגימה שמקרבת את הלבבות ומפילה את המחיצות ביניהם, כי כשהרוצה לשכנע מסיר את המחיצות שלו, זה גורם לכך שחבירו יסיר אף הוא את מחיצותיו, וכך הלבבות מתקרבים.

יכולים היינו לחשוב שמדובר בחשבון שמקורו בחכמת האומות. אומר לנו האוה"ח הק': חס ושלום! חשבון זה שורשו בקדושה. שלמה המלך כבר מדבר על יסוד זה בענין לעורר אהבה אצל השני, והאוה"ח הק' מוסיף שהדבר יכול לשמש גם כשיש ויכוח גדול בין שנים והלחץ חזק. יהודה רצה לקרוע את המשנה למלך, ובאמת דיבר אליו דיבורים קשים, אבל ידע שדיבורים קשים כשלעצמם לא יועילו, אלא הוא

כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם

ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדני ידבר נא עבדך דבר באזני אדני ואל יחר אפך בעבדך כי כמוך קפץ עלה. כתב האוה"ח הק': צריך לדעת למה הוצרך לומר ויגש אחר שקרוב אליו היה ומדבר עמו עד עתה... עוד לא היה צריך לומר תיבת אליו, ומוכן הדבר (שניגש אליו, ודי היה לו לומר ויגש יהודה ויאמר).

בתחילה מיישב האוה"ח הק' את הפסוק על-פי פשט, ואז הוא עובר אל הדרש, וזה לשונו: ובדרך דרש יתבאר אומרו ויגש אליו על דרך אומרו (משלי כז, ט) כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם, ולזה נתחכם יהודה להטות לב יוסף עליו לרחמים (הוא לא ידע עדיין שהמשנה למלך הוא יוסף, ונדמה היה לו שהוא מתנהג עמהם באכזריות. לזה ביקש להטות את לבו עליו לרחמים) והקריב דעתו ורצונו אליו לאהבו ולחבבו (כשדיבר עם יוסף, חשב במחשבתו מחשבות של אהבה וחיבה כלפיו) כדי שתתקרב דעתו של יוסף אליו לקבל דבריו ופיוסו (והגם שבפיו דיבר דיבורים קשים, בלבו התייגע לאהוב את יוסף כדי שתתקרב דעתו של יוסף אליו), והוכרח לעשות כן לצד שמו הטבע לא יחבבו בני יעקב עובדי עבודה זרה (תהלים קכה, ג) כי לא ינוח שבט הרשע על גורל הצדיקים, וממוזג נפשם (של

אחר. אך האוה"ח הק' חידש לנו ששניהם באים מאותו שורש, כי זה שיש ללב האדם כח להשפיע על לב חבריו, הוא מפני שלשניהם יש שורש אחד, שניהם באים מתחת כסא הכבוד. ויותר מזה אנו רואים בפרשתן שיהודה סבר שדבר זה יכול להועיל גם לגוי, כי לא ידע אז שמדובר ביוסף אחיו, וסיבת הדבר, כי בסופו של דבר כולם באים מהקב"ה, שהרי את כולם ברא הקב"ה, וכיון שכן, יכול חלק אחד להשפיע על חלק אחר, ואם לבו של זה יתהפך, זה יהפך גם את לבו של השני.

ויש מהבעש"ט הק' ז"ע שאמר ששלמה המלך המשיל זאת למים, כי במים כך שהאדם יעמוד רחוק מן המים, הבבואה הנשקפת מתוך המים תהיה גדולה בהרבה ממדת פניו, וככל שילך ויתקרב אל המים, כך תלך הבבואה ותקטן, עד שיגיע סמוך מאוד למים, ואז תהיה הבבואה כמדת פניו ממש. אף אצל בני אדם כך הוא. אם יעמוד האדם רחוק מחבירו, יראה את חבריו גדול ומפחיד ולא יוכל להשלים אתו, ורק כשיתקרב אליו, יתקרבו הלבבות ויוכל להשלים אתו.

גיעת הצדיק משכחת עון

אכן הצדיקים השתמשו הרבה ביסוד זה כשרצו לקרב יהודי אל אביו שבשמים. הם הבינו שהיגיעה המוטלת עליהם היא לאהוב את היהודי אע"פ שהוא רחוק מאוד ומטונף בכל מיני טנוף. האוה"ח הק' אומר: יהודה שונא היה וממאס עובדי עבודה זרה, איך היה יכול לאהוב את המשנה למלך אשר בשר חמורים בשרו (לפי דעתו אז), אבל הוא עשה זאת ביגיעה כי ידע שזה מה שהוא צריך לעשות. כך עשו הצדיקים, וכך אנו צריכים לעשות כל פעם שאנו רוצים לקרב איזה יהודי רחוק או לחנך את הבן שמעורר קשיים. הגם שאינו קל, יעבוד

מוכרח תוך כדי כך לעורר בלבו רגשות אהבה וחיבה כלפי המשנה למלך ורק כך המשנה למלך יתקרב אליו ודבריו יחדרו ללבו.

הלבבות ישכילו בנעלם אם לאהוב אם לשנוא

ובפרשת כי תשא על הפסוק וְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה פְּנִים אֶל פְּנִים כְּאִשֶּׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ, מראה האוה"ח הק' שוב שיסוד זה שורשו בקדושה, וזה לשונו: **ודבר ה' וגו' פנים אל פנים. הכוונה בזה הוא, כפי שיעור ההכנה שהיה עושה משה להקבלת פני שכינה, לאותו שיעור תהיה ההשגה מפנים העליונים, כי כפי אשר יכין אדם עצמו להשפעת הקדושה - ישיג. ואומרו כאשר ידבר איש אל רעהו, יתבאר לדרכנו על דרך אומרו כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם** (וכפי שיסוד זה קיים בין שני בני אדם, כך היה זה קיים בין משה להקב"ה, כי שורש יסוד זה הוא בקדושה). **פירוש, כי הלבבות ישכילו בנעלם אם לאהוב אם לשנוא** (הלבבות יכולים להרגיש אם לאהוב את זולתו או לשנאותו בלי לשמוע ממנו כלום), **כי כפי אשר יכין האדם לבו לאהוב חבריו, כמו כן יתבונן לב חברו לאהוב אותו** (אכן כן, האדם יכול לשלוט על רגשותיו של חברו. הוא יכול לעורר אותם בין לאהבה בין לשנאה), **והוא אומרו כאשר ידבר איש אל רעהו, שלא יאהבוהו אם לא יכין לבו להיות גם הוא רעהו, כמו כן דיבר ה' פנים אל פנים, ומעתה יבחין אדם מה הוא עם קונו אם לבבו יתאוה ויחשוק בה' ובעבודתו, הנה זה סימן כי ה' אהבו.**

לולא דברי האוה"ח הק' היינו חושבים ששני מושגים נפרדים הם. זה שהאדם יכול להרגיש האם פלוני אוהב אותו או לא הוא טבע בבריאה, וזה שהאדם מכין את עצמו כדי שהקדושה תוכל לחול עליו, הוא ענין

לשמור על מרחק מסוים. אך לגבי הלב, שם צריך לעורר אהבה חזקה אל הילד. כך אומר לנו האוה"ח הק' בפירושו גבי יהודה ויוסף: פעמים שצריך לדבר בחריפות, פעמים שצריך להוכיח ואפילו להעניש, אבל כדי שיהיה לו כח להשפיע על הילד, הוא צריך להתבונן תוך כדי שזה לא יבוא ממקום של כעס או ממקום של נקמה, אלא ממקום של אהבה.

טוב תוכחת מגולה מאהבה מסותרת

הנה שלמה המלך אמר (משלי כז, ה) "טובה תוכחת מגולה מאהבה מסותרת". מפרש המלבי"ם: אם אדם מוכיח לחברו על דרכו הרעה וסיבת התוכחה באה מאהבה מסותרת כמו האב המוכיח לבנו, שזה מרוב אהבתו, וכמו שכתוב כי את אשר יאהב ה' יוכיח, תוכחה זו הגם שהיא בגלוי, טובה מאוד.

הא לך שרק תוכחה כזו שבאה מתוך אהבה, יכולה להשפיע. ובזה אין שתי שיטות, ואין חילוק בין היום לפעם, בין כיתה ט' לכיתה א', בין מלמד לאב. הכלל הוא כלל שתוקפו עומד בכל המצבים. כדי לדעת מה לומר ומה לא לומר בכל מצב, צריך ללמוד מהמומחים בעלי הנסיון, אבל כלל זה שבשעה שמוכיחים אסור שתהיה שנאה בלב, תקיף לעד, שהרי מקורו בתורה הקדושה. כשאין נותנים תוכחה בוודאי צריך שתהיה אהבה חזקה בלב. החידוש הוא שגם כשנותנים תוכחה ואומרים מה שצריך לומר, צריך ליוזר שזה לא ישפיע על הלב, אלא הלב ימשיך לאהוב בלי שום חשבון.

כלל הוא שאי אפשר להתווכח עליו, ומי שמתווכח, צריך להתלמד קצת. אם מענישים או מוכיחים מתוך שנאה, זה לא עובד. אף פעם זה לא עובד. כך אומר שלמה המלך וכך כתוב בתורה. מה אתה

האדם עם כל כוחותיו לעורר בלבו אהבה לפלוני, ואז יוכל להשפיע עליו בלי שיעור.

אחד בפה ואחד בלב

הנה בפרשת תולדות (שנת תשע"ט) למדנו את דברי האוה"ח הק' שם שיצחק רצה ליתן את הברכות לעשו כי רצה שעשו ייטיב את דרכו. וראינו שהאוה"ח הק' מתבטא שם שכאשר רוצים לקרב בן שהתרחק, אפשר לעשות זאת על-ידי מהלך של אהבה, והרחבנו שם בענין כח האהבה שיכול להחזיר נשמות תועות לחיק אביהם שבשמים. לאחר מכן קיבלתי מכתב מיהודי אחד שבו טען שאין הדבר פשוט כל-כך. הוא כתב שם שכבר שנים הרבה שהוא עוסק בתחום החינוך ויש לו מלמדים שהוא אחראי עליהם, והוא רואה תמיד שיש מלמדים שחושבים שהם צריכים להיות חבריהם של התלמידים ולשחק אתם. ובאמת הם עושים טעות גדולה כי כך אינם יכולים להשפיע עליהם. חברים הרי יש להם מספיק לילדים. הם צריכים לאחד שיעמוד מעליהם ויטיל עליהם את משמעתו ויאמר להם על לאו, לאו. אי אפשר להשפיע רק עם אהבה. המהלך החדש שהולכים רק עם אהבה, אינו מהלך נכון. יש מהלך מוכר, ימין דוחה ושמאל מקרבת. אלה שעושים את הטעות והולכים עד הקצה, אינם מצליחים.

ובכן, לא ניכנס עכשיו בכל הסוגיא, אבל בדברי האוה"ח הק' כאן אנו רואים יסוד נפלא. יש חילוק בין הדיבורים שמוציאים מן הפה למה שמתחולל בלב. לגבי הדיבורים שמוציאים מן הפה, בוודאי צריך להעמיד את הילד על מקומו ולהוכיחו, ובוודאי אין צריך להשתטות עם הילד. אין צריך לשבת אתו על הרצפה. אולי האב כן מותר לו לשבת לפעמים עם הילד על הרצפה ולשחק, אבל בוודאי אף הוא צריך

קל. אבל לכל הפחות אנו יודעים לאן צריך להגיע.

נאמנים פצעי אוהב

שלמה המלך ממשיך שם (פסוק ו) "נאמנים פצעי אוהב ונעדרות נשיקות שונא". פירוש: **האוהב אע"פ שיפצע את חבריו, זה יועיל לו.** לעומת כן, השונא, אע"פ שיתן נשיקות לחבריו, יהיה זה אך למותר. **וסיבת הדבר, כי הכוח של הדבר שנותנים נמצא בפנימיותו של האדם.** אפילו נשיקה, אם היא באה מעשו או מלבן, אין לה שום כח. ומאידך, **אפילו דיבורים חריפים, אם הם באים ממי שלבו אוהב, הם מועילים הרבה מאוד.** צריך לשנן כלל זה היטב, כי הנסיון הוא בדרך כלל כשנמצאים במצבים קשים, **ובעצם זה שהאדם לומד את הענין ויחד עם זה שהוא מרגיל את עצמו בזה, הוא זוכה לסייעתא דשמיא להנצל מן המכשול.**

רוצה? האם אתה רוצה שדברייך יחלחלו בלב הילד או שאתה סתם רוצה לנקום בו? אם אתה רוצה שדברייך יחלחלו בלבו, עליך לדבר כשלבך מלא רגשות אוהב כלפיו. אם תעשה כן, הגם שדברייך יצערו את התלמיד, הם יחדרו וישפיעו עליו לטובה, כי חוק הוא בבריאה, וחוק זה אינו סוד חינוכי, אלא שורשו בקדושה ואתו הבריאה נבראה. החוק הוא שדיבורים הנאמרים מתוך האהבה, חודרים בלב. אולי יתווכח אפילו בשעת מעשה, אבל בסוף הם יחדרו פנימה. ולכן ראינו אצל הצדיקים שיכולים היו לצעוק על האדם ולדבר בחריפות ואף לסטור על הפנים, וכיון שעשו זאת מתוך אהבה, דיבוריהם חדרו לתוך עמקי נשמתו והאהבה ביניהם רק התעצמה. לעומת כן, אצל אנשים פשוטים שאינו בא מתוך אהבה, דיבורים כאלה רק גורמים לשנאה וריחוק, מריבות וקטטות. כלל הוא שעובד בכל מקום ובכל מצב. אין זה אומר שזה

ניתן להשיג את הקונטרס 'הבינוני' במוקדים הבאים:

ארה"ק

ירושלים	מרכז בעלזא	חדר ארונות, ארון מס 76
בית שמש	מקווה תולדות אהרן	שבטי ישראל 35
	מקוה יד כהן	רח' אוהל יהושע 8
	מקווה שע"י ביהמ"ד המרכזי	רחוב בן איש חי 10 שכונת חפציבה
	ביהמ"ד תולדות אהרן	רח' בן איש חי 66 גבעת ירושלים
	ביהמ"ד בית גדליה	רמה ב טל: 053-317-0944
	ביהמ"ד תולדות אברהם יצחק	רח' חזון איש
	שטיבלאך קרית הרמ"א	רמה ב'
בני ברק	בית המדרש הגדול נדבורנה	קרית נדבורנה
	חנות 'מול איצקוביץ'	רחוב הרב שך
	מקוה בית פנחס	רחוב יואל
	מקוה וזניץ	רחוב רבינא
	מקוה בעלזא	רחוב בעלזא 5
	ביהמ"ד זכרון רפאל	רחוב יצחק נסים פינת עוזיאל
	סופר מילר	רחוב אור החיים
אשדוד	בית המדרש בית דוד שאול	רחוב ר' חנינא בן דוסא רובע ז
	מאפיית הנשיא	רחוב יהודה הנשיא 8 רובע ז
	בית מדרש בעלזא מרכזי	רחוב חטיבת הנגב רובע ג
	מאפיית אנגל	מרכז מסחרי בעל הנס
	ביהמ"ד בית פנחס	רחוב ינאי 12
	היכל שמחה בונים	רחוב האדמור מבעלזא רובע ג
	ביהמ"ד מאקווא	רחוב התלמוד 9
	ביהמ"ד בית ישי	רחוב חטיבת גבעתי 3
ביתר עילית	בית המדרש 'בית אהרן'	רחוב פחד יצחק 5
חיפה	בית המדרש בעלזא	רח' הרצוג 5 חדר ארונות ארון 59
	ביהמ"ד הגדול סערט וזניץ	052-762
פתח תקוה	שכונת הבעש"ט	052-760-0162
	מקווה בעש"ט	רחוב מנחם בגין 115 א
אלעד	מקווה וזניץ-צמח צדיק	רחוב יונתן בן עוזיאל
	מקווה חוג חתם סופר	רחוב ברטנורא
קריית גת	מקווה קרעטשניף	רחוב נתיבות שלום 2
מודיעין עילית	בית המדרש אמרי חיים וזניץ	רחוב טרפון
	ביהמ"ד היכל שמואל אהרן צאנז	מתחם בתי הכנסת ברכפלד
גבעת זאב	קיוסק ערב שבת	רחוב האיילות פינת הראם
צפת	ביהמ"ד לעלוב	רחוב ט"ז בסמוך למלון רימונים
תל אביב	ביהמ"ד דרכי איש	הדף היומי 8
נתניה	חנות ספרים טובים	קרית צאנז

אם ברצונך לקחת חלק ב**זיכוי הרבים** ולפתוח מוקד הפצה למכירת הקונטרס באזור מגוריך, ניתן לפנות ל'מכון הבינוני' בכתובת מייל Info@machonhavineini.com

ניתן להשיג את הקונטרס 'הבינני' במוקדים הבאים:

חול

4615 14th Avenue	ביהמ"ד זכרון מרדכי טאהש	בארא פארק
4909 13th Ave	Kosher Discount	
	ע"י המקוואות	מאנרא
Phyllis Terrace 25	ספרים שאפע ווישניץ	מאנסי
	ביהמ"ד סאטמאר - הופפער	וילאמסבורג
	ביהמ"ד סאטמאר - בנין בראך	
	ביהמ"ד סאטמאר - וואלבוט	
	ביהמ"ד סאטמאר - ליע גארדענס	
	ביהמ"ד סאטמאר - מוירטל	
	ביהמ"ד קראלי	
	Central Market Supermarket	
5678 Park Ave	Zoubris	מונטריאל
Lange Leemstraat 170A	בית המדרש אהל משה	אנטווערפן
Van Spangestraat. 6	ביהמ"ד בעלזא מרכזי	
Lamorinierstraat. 118	ביהמ"ד בית אהרן	
Brialmontlei 16	ויזניץ	
Van Diepenbeeckstraat 67	סקווירא	
47 East Bank	בית המדרש סקווירא	לונדון
St Kildas Road	בית מסחר עולם הספר	
1 Belz Terrace	ביהמ"ד בעלזא	
18 Hildaville Drive	ביהמ"ד המרכזי	וועסטקליף
105 Hamlet Court Road	ביהמ"ד מילואים לאפוד	

אויב ווילט איהר אנטייל נעמען אין דעם **זיכוי הרבים**, סיי פארקויפן אין אייער שוהל \ מקוה א.ד.ג. אדער נעמען א חלק אין די הוצאות, ביטע רופט: 718.387.1122

842106199482